MULT ZGOMOT PENTRU NIMIC

,
Traducere de LEON LEVITCHI

PERSOANELE
DON PEDRO, prinţ de Aragon
DON JOHN, fratele său nelegitim
CLAUD10, un tînăr nobil din Florenţa
BENED1CK, un tînăr nobil din **Padaa**
LEONÂTO, guvernatorul Messinei
ANTONIO, **fratele** său
BALTHAZAR, servitorul Jui Don Pedro
Soli, străjeri, **însoţitori** etc. Acţiunea se petrece la Messina.
BORACH1O CONRADE
din suita lui Jolin
DOGBEIIRY, sergent de stradă VERGE8, ajutorul lui
CĂLUGĂRUL **FRANCIS** UN PARACLISER (ca grefier) UN BĂIAT
IIERO, fiica lui Leonato BEATRICE, nepoata **lui** Leonato domnişoare de onoare din alaiul Herei
MARGARET
URSULA

ACTUL

SCENA 1

în {ala casei lui Leonalo.
Intră Leonato, Eero, Bealricc şi alţii, urmaţi de un sol.

LEONATO: Aflu din această scrisoare că Don Pedro de Aragon soseşte deseară Ia Messina[1]. SOLUL: Trebuie să fie foarte aproape acum — nu era nici la trei leghe de oraş cînd ne-am despărţit. LEONATO: Cîţi gentilomi aţi pierdut în luptă? SOLUL: Puţini din cei ce pot fi numiţi astfel şi nici unul de vază. LEONATO: O victorie e de două ori mai mare cînd comandantul se întoarce cu oastea întreagă.[2] După cîte văd aici, Don Pedro i-a arătat multă preţuire unui tînăr florentin, numit Claudio. SOLUL; Binemeritată de acosta şi larg dăruită de Don Pedro.
S-a dovedit a fi mai presus do făgăduinţele vîrstci lui, săvîrşind sub o înfăţişare de miel fapte de leu ■— a întrecut, într-adevăr, toate aşteptările şi toate cîte v-aţi aştepta de la mine să vă povestesc. LEONATO: Are aici, în Messina, un unchi[3] care o să se bucure grozav de vestea asta. SOLUL: I-am şi înmînat nişte scrisori şi s-a bucurat nespus; atît de mult îneît, pentru ca să nu-şi dea pe faţă bucuria, a izbucnit în lacrimi.
LEONATO: A izbucnit în lacrimi? SOLUL; îi curgeau şiroaie. LEONATO: Gingaş prinos al unei inimi calde! Nu se află feţe mai sincere decît cele scăldate astfel. E mult mai bine să plîngi de bucurie, decît să te bucuri de lacrimi! BEATRICE: Spune-mi, te rog, senior Montanto[4] s-a întors de pe cîmpnl de luptă, sau nu? SOLUL: Nu cunosc nici un gentilom cu numele acesta, doamnă, nu se alia în armată nici unui.
241
[1,1]
LEONATO: De cine întrebi, nepoată?
HERO: Verişoara mea se gîndeşte la senior Benedick din Padua.
SOLUL: O, s-a întors şi e bine dispus ca întotdeauna.
BEATRICE: Şi-a vestit prin afişe sosirea la Messina şi l-a provocat pe Cupidon[5] la o întrecere cu săgeţi uşoare şi cu multe pene; iar măscăriciul unchiului meu, citind provocarea, a iscălit cu numele lui Cupidon, provocîndu-l la o întrecere cu săgeţi boante.[6] Spune-mi, te rog, pe cîţi i-a omorît şi i-a mîncat în această luptă? Sau, mai curînd, pe cîţi i-a omorît, pentru că am făgăduit sâ-i mănînc eu pe toţi cei răpuşi de el.
LEONATO: Zău, nepoată, prea eşti necruţătoare cu senior Benedick; dar n-o să-ţi rămînă dator, sînt încredinţat.
SOLUL: în această luptă a făcut mari isprăvi, doamnă,
BEATRICE: Vi s-a dat hrană mucegăită şi el v-a ajutat s-o mîncaţi, nu-i aşa? E un mîncău foarte viteaz; şi cînd e vorba de poftă...

SOLUL: E şi un bun soldat, doamnă.
BEATRICE: Un bun soldat pentru o doamnă; dar pentru un cavaler?
SOLUL: E cavaler în faţa unui cavaler şi bărbat în faţa unui bărbat. E înzestrat cu cele mai alese virtuţi.
BEATRICE: Un bărbat cu zestre, va să zică... Şi eu care credeam că o să capete zestre numai cînd o să se însoare...
LEONATO: Domnule, să n-o-nţelcgi greşit pe nepoata mea. între senior Benedick şi dumneaei e un fel de război glumeţ — nu se-ntîmplă să se-ntîlnească fără să se înghimpe.
BEATRICE: Din păcate, el nu cîştigă niciodată. La ultima noastră harţă, patru din cele cinci daruri ale minţii[7] salo au dat bir cu fugiţii şi acum cogeamite omul e la cheremul unei singure femei; aşa că, dacă mai are destulă deşteptăciune ca să-i lină de cald, s-o păstreze ca să-l deosebească de calul său, fiindcă e bruma de avere ce i-a mai rămas ca să fio recunoscut ca fiinţă cu judecată. Cu cine mai e prieten acum? în fiecare lună are cîte un nou frate de cruce.[8]
SOLUL: E cu putinţă?
BEATRICE: Te cred! îşi schimbă credinţa după. cum îşi schimbă forma pălăriei; mă rog, după ultimul calapod.
SOLUL: Văd, doamnă, că senior Benedick nu c trecut în cartea dumneavoastră de aur.
BEATRICE: Nu — şi dacă ar fi, mi-aş pune pe foc biblioteca. Dar **spune-mi,** te rog: cine o acum prietenul Iui? IS'u cumva e un fanfaron tinerel gata să meargă cu el pînă ia porţile iadului?
SOLUL: De cele mai multe ori e însoţit de nobilul Claudio.
242
[i, 1]
BEATRICE: Cerule! O să se ţină de el ca o boleşniţă; se prinde mai iute decît ciuma şi cel atins înnebuneşte pe loc." Dumnezeu să-i ajute nobilului Claudio! Dacă s-a molipsit de Benedictită, o să-l coste o mie de lire ca să se vindece.
SOLUL: Sînt gata să vă ofer prietenia mea, doamnă.
BEATRICE: Nu pot decît să ţi-o primesc, bunul meu prieten.
LEONATO: Nepoţică, tu una n-ai să înnebuneşti niciodată.
BEATRICE: Oricum, nu înainte de a fi mai cald în ianuarie decît în luna lui Cuptor.
SOLUL: Vine Don Pedro.
(Intră Don Fedro, John, Claudio, Bencdklc, Bal-thazar şi alţii.)
DON PEDRO: Senior Leonato, ai ieşit în calea necazului; lumea caută să nu dea ochi cu paguba, iar dumneata o întîmpini.
LEONATO: Nu mi s-a mai întîmplat ca necazul să intre în casa mea sub înfăţişarea înălţimii voastre; pentru că, după ee pleacă necazul, rămîne mîngîierea, însă după ce plecaţi dumneavoastră, rămîne părerea de rău şi fericirea îşi ia rămas bun.
DON PEDRO: Prea eşti curtenitor cu oaspeţii! Dacă nu greşesc, aceasta e fiica dumitale?
LEONATO: Aşa-mi spunea adesea mama ei.
BENEDICK: Aţi avut îndoieli, domnule guvernator, de vreme ce-aţi întrebat-o?
LEONATO: Nu, senior Benedick; pentru că pe vremea aceea dumneata nu erai decît un copil.[10]
DON PEDRO: Ţi-a zis-o, Benedick. Putem ghici din asta cît pre-ţuieşti acum ca bărbat. E adevărat, chipul ei arată limpede cine îi este tatăl. Fii fericită, domnişoară, că semeni cu un părinte vrednic de toată cinstea.
BENEDICK: Chiar dacă senior Leonato e tatăl ei, asta nu înseamnă că ea trebuie să-i poarte capul lui pe umeri, cu toate că-i seamănă atît de mult.
BEATRICE: Mă mir că mai vorbeşti, senior Benedick, nimeni nu te ia în seamă.
BENEDICK: Cum, domnişoară Zeflemea, mai trăieşti?
BEATRICE: E cu putinţă să moară Zeflemeaua cînd are o hrană atît de aleasă cum este senior Benedick? Curtenia însăşi se preschimbă în zeflemea cînd dumneata dai ochii cu ea. '
BENEDICK: Atunci curtenia e taler cu două feţe. Un lucru e însă neîndoios: mă iubesc toate doamnele afară de dumneata; si mi-ar părea tare bine să-mi şoptească inima că ca nu e' chiar de piatră; că uite, zău, nu iubesc pe nimeni.
243
[1,1]
BEATRICE: Ferice de femei! Altfel, le-ar ii otrăvit un îndrăgostit primejdios. Trebuie să-i mulţumesc lui Dumnezeu şi inimii mele de gheaţă că în privinţa asta semăn cu dumneata. Prefer să-mi aud clinele lătrînd la o cioară decît pe un bărbat iaeîn-du-mi jurăminte de dragoste.
BENEDICK: Să dea Dumnezeu să nn-ţi schimbi gîndul niciodată; în felul acesta, anumiţi bărbaţi o să scape cu feţele nezgîriate.
BEATRICE: Zgîrieturile n-ar face-o pe-a dumitale, de pildă, mai urîtă decît este...
BENEDICK: Ce să spun, aşa dresor de papagali mai rar...
BEATRICE: Mai bine papagal decît cal
BENEDICK: De-ar fi şi calul meu tot aşa de iute şi de neobosit ca limba dumitale! Haide, zi mai departe ■— eu am să tac.

BEATRICE: întotdeauna sfîrşeşti cu o lovitura de cal nărăvaş — te cunosc de mult.
DON PEDRO: Şi ca să nu lungim vorba: senior Claudio, senior Bcnedick, bunul meu prieten Leonato v-a poftit pe toţi. l-am spus că voi rămîne aici cel puţin o lună, iar dînsul se roagă ea o întîmplare oarecare să ne facă să stăm mai mult. Pot să jur că nu c făţarnic şi că tot ce spune porneşte din inimă.
LEONATO: înălţimea ta, dacă juri, ri-o să fii sperjur. îngăduie-mi să-ţi urez bun venit, seniore. Deoarece te-ai împăcat cu fratele dumitale, prinţul, mă închin prea supus în faţa dumitale.
DON JOHN: îţi mulţumesc. Nu-mi place să vorbesc mult, dar îţi mulţumesc.
LEONATO: Vrea înălţimea ta să meargă înaintea noastră?
DON PEDRO: Dă-mi mîna, Leonato — să mergem împreună.
(Ies loţi în afară de Benedick şi Claudio.)
CLAUDIO: Benedick, te-ai uitat la fiica lui senior Leonato?
BENEDICK: De uitat, nu m-am uitat; dar am văzut-o.
CLAUDIO: Nu o o tînără doamnă cit se poate de sfioasă?
BENEDICK: îmi ceri, aşa cum s-ar cuveni să facă un oi a cinstit, părerea sinceră? Sau vrei să-ţi vorbesc după cum mi-e obiceiul, ca un tiran declarat al sexului lor?
CLAUDIO: Nu, judec-o cu dreaptă judecată, te rog.
BENEDICK: Păi, eu unul aş zice că e prea scundă pentru o preţuire înaltă, prea oacheşă pentru cuvinte luminoase, şi prea mică pentru o laudă mare. Pot să spun doar atît: dacă ar fi altfel decît este, ar fi urîtă, dar fiind aşa cum este, mie nu-mi place.
CLAUDIO: îţi închipui că glumesc, zău, spune-mi sincer: cum o găseşti?

fi, îl
BENEDICK: Vrei s-o cumperi de tot mă-ntrebi despre ea?
CLAUDIO: Poate oare o lume întreagă să cumpere un astfel de giuvaer?
BENEDICK: Cum de nu, ba şi o casetă în care s-o păstreze. Ia stai: vorbeşti serios sau îţi baţi joc de noi, făcîndu-ne să credem că orbul Cupidon[11] zăreşte iepurele şi între tufişuri roşietice şi eă Vulcan[12] e un dulgher fără pereche? Haide, spune: cum să afle omul în ce cheie eşti acordat, ca să-ţi cînte în strună?
CLAUDIO: în ochii mei e cea mai fermecătoare făptură pe care am văzut-o.
BENEDICK: Vad încă foarte bine fără ochelari, totuşi nu zăresc aşa ceva. Verişoara ei — dacă n-ar ii atît de apucată — o întrece în frumuseţe, cum întrece ziua de-ntîi mai ultima zi din decembrie. Nădăjduiesc însă că n-ai de gînd să te-nsori, nu-i aşa?
CLADDIO: Dacă Hero ar vrea să fie soţia mea, aproape că nu m-aş mai încrede în mine, cu toate că am jurat altfel.
BEKED1CK: Cum? Ai ajuns pînă aici? Să nu se aile oare bărbat pe lume care să-şi poarte tichiuţa fără să fie bănuit că are şi coarne dedesubt? N-o să mai întilnesc nici un holtei de şaizeci de ani? Treaba ta, la urma urmei; dacă vrei cu tot dinadinsul să-ţi bagi gîtut în jug, poartă-! sănătos şi petrece-ţi duminicile oftînd.[13] la'tă, Don Pedro se-ntoarce să te caute.
(Intră din nou Don Pedro.)
DON PEDRO: Ce tot puneţi ia cale aici de nu vă duceţi la Leonato?
BENEDICK: Aş dori ca înălţimea ta să mă silească să spun.
DON PKDRWşi în numele ascultării ce mi-o datorezi, te silesc.
BENKDICK: Auzi, conte Claudio? Crede-mă că ştiu să tac chitic, cînd e Ja o adică; dar mi s-a cerut să vorbesc în numele ascultării, în numele supunerii, ai auzit singur. E îndrăgostit. De cine? întreabă înălţimea ta. Păi, răspunsul e tot atît de scurt, pe cît de mărunţică e şi fata: de Hero, fiica lui Leonato.
CT.AODIO: Dacă n-ar fi, nu s-ar povesti.
BENEDICK: Ca-n vechea poveste[14], înălţimea ta: nu este aşa şi nici n-a fost aşa; dar, zău, ferească Dumnezeu să fie aşa.
CLAUDIO: Dacă patima ce m-a cuprins nu se stinge curînd, ferească Dumnezeu să fie altfel.
DON PEDRO: Amin, dacă o iubeşti; pentru că doamna merită
asta cu prisosinţă.
CLAUDIO: înălţimea ta, spui aşa ca să mă prinzi.
DON PEDRO: Âi cuvînînl meu, spun ceea ce gîndesc.

CLAUD10: Fe legea mea, eu am făcut la fel.
BENEDICK: Pe cuvîntul şi pe legea mea, cînd a fost vorba de închinare în faţa frumuseţii, şi eu am spus ceea ce gîndesc.
CLAUDIO: Că o iubesc, simt.
DON PEDRO: Că merită să fie iubită, ştiu.
BENEDICK: Iar că eu unul nici nu simt că ar trebui iubită şi că nici nu ştiu cum ar putea merita să fie iubită, asta

e o părere pe care nici focul n-ar scoate-o din mine; suit gata să mor pentru ea, pe rug.
DON PEDRO: Ai fost veşnic un eretic încăpăţînat în faţa frumuseţii.
CLAUDIO: Nu şi-ar putea juca rolul cum trebuie, dacă n-ar fi atît de încăpăţînat.
BENEDICK: Pentru că o femeie m-a zămislit, îi mulţumesc; pentru că m-a crescut, îi aduc iarăşi mulţumirile mele cele mai umile; dar să mi se atârne cornuri de vînătoare în frunte sau să mi se lege goarna cu panglicuţe nevăzute, să mă ierte femeile! Şi pentru că nu vreau să le jignesc neavînd încredere în nici una, o să-mi fac singur dreptate, îndoindu-mă de toate; iar ca încheiere (aşa înţeleg eu să-mi închei socotelile), n-am să mă însor!
DON PEDRO: O să mai trăiesc ca să te văd la faţă galben de dragoste.
BENEDICK: De furie, de boală sau de foame, poate; dar nu de dragoste. Dacă înălţimea ta va dovedi că am pierdut cîndva mai mult sînge din pricina dragostei decît pot recîştiga prin băutură, să-mi scoţi ochii cu pana unui scriitor de balade şi să,mă spînzuri la uşa unui bordel în chip de Cupidon orb.
DON PEDRO: Bagă de seamă, dacă vreodată ai să-ţi calci acest cuvînt o să ajungi de batjocură.
BENEDICK: Dacă se-ntîmplă una ca asta, spînzuraţi-mă într-un butoi ca pe un motan şi trageţi cu arcul în mine; iar pe acela care o să mă nimerească să-l bateţi pe umăr şi să-i spuneţi Adam Bell, arcaşul.[15]
DON PEDRO: Foarte bine, timpul o să ne-o arate. Cum spune zicala: Cu timpul şi taurul sălbatic intră-n jug".[16]
BENEDICK: Taurul sălbatic, poate; dar dacă Benedick cel cu scaun la cap îl va purta vreodată, smulgeii-i taurului coarnele şi ţintuiţi-mi-le în frunte; zugrăviţi-mi chipul în culorile cele mai ţipătoare, şi cu litere de-o şchioapă — dintr-acelea cu care se scrie „Cal de închiriat" — scrieţi dedesubtul tabloului: „Aici îl puteţi vedea pe Benediek, bărbatul căsătorit".

CLAUDIO: Dacă aşa ceva o să se întîmple cîndva, vei fi bun de
legat. DON PEDRO: Ascultă, dacă Cupidon nu şi-a risipit toate săgeţile
la Veneţia[17], n-o să treacă mult şi te vei cutremura. BENEDICK: Atunci să aştept un cutremur de pămînt. DON PEDRO: Bine, bine, o să te dai dumneata pe brazdă cu
timpul. Pîiiă una, alta, senior Beuediek, fii bun şi du-te la
Leonato. Salută-l din partea mea şi spune-i că nu voi lipsi
de la cină — omul s-a pregătit, nu glumă. BENEDICK: Aproape că mă simt în staro să-i duc o astfel de solie, aşa că vă las... CLAUDIO: în voia Celui-de-Sus. întocmit în casa mea (dacă aş
avea una)...
DON PEDRO: La şase iulie; prietenul vostru iubitor, Benedick.
BENEDICK: Nu rîdeţi, nu rîdeţi! Discursul dumneavoastră e peticit rău pe alocurea şi peticele de-abia se ţin! înainte de a repeta pe dinafară formule vechi, cercchiii-vă conştiinţa. Ei,
vă las.
CLAUDIO: DON PEDEO:
CLAUDIO: DON PEDRO:
CLAUDIO:
DON PEDRO:

(Iese.)
Stăpîne, poţi să-mi faci un mare bine. Cu dragă inimă! să-mi spui doar cum. Şi dragostea ce-ţi port va învăţa Tot ce-ar putea să-ţi fie do folos. Nu are Leonato nici un fiu? Nu, Hero-i singura moştenitoare, Ai îndrăgit-o, Claudio?'
Stăpîne,
Cînd ai purces la luptă, o priveam Ca un oştean îndrăgostit, ce ştie Că are trebi mai aspre de făcut Deeît să-i dea iubirii sale ghes. întors acum, războinicele gînduri S-au dus cu duşii, iar îu locul lor Dau buzna doruri gingaşe şi blîndc, Şoptindu-mi cît e de frumoasă Horo Şi dragă cît mi-a fost pîn-am plecat. Atunci, îndrăgostit cum pari, eşti gata. Să mă zdrobeşti cu tomuri de cuvinte DHC-O iubeşti pe Herb, fii voios; Eu voi vorbi cu ea şi tatăl ei, Şi-a ta va fi. Nu oare pentru ftSta Doreai să teşi poveste măiestrită?

.
.

CLAUDIO:
DOM J?EDRO:
SCENA 2

Cît de frumos îi mai slujeşti iubirii
Şi păsul cum ii des/uşeşti. Ui. eu
Voiam să o prefir printre cuvinte,
Ca mi cumva să par câ suit pripii...
De ce să fie-un pod mai lat ca nul?

O bca'ă cată s-o cunoşti întocmai.
Şi. atunci o poţi tămădui, **fubeşli?**
Să-ţi căutăm un ac pentru ce joc...
Deseară-i un ospăţ; în timpul lui,
Adăpostit de-o mască oarecare,
Lui Hero am să-i spun că. eu sint Cîaudio;
îmi voi deschide inima la **pieptul**
Şi-i voi robi auzul cu puterea
Şi. patima destăinuirii mele.
Cu. tatăl ei voi sta apoi de voi bă
Şi pîn' ia urmă, ea va fi a ta.
bă punem asta-n faptă chiar **acum.**
(Ies.)
O cameră în casa lui Leonato. Intră Leonato şi Antonio.
LEONATO: Ei, frăţioare? Unde mi-e nepotul, fiul tău? El a făcut rost de muzica asta?
ANTONIO: Da. Numai la ea îi e ghidul acum. Dar, ia stai, frate, am unele veşti ciudate la care nici n-ai visat.
LEONATO: Bune?
ANTONIO: Să vedem cum o să iasă pînă îa urmă; oricum, au o înfăţişare frumoasă — pe dinafară sint îmbietoare. Un. om de-al meu a tras cu urechea la cele ce-şi spuneau prinţul şi contele Ciaudio pe cînd se plimbau pe o alee tăinuită de tufişuri dese din grădina, mea. **Prinţul** i-a destăinuit lui Ciaudio că o iubeşte pe nepoata mea, fiica ta, şi că are de gînd **să-i** facă mărturisiri deseară, în timpul unui dans; şi că dacă ea îi va răspunde, fără să mai zăbovească o clipă, o să stea de vorbă cu tine.
LEONATO: E sănătos la minte omul care ţi-a spus asta?
ANTONIO: E un băiat isteţ, am să trimit să-i cheme, să vorbeşti chiar tu cu el.
LEONATO: Nu, nu, o să-mi spun că e un vis pînă cînd se va adeveri; dar aş vrea s-o **înştiinţez** şi pe fata mea, ca gă fie mai

bine pregătită pentru răspuns, dacă s-ar întîmpla să fie adevărat. **Du-te** şi vorbeşte cu ea. *(Mai multe persoane traversează scena.)* Domnilor, ştiţi ce avoţi de făcut. Fii bun, prietene, vino cu mine, am nevoie de priceperea dumitale. Dragul meu văr, ai grijă, e zarvă mare.
(Ies.)

SCENA 3
Altă cameră în casa lui Leonato. Intră Don John şi Conraăe.
CONRADE: La naiba, stăpîne! Sînteţi peste măsură de abătut — de ce oare?
DON JOHN: Nesfîrşite sînt motivele, nemăsurată mi-e şi tristeţea.[18]
CONRADE: Ar trebui să ascultaţi de glasul raţiunii.
DON JOHN: Şi dacă o ascult, ce straşnică fericire o să-mi aducă?
CONRADE: Dacă nu o vindecare pe loc, cel puţin o suferinţă răbdătoare.
DON JOHN: Mă mir că tu, născut, după cum susţii, în zodia lui Saturn[19], vrei să foloseşti un leac moral pentru un rău ucigător. Eu nu mă pot preface; sînt trist cînd am temei şi nu zîmbese la glumele nimănui; mănînе atunci cînd mi-e poftă şi nu atunci cînd le convine altora; dorm cînd mi-e somn şi puţin îmi pasă de treburile altora; rîd cînd sînt vesel şi puţin îmi pasă de starea vecinilor.
CONRADE: Da, însă nu trebuie să vă trădaţi pînă în ziua cînd n-o să vă mai stingherească nimeni. V-aţi ridicat de curînd împotriva fratelui dumneavoastră, şi el v-a iertat. X-o să puteţi prinde rădăcini de-a binelea decît dacă nu vă pregătiţi singur terenul. Pentru ca să culegeţi roade îmbelşugate, trebuie să aveţi grijă de vreme!
DON JOHN: Aş prefera să fiu un măcieş dintr-un gard viu, decît un trandafir al milostivirii lui; şi se potriveşte mai bine cu felul meu de a fi să mă dispreţuiască toţi, decît^să caut să mă port în aşa fel îneît să smulg dragostea cuiva. în această privinţă, cu toate că nu se poate spune că sînt un linguşitor cinstit, nu se poate tăgădui că sînt un ticălos de bună-credinţă. Mi s-a pus botniţă la gură şi mi se dă drumul cu un butuc la picioare; de aceea am hotărît să nu cînt în colivie. Dacă n-aş avea botniţă, aş muşca; dacă aş fi liber, aş face tot ce m-ar

tăia capul. Deocamdată, lasă-mă să fiu ceea ce sînt şi nu căuta să mă schimbi.
CONRADE: N-aţi putea găsi o întrebuinţare nemulţumirii ce vă macină?
DON JOHN: **Numai** ei **îi** găsesc întrebuinţare, pentru că numai de ea am parte. Pe cine văd? A! Borachio[20]! *(Intră **Borachio.)*** Ce veste-poveste?
BORACHIO: Vin de la un mare ospăţ, Prinţul, fratele dumneavoastră, e ospătat ca un rege. Pot să vă înştiinţez şi despre o căsătorie care se pune la cale.
DON JOHN: Ar putea sluji ca temelie pentru uneltiri? Şi cine e nebunul care vrea să se logodească pe vecie cu

neliniştea?
BORACHIO: Mîna dreaptă a fratelui dumneavoastră, **zău** dacă vă mint.
DON JOHN: Cine? Neîntrecutul Claudio?
BORACHIO: Chiar el.
DON JOHN: Un domnişor faimos! Şi cu cine, cu cine? Asupra cui şi-a oprit privirile?
BORACHIO: Asupra lui Hero, fiica şi moştenitoarea lui Leonalo.
DON JOHN: Ce repede s-a zburătăcit! Şi cum de-ai aflat astea?
BORACHIO: Trebuia să mă-ngrijesc de afirmarea[21] unor camere şi cum tocmai înmiresmam o odaie mucegăită, apar deodată prinţul şi Claudio, mînă-n mînă, discutînd foarte serios. M-am ascuns îndată în dosul unei tapiserii şi de acolo am auzit cum s-au înţeles ca prinţul să-i facă declaraţii de dragoste lui lîero şi, după ce-o cîştigă, să i-o dea contelui Claudio.
DON JOHN: Vino, vino, să plecăm de aici; asta s-ar putea dovedi a fi un leac pentru supărarea mea. Tînărul ăsta ajuns se bucură de prăbuşirea mea; dacă izbutesc să-i stau în cale într-un fel oarecare, o să mă socotesc fericit. Sîntcţi amîndoi oameni de încredere şi o să mă ajutaţi, nu-i aşa?
CONRADE şi BORACHIO: Pînă'la moarte, stăpîne.
DON JOHN: Să mergem la marele ospăţ. Veselia lor e cu atît mai mare cu cît eu sînt la pămînt. Ah! Dacă bucătarul ar gîndi cum gîndesc eu![22] Să mergem să vedem ce e de făcut!
BORACHIO: La porunca dumneavoastră, stăpîne.
(Ies.)

ACTUL

SCENA 1

Sală în casa lui Leonalo.
***Intră** Lconato, Antonio, Hero, Beatriec şi alţii.*

LEONATO: N-a fost Don John aici la ospăţ?
ANTONIO: Nu l-am văzut.
BEATRICE: Acru mai e şi domnul ăsta! Ori de cîte ori îl văd, mi se strepezesc dinţii cel puţin un ceas.
HERO: Are o fire foarte ursuză.
BEATRICE: Grozav ar fi un bărbat care s-ar găsi la jumătate drum între el şi Benedick; unul prea aduce a icoană si nu spune nimic; iar celuilalt, răsfăţatul băiat mare al mamei, îi umblă limba în gură ca o moară neferecată.
LEONATO: Cu alte cuvinte, jumătate din limba lui senior Benedick în gura lui Don John, şi jumătate din melancolia lui Don _JpJm pe faţa lui senior Benedick...
BEATRICE: Cu picioare zdravene, unchiule, şi cu bani destui în pungă, un astfel de bărbat ar cîştiga-o pe oricare femeie din lume, dacă bineînţeles i-ar cîştiga bunăvoinţa. ©LEONATO: Zău, nepoată, cu o limbă atît de ascuţită ca a ta, n-o să te alegi niciodată cu un bărbat.
ANTONIO: Chiar aşa, prea e afurisită.
BEATRICE: Prea afurisită înseamnă mai mult decît afurisită. în felul acesta o să micşorez harul Celui-de-Sus, pentru că se spune: „Dumnezeu îi dă coarne scurte unei vaci afurisite"; dar uneia prea afurisite, nu-i dă coarne do loc.
LEONATO: Va să zică, tu fiind prea afurisită, Dumnezeu n-o să te binecuvînteze cu nici un fel de coarne?
BEATRICE: Precum spui, dacă nu-mi trimite nici im bărbat; pentru care fericire îi cad în genunchi în fiecare dimineaţă şi seară. Dumnezeule! n-aş putea răbda un bărbat cu barbă — prefer lîna patului.
251
[II, 1]
LEONATO: S-ar putea să dai peste un bărbat fără barbă.
BBATRICE: Ce să fac cu el? Să-l îmbrac cu rochiile melc şi să m.i-l fac cameristă? Unul cu barbă c mai mult decît un tînăr, şi unul fără barbă e mai puţin decît im bărbat; iar unul care o mai mult decît un tînăr nu e pentru mine, după cum nici eu nu sînt pentru unul care e mai puţin decît bărbat; de aceea sînt gata să iau şase peni arvună de la ursar şi să-i duc maimuţele în iad.[23]
LEONATO: O să te duci în iad, care va să zică?
BEATRICE: Nu, numai pînă la poarta iadului: şi acolo o să mă întîmpine Dracul, ca un bălrîn încornorat ce este, şi o să-mi spună: „Du-te în rai, Beatrice, du-te în rai; n-avem loc aici pentru voi, fetele bătrâne". Aşa că-i încredinţez maimuţele şi tuleo! la sfîntul Petru; la porţile raiului el îmi arată unde stau holteii şi acolo ţinc-te huzur cîtu-i ziulica de mare.

ANTONIO *(lui Hero):* Ei, nepoată, nu mă-ndoiesc că vei da ascultare tatălui tău.
BEATRICE: Cum de nu! E de datoria verişoarei inele să facă o plecăciune şi să spună: „Tată, cum ţi-e voia"; totuşi, verişoară, să fie un bărbat arătos — altminteri să faci o altă plecăciune şi să spui: „Tată, cum mi-e voia".
LEONATO: Eu unul, nepoată, trag totuşi nădejde să te văd măritată într-o bună zi.
BEATRICE: Nu pînă-n ziua cînd Dumnezeu o să-i facă pe bărbaţi dintr-o altă plămadă decît pămîntu]. Nu e dureros pentru o femeie să fie stăpînită de un pumn de ţarină vitează? Să dea socoteală de viaţa ei unui bulgăre[24] zurliu de humă? Nu, unchiule, nici prin gînd nu-mi trece: fiii lui Adam sînt fraţii mei şi, zău aşa, socotesc că e un păcat să mă însoţesc cu rudele mele.
LEONATO *(lui Hero):* Fata mea, nu uita co ţi-am spus: (iacă prinţul îţi cere mîna, ştii ce trebuie să-i răspunzi.
BEATRICE: De vină o să fie muzica, verişoară, dacă n-o să fii peţită la timp; dacă prinţul devine prea stăruitor să-i spui că este o măsură în toate — joacă-l în felul acesta. Pentru că, ascultă ce-ţi spun, Hero; curtea, nunta şi căinţa sînt ca o giga scoţiană[25], un menuet şi un *cinque pas*[26]: cînd faci pentru prima dată curte, eşti înfierbîntat şi grăbit ca o giga scoţiană şi tot la fel de fantastic; căsătoria manierată, aşezată, ca menuetul plin de demnitate şi eu aer de vechime; apoi vine căinţa care, cu picioarele ei damblagite, o ia într-un *cinque pas* nebun pînă cînd se prăbuşeşte în groapă. *9*LEONATO: Nepoată, prea vezi toate în negru,

BEATRICE: Am ochi buni, unchiule, desluşesc o biserică ziua
_jiamiaza mare. LEONATO: Sosesc măştile, să le facem loc!
(Intră Don Pedro, Claudio, Benedick, Bullhasar, Don John, Boraehio, Hero, Murgarel, Ursulu şi alţii, cu muşti.)
DON PEDRO: Doamnă, vrei să te plimbi cu prietenul dumitale?
HERO: Sînt gata să mă plimb cu dumneata, dacă păşeşti încet, te uiţi frumos si nu spui nimic; mai ales dacă mă dau în lături.
DON PEDRO: însoţită de mine?
IIERO: Dacă o să-mi facă plăcere, am să-ţi spun.
DON PEDRO: Şi cînd o să-ţi facă plăcere să spui asta?
IIERO: Cînd o să-mi placa faţa dumitale; pentru că ferească Dumnezeu ca lăuta să semene cu cutia ei!
DON PEDRO: Masca mea e ca acoperişul lui Philemon[27] — înăuntrul casei e Jupiter.
IIERO: Păi atunci ar trebui să-ţi acoperi masca cu paie. DON PEDRO- Vorbeşte încet, dacă vorbeşti despre dragoste.
(O duce deoparte.)
BALTHAZAR: Ce n-aş da să ştiu că-ţi sînt drag...
MARGARET: Pe mine nu m-ar îneînta aşa ceva, pentru că am
multe cusururi. BALTHAZAR: De pildă?
MARGARET: îmi spun rugăciunile cu glas tare. BALTHAZAR: Atunci îmi eşti şi mai dragă — cei ce te ascultă pot spune „amin".
MARGARET: Să-mi ajute Cel-de-Sus să am parte de un dansator
bun!
BALTHAZAR: Amin. MARGARET: Şi să-l ţină departe de mine după co s-a sfîrşit dansul!
Iiăspunde, dascăle!
BALTHAZAR: Destul, dascălul a primit răspunsul. URSULA: Cred că te-am recunoscut, eşti senior Antonio.
ANTONIO: Nu, pe cuvînt.
URSULA: Te recunosc după felul cum datini din cap. ANTONIO: Ca să spun ade\ firul, caut să-l imit.
URSULA: E cu neputinţă să-l imiţi atît de bine, afară doar dacă
eşti chiar el. Mîna asta uscăţivă e a iui, ce mai încoace şi încolo,
eşti Antonio, eşti Antonio. ANTONIO: Nu-i adevărat, pe cuvînt.

URSULA: Haide, haide, îţi închipui că nu te recunosc după spiritul dumitale sclipitor? E-n stare oare virtutea să se ascundă? Ce să mai vorbim, eşti Antonio; farmecul îşi dă de veste singur — şi cu asta, basta.
BEÂTRICE: NU vrei să-mi spui cine ţi-a spus asta?
BENEDICK: Nu, iartă-mă, te rog.
BEATRIC1: Nu vrei să-mi spui nici cine eşti?
BENEDICK: Nu acum.
BEATRICE: Senior Benedick spune că mă ţin mîndrâ şi că-mi împrumut vorbele de duh din cartea *O sută de snoave*[18].
BENEDICK: Dar cine e acest Benedick?
BEATRICE: Sînt sigură că-l cunoşti destul de bine.
BENEDICK: Eu nu, crede-mă.

BEATRICE: Nu te-a făcut niciodată să rîzi?
BENEDICK: Spune-mi cine e el, te rog.
BEATRICE: Păi, e măscăriciul prinţului, un bufon tare plicticos; singurul lui dar este să născocească bîrfeli nemaipomenite. Numai craidonii sînt încmtaţi de el, şi ceea ce le place nu e hazul lui — pentru că e sărac cu duhul ■— ci ticăloşia, pentru că îi distrează pe oameni cu răutăţile şi-i înfurie cu clevetirile, iar oamenii rid'de el şi-l burduşesc. Trebuie să fie pe-aproape, cu escadra. îmi pare rău că nu m-a acostat încă.
BENEDICK: Cînd o să-l cunosc pe acest domn, o să-i povestesc cele ce spui acum.
BEATRICE: Mă rog, cum de nu, o să-i dai prilejul să facă vreo comparaţie-două pe socoteala mea; şi dacă nimeni n-o să le bage în seamă sau n-o să **rida,** o să-l apuce melancolia. Asta înseamnă că se va economisi o aripă de potîrnichc, pentru că măscăriciul n-o să mai cineze în seara aceea. *(Muzică înăuntru.)* Trebuie să-i urmăm pe cei clin faţă.
BENEDICK: în tot ce e bun.
BEATRICE: Fireşte — dacă ne duc la ceva rău, îi părăsesc la prima întoarcere.
(Dans; ies apoi toii, în afară de Don John, Borachio şi Claudio.)
JOHN: Hotărît lucru, fratele meu e îndrăgostit de Hero şi l-a luat deoparte pe tatăl ei ca să-i vorbească despre asta. Doamnele o urmează şi n-a mai rămas deeît o singură mască.
BORACHIO: E Claudio — îl recunosc după ţinută.
JOHN: Nu eşti dumneata, senior Benedick?[29]
CLAUDIO: Ai ghicit. **Eu sînt.**
254
[ii, 1]
JOHN: Domnule, fratele meu ţine foarte mult la prietenia dumitale. S-a îndrăgostit de Hero şi vreau să te rog să-i abaţi gîndu-rile în altă parte. Ea nu e de teapa lui — ai putea să joci rolul unui om cinstit în chestiunea aceasta.
CLAUDIO: De unde ştii că o iubeşte?
JOHN: L-am auzit pe cînd îi jura dragoste.
BORACHIO: Şi cu l-am auzit; i-a jurat că o va lua în căsătorie chiar în seara aceasta.
JOHN: Haide să mergem la ospăţ!
(Ies John şi Borachio.)
CLAUDIO:

Răspund la numele de Benedick, Dar vestea o primesc în chip de Claudio. Aşa c: prinţul cată ale sale. Prietcnia-i credincioasă-n toate, Afară doar de dragoste; de-accea îndrăgostiţii păsul şi-l spun singuri. Tot ochiul să peţească pentru sine, Să nu se-ncreadă în mijlocitori, Căci frumuseţea e o vrăjitoare Ce face trădători din buni prieteni. Acestea se întîmplă-atît de des, Şi eu n-am bănuit! Adio, Hero!
(Intră Benedick din nou.)
BENEDICK: Contele Claudio?[30]
CLAUDIO: Chiar el.
BENEDICK: Vrei să vii eu mine?
CLAUDIO: Unde?
BENEDICK: **Fînă** sub salcia[31] de colo, c ceva care te priveşte, conte.
Cum ai de gînd să-ţi porţi cununa? în jurul gîtuiui/ca pe un
lanţ de cămătar[32], sau sub braţ, ca pe o eşarfă de locotenent?[33]
Trebuie s-o porţi într-un fel, pentru că 'prinţul ţi-a înhăţat-o
pe Hero a dumitale. CLAUDIO: îi urez să se bucure de ea. BENEDICK: Bravo, ai vorbit ca un negustor de vite, aşa se spune
la vînzarea boilor. Ei, ţi-ai fi închipuit că prinţul o să-ţi facă
pocinogul ăsta? CLAUDIO: Lasă-mă, te rog. BENEDICK: Asta e bună — loveşti ca chiorul, te-ai supărat ca văcarul pe sat.
CLAUDIO: Dacă nu vrei să pleci, atunci plec eu. *(Iese.)*
255
[II, 1]
BENEDICK: Biată pasăre rănită! Acum se duce să se ascundă în păpuriş. Ecei, şi domnişoara asta Beatricc a mea să mă cunoască, şi totuşi să nu mă cunoască! Măscăriciul prinţului! lin! Poate că mi se spune aşa fiindcă sînt vesel. Da! dar nu mă nedreptăţesc singur astfel? Nu mi-a mers vestea în felul acesta! E firea răutăcioasă, otrăvită ca fierea, a Beatrieci, care-şi închipuie că părerea ei despre mine este părerea tuturor. Foarte bine, o să mă răzbun cum pot.
(Intră Bon Pcăro din nou.)
DON PEDRO: Domnule, te rog, unde e contele? L-ai văzut?
BENEDICK: înălţimea ta, am jucat rolul doamnei Bîrfă. L-am găsit aici abătut ca o colibă de vînătoare într-un

fund de codru. I-am spus şi cred că n-am greşit, ca înălţimea ta a câştigat bunăvoinţa tinerei doamne; şi eu m-am oferit să-l întovărăşesc pînă la o salcie, fie ca să-şi împletească o cunună ca un flăcău părăsit, fie să împletesc eu o biciuşca pentru că merită să fie snopit.
DON PEDRO!: Snopit? Dar ce vină are?
BENEDICK: Vina de neiertat a şcolarul ui care, nemaiputînd de bucurie că a descoperit un cuib de pasăre, i-l arată tovarăşului său, şi acesta i-l fură.
DON PEDRO: Vrei să faci din încredere o vină? Vina este a hoţului.
BENEDICK: Totuşi n-ar fi stricat să împletim cununa şi biciuşca — cununa ar fi putut-o purta el, iar biciuşca ar fi fost pentru dumneavoastră care, după mine, i-aţi furat bunătate de cuibuşor.
DON PEDRO: Eu n-o să fac altceva decît să învăţ păsărelele să cînte şi pe urmă o să le dau înapoi proprietarului.
BENEDICK: Dacă ciripitul lor o să se potrivească cu vorbele dumneavoastră, atunci, pe legea mea, vorbiţi cinstit.
DON PEDRO: Domnişoara Beatrice are o răfuială cu dumneata — domnul care a dansat cu dînsa i-a spus că dumneata ai vorbit-o de rău.
BENEDICK: Domnişoara Beatrice m-a făcut harcea-pareea— nici un butuc n-ar fi îndurat atîtea; un stejar care n-ar mai avea o singură frunzuliţă verde şi încă i-ar fi răspuns. Pînă şi masca mea a început să capete viaţă şi să se ia la harţă cu ea. Fără a-i trece prin cap că sînt eu, mi-a spus că sînt măscăriciul prinţului; că sînt mai nesuferit decît un dezgheţ năprasnic, săge-tîndu-mă cu atîtea ironii spuse pe nerăsuflate, îneît stăteam ca un fel de ţintă în care trage o armată. Fiecare cuvînt al ei e un pumnal care înjunghie; dacă răsuflarea i-ar fi la fel de grozavă ca şi cuvintele, nu s-ar mai afla fiinţă vie lîngă ea —

ar pîfjoii totul pînâ ia steaua polara. Nu m-aş însura cu ea, chiar dacă ar fi înzestrată cu tot ce avea Adam înainte de a fi păcătuit; ca l-ar fi siiit şi pe Hercule să-i mvîrteaseă frigarea, ba ce zic, i-ar Ei rnpt şi ciomagul ea să facă focul. Hai, să nu mai vorbim despre ea — ce mai încoace şi încolo, e infernala Ale[34] îmbrăcată ceva mai frumos. Dea Dumnezeu ca vreun învăţat[35] să-i scoată dracii din ea, pentru că, hotărît, cît timp ea e'aiei, un om poate trăi în iad tot atît de liniştit ca-ntr-un sanctuar, iar oamenii fac păcate cu bună ştiinţă, dorind să ajungă şi ei acolo — într-atîta o-nsoţesc po ea tulburarea, groaza şi vălmăşagul.
(Iiiiră Clalliio, Bonifice, Hero şi Lecnalo.)
DON PEDRO: Ia ie uită că vine încoace.
BENEDICK: Nu are niaJfinioa ta o solie care să mă ducă la capătul părmntului? Sîirt gata să plec la antipozi pentru cea mai mică însărcinare la care te-ai putea gîndi: o să-ţi achie o scobitoare[311] de pe cel mai îndepărtat petic de pămînt al Asiei; sau măsura piciorului lui Prcster John[37]; sau un fir de păr din barba Marelui Han[38]; sau o să duc din partea înălţimii tale o solie pigmeilor[39], mai degrabă docît să schimb trei cuvinte cu această scorpie. Nu aveţi nici o însărcinare pentru mine?
DON PEDRO: Nici una, în afară de dorinţa do a fi în plăcuta dumitalc tovărăşie.
BENEDICJK,; O, Doamne, iată vin fel de mîncarc care nu-mi prieşte ■—nu pot s-o sufăr pe doamna Limbuţic.
(lese.)
DON PEDRO: Ei, domnişoară, ai pierdut inima lui senior Benedick. BEATRICE: E adevărat, mălţimea ta, ini-a împrumutat-o pentru
cîtva timp; şi eu i-am dat dobîndă pentru asta; două inimi pentru
una singură, a lui. Cîndva mi-a cîşiigat-o cu zaruri măsluite,
de aceea înălţimea ta are dreptate să spână că am pierdut-o. DON PEDRO: L-ai dcbcrît, domnişoară, l-ai doborît.
BEATRICE: Ca, fă nu mă doboare el pe mine, înălţimea ta, şi să
ajung mamă de nerozi. Vi l-am adus pe contele Claudio pe
care ni-aţi trimis să-l cant. DON PEDRO: Ei, conte! De ce eşti trist? CLAUDIO: Nu sînt trist, înălţimea ta. DON PEDRO: Atunci? Bolnav? CLAUDIO: Nici bolnav, înălţimea ta. BEATRICE: Contele nu e nici trist, nici bolnav, nici vesel, nici
sănătos; e dulce-aera ca o portocală şi gelozia lui are ceva din
culoarea ei.[40]

DON PEDRO: Cred că ai dreptate, domnişoară, îl descrii bine; cu toate că, dacă lucrurile stau astfel, se înşală amarnic. Ascultă, Claudio, am făcut curte în numele dumitale şi frumoasa Hero e cîştigată. Am vorbit cu tatăl ei şi dînsul şi-a dat consimţământul. Hotărăşte ziua nunţii şi Dumnezeu să-ţi dea fericire!
LEONATO: Conte, ia-o pe fiica mea şi, o dată cu ea, şi averea mea; prin graţia prinţului s-a făcut această unire. Fie ca graţiile să spună „amin".
BEATRICE: Vorbeşte, conte, e replica dumitale.
CLAUDIO: Tăcerea e cel mai desăvîrşit sol al bucuriei; n-aş fi îndeajuns de fericit dacă aş putea să spun cît de fericit **sânt.** Domnişoară, după cum eşti a mea sînt şi eu al dumitale; schimbul acesta mă face omul cel mai

fericit.
BEATRICE: Vorbeşte, verişoară; sau, dacă nu poţi, zăvoreşte-i gura cu un sărut şi nu-l lăsa nici pe el să vorbească.
DON PEDRO: Ghiduşă-ţi mai este inima, domnişoară!
BEATRICE: Da, înălţimea ta; şi-i mulţumesc, sărmana, că ţine piept furtunii grijilor. Verişoară-mea îi şopteşte la ureche că el e în inima ei.
CLAUDIO: într-adevăr, verişoară.
BEATRICE: Verişoară?! Dumnezeule, e nuntă care-mi aduce rude noi! Toţi se adăpostesc sub pirostrii, numai eu stau deasupra, ca să mă ardă soarele.[41] Nu-mi rămîne decît să mă aşez într-un ungher şi să strig după un bărbat.
DON PEDBO: Domnişoară Beatrice, o să-ţi găsesc eu unul.
BEATRICE: Mi-ar plăcea mai bine unul zămislit de tatăl dumneavoastră. Nu aveţi un frate care să-i semene? Tatăl dumneavoastră a adus pe lume soţi minunaţi, dacă, bineînţeles, s-ar putea apropia vreo fată de ei.
DON PEDRO: Pe mine rnă vrei, domnişoară?
BEATRICE: Nu, înălţimea voastră, afară dacă aş mai avea unul pentru zilele de lucru; sîuteţiprea preţios ca să fiţi purtat în fiecare zi. Iertaţi-mă — sînt făcută ca să mă ţin numai de pozne.
DON PEDRO: Tăcerea dumitale mă supără cel mai mult, iar veselia te prinde de minune; pentru că, fără doar şi poate, te-ai născut într-un ceas vesel.
BEATRICE: Nu, înălţimea voastră, maică-mea plîngea; dar iarăşi e adevărat că undeva pe cer ţopăia o stea[42] şi sub zodia ei m-am născut. Verilor, să vă dea fericire Ccl-de-Sus!
LEONATO: Nepoţică, vrei să te îngrijeşti de ceea ce ţi-am spus?
BEATRICE: Ah, iartă-mă, te rog, unchiule. Cu voia înălţimii voastre.
(Iese.)

DON PEDRO: Năstruşnică fată, nimic de zis.
LEONATO: înălţimea ta, ai crede că firea ei nu ştie ce e melancolia.[43] Tristă nu e niciodată, sau numai atunci cînd doarme; şi nici atunci chiar, pentru că am auzit-o pe fiica mea spunînd că visează adesea urît şi totuşi se trezeşte rîzînd.
DON PEDRO: Nu vrea să audă vorbindu-se despre un soţ.
LEONATO: O! Fireşte! îşi bate joc de toţi peţitorii şi-i pune pe goană.
DON PEDRO: Ar fi o soţie neîntrecută pentru Benedick.
LEONATO: Dumnezeule! înălţimea ta, daca ar fi căsătoriţi numai o săptămînă, ar vorbi aşa de mult unul cu altul, îneît ar înnebuni amîndoi.
DON PEDRO: Ei, conte Claudio, pe eîud la biserică?
CLAUDIO: **Mine,** înălţimea ta. Timpul merge în cîrje pînă cînd dragostea îşi îndeplineşte tipicul.
LEONATO: Nu, lunea care vine, dragul meu, cu alto cuvinte numai bine de azi într-o săptămînă — prea puţin ca să pun la cale tot ce am în gînd.
DON PEDRO: E prea mult, văd că dai din cap; dar vreau să te încredinţez, Claudio, că vom şti noi să ne omorîm vremea. Pînă una alta, o să mă apuc de o muncă de Plercule[44], şi anume, să-i fac pe senior Benedick şi pe domnişoara Beatrice să moară unul de dragul celuilalt. Tare mi-ar mai plăcea să-i văd uniţi; şi nu mă îndoiesc că voi izbuti, dacă voi trei o să-mi daţi ajutorul pe care o să vi-î cer.
LEONATO: înălţimea ta, sînt gata, măcar că m-ar costa zece nopţi de nesomn.
CLAUDIO: Şi eu, înălţimea ta.
DON PEDRO: Şi dumneata, drăguţă Hero?
HERO: înălţimea ta, am să fac şi eu ce pot ca s-o ajut pe verişoară mea să-şi găsească un bărbat bun.
DON PEDRO: Eu cred că Benedick nu este bărbatul cel mai de lepădat pe care-l cunosc. Pînă acum nu pot decît să-l laud: e un om de viţă nobilă, de o vitejie încercată şi de-o cinste recunoscută. O să te învăţ cum s-o faci pe verişoară dumitale să se îndrăgostească de Benedick; iar eu, cu ajutorul dumneavoastră, o să-l înstrunesc în aşa fel pe Benedick, îneît; cu ajutorul vostru şi cu toată sila lui, Beatrice o să-i cadă cu tronc la inimă. Dacă izbutim să facem asta, Cupidon[45] n-o să mai fie arcaş; gloria lui o să treacă asupra noastră, pentru

că vom fi singurii zei ai dragostei. Veniţi cu mine să vă arăt ce am de gînd.
(Ies.)
SCENA 2
***Altă** cameră în casa lut **Leonato. Intră** Don John şi Borachio.*
JOHN: Aşa este: contele Claudio se va căsători cu fiica lui Leonato.
BORACHIO: Da, stăpîne, dar eu pot să împiedic să se întîmple aşa ceva.
JOHN: Orice piedică, orice barieră, orice obstacol au să fie un leac pentru mine: sînt **bolnav** de cătrănit ce sînt din pricina lui şi tot ce se pune în calea dorinţelor sale mi le dezmiardă pe ale mele. Cum ai putea să împiedici

această căsătorie?
BORACHIO: Nu într-un chip cinstit, înălţimea ta; totuşi într-un fel atît de tainic încît **n-o** să-mi trădez necinstea prin nimic.
JOHN: Arată-mi pe scurt cum **anume'.**
BORACHIO: Stăpîne, cred că v-am spus acum un an că mă **am** bine cu Margaret, **însoţitoare»** lui Hero.
JOHN: Da, mi-amintesc.
BORACHIO: Pot s-o fac pe Margaret să se uite pe fereastra iatacului stăpînei sale la orice oră din noapte, oricît de nepotrivită.
JOHN: Ce viaţă e în toate astea ca să prilejuiască moartea căsătoriei lor?
BORACHIO: Stă în puterea dumneavoastră ca să-i pregătiţi otrava. Duce-ţi-vă la fratele dumneavoastră, prinţul; şi nu vă sfiiţi să-i spuneţi că şi-a pătat cinstea, căsătorindu-l pe vestitul Claudio (pe care-l preţuiţi nespus de mult) cu o stricată ca Hero.
JOHN: Şi ce dovezi să aduc?
BORACHIO: Destule ca să-l înşelaţi pe prinţ, **să-l** înveninaţi pe Claudio, s-o distrugeţi pe Hero şi **să-l omorîţi** pe Leonato. Mai urmăriţi altceva?
JOHN: Aşa, numai ca să le pun beţe în roate, sînt gata să încerc orice.
BORACHIO: Atunci, ce mai staţi? Găsiţi clipa potrivită **cînd** Don Pedro şi contele Claudio o să fie singuri şi spuneţi-le că, după ştiinţa dumneavoastră, Hero mă iubeşte pe mine — arătaţi-le că aţi descoperit aceasta numai mulţumită zelului dumneavoastră atît faţă de prinţ cît şi faţă de **Claudio** (din dragoste pentru

cinstea fratelui dumneavoastră care a mijlocit această unire şi pentru bunul renume al prietenului său, ademenit de înfăţişarea fetei). Mă-ndoiesc **că** vă vor da crezare fără dovezi: ei bine, daţi-le dovezi; spuneţi-le, **nici** mai mult, nici mai puţin, că m-aţi văzut la fereastra ei; că m-aţi auzit spuuîndu-i Hero lui Margaret; că aţi auzit-o pe Margaret spunîndu-mi Claudio.'[10] Adueeţi-i să vadă toate astea chiar în noaptea dinaintea nunţii, între **timp,** eu o să potrivesc lucrurile în aşa fel încît Hero să lipsească, iar necinstea ei să apară atît de limpede, **încît** gelozia să se cheme siguranţă, iar toate pregătirile să fie date peste **cap.**
JOHN: întîinple-so ce s-o întîmpla, aşa o să fac. Vezi să lucrezi pu **îiidemînaro** şi vei primi o mie de ducaţi.[47]
BORACHIO: Să nu slăbiţi o clipă învinuirile şi dibăcia mea n-o să mă facă de ocară.
JOHN: Mă duc să **aflu** ziua cînd vor să facă nunta. ***(Ies.)***

SCENA 3

Grădina ***lui*** *Leonato.* ***Intră Benediek.***
BENEDICK: Hei, băieţaş!
(Iniră ***un băiat,)***
BĂIATUL: Seniore...
BENEDICK: Pe fereastra **camerei** mele so află o carte, adu-mi-o aici, în grădină.
BĂIATUL: Ara şi sosit, domnule.
BENEDICK: Văd, însă vreau să pleci şi pe urmă să soseşti iar. *(Băiatul iese.)* Mă întreb şi mă minunez cum poate un om caro l-a văzut pe altul căpiind atunci dud nu-i mai pasă de nimic alta decît do **dragoste** să ajungă, după ce şi-a bătut joc de nebunia asta fără rost la alţii, ţinta propriului său dispreţ, îndrăgos-tindu-se; şi un astfel de om c Claudio. Ştiam că într-o vreme singura muzică pentru el erau tobele şi surlele; acum îi place să **asculte** mai degrabă tamburina şi fluierul; ştiam că pe cînd înainte vreme ar fi străbătut zeco poşte pe jos ca să vadă o armură **bună,** acum e în stare să nu doarmă zece nopţi la rînd, croind în mintea lui un nou model de pieptar. Era deprins să **vorbească** simplu şi **direct ca** un om cinstii şi ca soldat; acum

îşi răsuceşte limba în gură după cea mai rafinată modă a exprimării[48], vorbele lui seamănă cu un ospăţ fantastic, cu feluri de mîncare fistichii. Cum, s-ar putea adică să mă scrîntesc şi eu şi să văd cu astfel de ochi? Mai ştii? Nu cred. Nu pot să jur că dragostea n-ar fi în stare să mă prefacă într-o stridie; pot să jur însă că înainte de-a ajunge stridie, n-o să mă ţîcnesc aşa cum s-a ţîcnit Claudio. O femeie e frumoasă; ei şi? Alta e înţeleaptă; ei şi? Alta e virtuoasă; ei şi? Ce-mi pasă! Pînă cînd într-o femeie n-o să se adune toate graţiile, nici o femeie nu va intra în graţiile mele. Bogată trebuie să fie, nici nu încape vorbă; înţeleaptă, că altminteri mi-e lehamite ele ea; virtuoasă, altfel nu dau pe dînsa nici o ceapă degerată; frumoasă, că altfel n-o să mă uit la ea niciodată; blinda, că de nu — să nu se apropie de mine; nobilă, altfel n-o iau, chiar dacă mi s-ar da bani grei; să ştie să vorbească frumos, să fie pricepută la muzică; cît priveşte culoarea părului, să fie aşa cum a lasat-o Cel-de-Sus. Pe cine văd? Prinţul şi domnul îndrăgostit! Să mă ascund în boschet!
(Se retrage.)
(Intră Don Pedro, Leonato şi Claudio, urmaţi de Balthazar şi muzicanţi.)
DON PEDRO: CLAUDIO:

DON PEDRO: CLAUDIO:
DON PEDRO: BALTHAZAR:
DON PEDRO:
BALTHAZAR:
DON PEDRO:
BALTHAZAR:

Vrei s-ascultăm această muzică? Fireşte... Cît de liniştită-i scara... Parcă-nadiiis, spre-a soarbe armonia! Vezi locul unde~i Benedick ascuns? O, cum de nu! cînd s-o sfîrşi cruţatul, O să-i dăm partea puiului de leu. Hai, Balthazar, mai cîntă-ne o dată. Nu cere, doamne, spartei mele voci Să strice muzica a doua oară. E o dovadă de desăvîrşire Cînd măiestria nu ţi-o recunoşti. Te rog să cînţi, să nu mă faci să stărui. Vorbiţi de stăruinţi? Atunci să cînt, Căci mulţi la început privesc de sus Femeia ce-o curtează; şi-o curtează Şi jură c-o iubesc.
Ei, hai, începe,
Sau, dacă vrei să preludezi mai mult, Să cînţi cu note.
Vă notaţi acestea: Nu-s note vrednice de-a fi notate.

DON PEDRO: Vorbeşte în optimi, deci cu cîiiige:
Notaţi, notate — o nimica toată! ;1
(Muzica.)
BENEDICK *(aparte):* Revarsă-te, divină melodie![49] Sufletul lui e cuprins acum de extaz! Nu e ciudat ca nişte maţe de oaie să scoată sufletele din trupurile oamenilor? Mie'unuia mi-ar plăcea mai mult nişte trompete.
BALTHAZAR *(cîntă) :*
Nu, doamnelor, nu mai oftaţi, Bărbaţii toţi înşeală;
-r>"'r> r< Î Acum pe ţărm, acum plecaţi,
, i J, • ; N-au nici o socoteală!
' r Nu mai oftaţi
i ; "! După bărbaţi;
r. Şi, orişiunde s-ar afla,
Cu inimi vesele etnia ţi Tra-la-la-la-la-lal ' #
Opri ţi-vă, dac-aţi cîntat '
; J.'N De inimă amară; ; '*
Bărbaţii veşnic au trădat,
fif •"•><) De cînd e vara vara! W
i"î ' Nu mai oftaţi
; După bărbaţi
Şi, orişiunde v-aţi afla, Cu inimi vesele cîntaţi Tra-la-la-la-la-la!
DON PEDRO: Bun cîntec, zău aşa! BALTHAZAR: Şi un cîntăreţ prost, înălţimea ta. DON PEDRO: Cum? Nu, nu, serios, cînţi destul de bine—în cel mai rău caz.
BENEDICK *(aparie):* Dacă ar fi fost un dine care să urle în halul ăsta, l-ar fi spînzurat. Numai de n-ar prevesti vreo nenorocire vocea asta dogită a lui! Aş fi ascultat la fel de bucuros croncănitul unui corb după care ar fi urmat un potop de nenorociri. DON PEDRO: Da, aşa-i. Auzi, Balthazar? Te rog să ne pregăteşti o muzică aleasă, pentru că mîine seară vrem ca domnişoara Hero s-o asculte de la fereastră.
BALTHAZAR: Cea mai bună pe care am s-o găsesc, înălţimea ta. DON PEDRO: Aşa să faci, la revedere. *(Balthazar şi muzicanţii ies.)* Ia vino-ncoace, Leonato: ce-mi spuneai astăzi? Că nepoata dumitale e îndrăgostită de senior Benedick?

CLÂUDIO: Da, da. *(Apatie **lui** Don Pedro.)* Dă-i drunnil, pasărea e gata prinsă. Nu mi-aş fi închipuit niciodată că această doamnă s-ar putea îndrăgosti de im bărbat. **LEONATO:** Nici eu! Dar şi mai de **necrezut mi** se **pare** că i-a căzut cu tronc senior Benedick, pe care, prin tot felul ei de a se purta, făcea impresia că **nu-l** poate suferi. BENEDICK *(aparte):* E cu putinţă? **Bate vântul** dintr-acolo?
LEONATO: Zău, înălţimea ta, nu ştiu ce să cred — atîta, ştiu însă că-l iubeşte cu tot **focul,** dincolo de toate marginile închipuirii. EON PEDRO: Poate că se preface numai.
CLAUDIO: Da, se prea poate.
LEONATO: Dumnezeule! să se prefacă! N-am pomenit ca o dragoste prefăcută să se apropie atît do mult de adevărata iubire. BON PEDRO: Dar după ce anume se vede că o îndrăgostită? CLAUDIO *(aparte):* O nadă bună în **cârlig** — şi peştele s-a prins. LEONATO: După ce anume se vede? Păi, e gata prinsă, ai auzit-o pe fata mea spunînd cum. CLAUDIO: Da, asta e adevărat, DON PEDRO: Cum anume? Mă uluieşti, aş fi crezut

că inima ei
nu poate fi biruită de asalturile dragostei. LEONATO: Puteam să-mi pun mîna în foc pentru asta, doamne; şi mai ales fiind vorba de Benediek. BENEDICK *(aparte):* Aş zice că toate astea-s un renghi, dacă nu le-ar spune omul ăsta cu barbă căruntă. Hotărît, ticăloşia nu
se poate ascunde îndărătul bărbii cărunte. CLAUDIO *(aparte):* S-a prins — dă-i mai departe. DON PEDRO: Şi i-a spus lui Benedick că-l iubeşte? LEONATO: Nu, şi jură că n-o să-i spună nimic — asta o şi chinuie.
CLAUDIO: E adevărat; aşa zice fiica dumitale. „Cum —i-a spus
ea — eu, eu care **l-am** luat peste picior de atîtea ori, să-i scriu
că-l iubesc?" LEONATO: Aşa zice acum, cînd a început să-i scrie; pentru că
de douăzeci de ori pe noapte se scoală din pat şi sade în cămaşa
ei de noapte pînă cînd umple o coală întreagă. Fata mea ne
povesteşte tot. CLAUDIO: Fiindcă veni vorba de coala de hîriie, mi-am adus
aminte de o glumă drăguţă pe care mi-a spus-o fiica duinhale. LEONATO: Aa! Că după ce a scris scrisoarea şi a împăturit-o a
spus că Benedick şi ea se găsesc sub acelaşi înveliş? CLAUDIO: întocmai. LEONATO: Păi, să vedeţi, a rupt scrisoarea în mii de bucăţele şi
sa învinovăţit că a putut fi atît de nestăpînită ca să-i scrie
unuia despre care ştia că o să rîdă de ea, „îl judec — zice —

după propria mea fire; pentru că dacă mi-ar scrie el mie, aş
rîde de el; cla, cu toate că-l iubesc, aşa aş face." CLAUDIO: Cade apoi în genunchi, plînge, suspină, se bate cu
pumnul în piept, îşi smulge părul, se roagă, blestemă: „O,
scumpul meu Benedick! Doamne, dă-mi răbdare." LEONATO: Da, aşa este, aşa spune fie-mea; iar nebunia asta o
apucă aşa de rău, îneît fata mea se teme cîteodată să nu-şi
facă seama. Da, e foarte adevărat, DON PEDRO: Ar fi bine ca Benedick să fie meunoştinţat de cineva,
fără însă ca ea să afle. CLAUDIO: La ce bun? N-ar fi decît un nou prilej de glume pentru
el şi ar chinui-o şi mai rău pe biata fată. DON PEDRO: Dacă ar face aşa ceva, şi-ar face o pomană acela
care l-ar spîuzura, E o comoară de fată şi, neîndoios, e virtuoasă. CLAUDIO: E şi foarte înţeleaptă.
DON PEDRO: în toate, afară de dragostea ei pentru Benedick. LEONATO: înălţimea ta! Cînd înţelepciunea şi sîngele se luptă
într-un trup atît de gingaş, sînt zece sorţi Ici unul că sîngele
va ieşi învingător. îmi pare rău de ea, cu atît mai mult cu cît
îi sînt unchi şi tutore. DON PEDRO: Păcat că nu s-a îndrăgostit de mine: n-aş fi ţinut
scama ele nimic şi aş fi luat-o de soţie. Te rog spune-i şi lui
Benedick şi vezi ce zice.
LEONATO: Credeţi într-adevăr că ar fi cu cale? CLAUDIO: Hero e încredinţată că de aici o să i se tragă moartea,
după cîto spune ea; o să moară dacă n-o iubeşte, şi o să moară
înainte de a-i destăinui că-l iubeşte şi o să moară dacă el îi
face curte mai curînd decît să se abată o iotă de la obişnuita
ei îndărătnicie. DON PEDRO: Şi bine face! Dacă i-ar arăta că-l iubeşte, se prea
poate ca el să-şi bată joc; după cum prea bine ştiţi, omul e
zeflemist din fire.
CLAUDIO: E un bărbat foarte frumos.
DON PEDRO: E adevărat, se poate mîndri cu o înfăţişare atrăgătoare.
CLAUDIO: Găsesc că e şi foarte deştept. DON PEDRO: Da, arc într-adevăr unele seînteieri care seamănă
cu deşteptăciunea. LEONATO: Şi îl socotesc şi viteaz. DN PEDRO: Ca Hector[50], crede-mă, Iar cînd e vorba de certuri,
după felul cum le domoleşte poţi să-ţi dai seama că e înţelept;
pentru că ori le ocoleşte cu multă îndeinînare, ori ia parte la
de cu frică de creştin adevărat.

LEONATO: Dacă e cu frica lui Dumnezeu, trebuie neapărat să fie paşnic; iar dacă totuşi tulbură pacea, înseamnă că nu ştie ce e frica şi tremuratul.
DON PEDRO: Aşa o să se şi întâmple, pentru că omul e cu frica lui Dumnezeu, cu toate că, judecind după unele

glume tari de-ale lui, nu s-ar părea să fie. De, îmi pare rău de nepoata dumitale. Ce ziceţi: să mergem în căutarea lui Benedick şi să-i spunem despre dragostea ei?
CLAUDIO: Nu, nu, înălţimea ta; dacă o să-i dăm poveţe bune lui Beatrice, dragostea o să i se macine încet-încet.
LEONATO: Nu, asta e cu neputinţă; pînă atunci o să-şi macine ea inima.
DON PEDRO: Bine, vom mai afla cîte ceva de la fiica dumitale; pînă una alta, las-o să se mai răcească. Mi-e drag Benedick şi aş dori să se judece pe el însuşi cu duhul smereniei, ca să vadă cît e de nevrednic de o fată atît de bună.
LEONATO: Vrei să mergem, înălţimea ta? Masa e gata.
CLAUDIO *(aparte):* Dacă n-o să se îndrăgostească de ea după toate astea, nu ştiu pe ce speranţe să mai pun temei!
DON PEDRO: Să-i aruncăm şi ci acelaşi năvod — să i-l întindă fiica dumitale şi însoţitoarea ei. Hazul o să fie atunci cînd o să-şi închipuie fiecare despre celălalt că moare de dragul lui şi, cînd colo — de unde? Taro aş mai vrea să văd o astfel de scenă — o adevărată pantomimi! S-o trimitem să-l poftească la masă.
(Don Pedro, Claudio şi Leonato ies.)
BENEDICK *(ieşind din losehet):* Nu poate fi o simplă festă — prea a fost serioasă discuţia. Hero le-a destăinuit adevărul. So pare că i-a înduioşat Beatrice, că i-a câştigat de partea ei. Mă iubeşte! Asta cere răsplată. Am auzit ce părere au despre mine! spun că in-aş ţine mîndru dacă aş vedea că mă iubeşte; şi mai spun iarăşi că ar muri mai degrabă decît să-şi arate simţămintele. Nu m-am gîndit niciodată să mă însor. Nu trebuie să par mîndru. Ferice de cei care, auzindu-se judecaţi, sînt în stare să se îndrepte. Spun că Beatrice e frumoasă; e adevărat şi pot şi eu să spun acelaşi lucra; că e virtuoasă; aşa-i, nu pot tăgădui; şi ca e înţeleaptă, dacă lăsăm la o parte dragostea pentru mine. Dragostea nu adaugă nimic la deşteptăciunea ei, totuşi nu e o dovadă că s-a scrîntit, pentru că am început s-o iubesc îngrozitor. Fără îndoială, asupra mea o să se abată o grindină de zeflemeli pentru că am rîs atîta de căsătorie;

dar, de! nu se schimbă pofta omului? Cînd e tînăr, omului îi place carnea pe care nu poate s-o mistuie la bătrîneţe. Batjocura şi zicalele şi bileţelele de duh îl pot oare abate pe un om din făgaşul ce şi l-a ales? Nu; oamenii trebuie să se înmulţească! Cînd spuneam că o să mor holtei, nu mă gîndeam că o să trăiesc pînă cînd o să mă-nsor. Iat-o şi pe Beatrice. Pe soarele ce ne luminează, e o fată frumoasă — ce mai, se vede cît de colo că e-ndrăgostită.
(Intră Beatrice.)
BEATRICE: împotriva voinţei mele, m-au trimis să te poftesc să
vii la masă.
BENEDICK: Frumoasă Beatrice, îţi mulţumesc pentru osteneală. BEATRICE: Osteneala mea pentru aceste mulţumiri n-a fost mai
mare decît osteneala dumitale de a-mi mulţumi; dacă ar fi
fost ostenitor cu adevărat, n-aş fi venit. BENEDICK: Atunci ţi-a făcut plăcere solia? BEATRICE: Atîta plăcere cită poţi lua pe un vîrf de cuţit. Poftă
de mîncare n-ai — aşa că, la revedere!
(Iese.)
BENEDICK: Ha! „împotriva voinţei mele, m-au trimis să te poftesc să vii la masă..." Vorbe cu două înţelesuri... Asta e ca şi cum ar fi spus: „Osteneala mea pentru aceste mulţumiri n-a fost mai mare decît osteneala dumitale de a-mi mulţumi". Sau ca şi cum ar fi zis: „Orice osteneală mi-aş da pentru' dumneata, e tot atît de uşoară ca o mulţumire." Dacă n-o să-mi fie milă de ea, voi fi un ticălos. Dacă n-o iubesc sînt un păgîn. Să mă duc să-mi fac rost de un portret de-al ei.
(I&se.J

ACTUL Ii!

SCENA 1
Grădina lui Leoiiato.
Intră Hero, Margaret şi ***Ursula.***
HERO:
MABGÂRET:
HERO:
Fii bună, Margaret, du-te-n salon; Acolo Beatrice, **verişosra** mea, Vorbeşte **cu** Don Pedro şi cu Claudio.

Şopteşte-i că mă plimb pe o alee Vorbind cn **Ursula** pe seama ei; Că **tu ne-ai** auzit şi o pofteşti Să se strecoare în umbrarul des De caprifoi ce, pîrguit de soare, **Nu-l** lasă pe acesta să mai intre Precum curtenii ridicaţi de-un prinţ Se sumeţese. Acolo să se-ascundă, S-asculte ce vorbim. Aşa să faci —■ Acum te du **şi** vezi cum te descurci. Vă-ncredinţez că am s-o fac să **vini.**
(Iese.)
Ei, Ursula, **cînd** vine Beatriee, noi Pe-alee ne plimbăm **în** sns **şi-n** jos, Vorbind doar despre **Benedick.** De-ndată **Ce-l** amintesc, **tu** intri-n rol şi-l lauzi Mai mult **dccît a** meritat vreun om. Eu o să-ţi spun cum Benedick **tînjeşte** De dorul ei; săgeata **lui** Amor Băneşte **fără** greş pe **om şi-âtuncî** Cînd trage **cu urechea.**
(Intră fientrice, din fund.)
URSULA:
HERO:
URSULA:
HERO: URSULA: HERO:
URSULA: HERO:

URSULA: HERO:
(Hi, ii Ei, începe,
Căci, uite, Beatriee s-a ascuns în tufe Ca **o** ciovîică: gata să **ne-aseulte.** Plăcut e pescuitul **cînd** un poşte, Cu vîslele-i de aur taie unda **Şi-nghite** lacom trădătoarea nadă; Aşa vrem noi pe Beatriee s-o prindem **Pitită** cum e-n caprifoi acum. K-o să-mi greşesc eu roiul, fii pe pace. Să mergem înspre ea, ca să nu piardă **Nimic din** dulcea **nada** ce I-o-ntindem.
(Se apropie de umbrar.)

Eu, Ursula, o ştiu — e prea trufaşă, Sălbatică şi dispreţuitoare Ca şoimii stîncilor.
Şi credeţi, zău,
Că Benedick de dragul ei se stinge? Şi contele, şi prinţul **zic** aşa. Şi v-au rugat să-i spuneţi asta, doamnă? Da, m-au rugat; dar eu **le-am** arătat Că dacă ţin la Benedick, **să-l** lase Să lupte cum va şti cu dragostea, Iar Beatriee să n-afle niciodată. De ce? Cum, **Benedick** n-ar merita Bogatul, fericitul pat ele nuntă în care-o să se culce-o dată Beatriee? O, zeu al dragostei! Ar merita Tot ce-un bărbat e-n drept să dobîndeaseă, Dar firea inimă mai năzuroasă **Decît** a ei **n-a** zămislit nicicînd! Dispreţul strălucestc-n **ochii ei** Ce rîd de tot ce văd; deşteptăciunea-i Se preţuieşte într-atît, că toate N-au nici un preţ. Nu poate nici **iubi,** Nici îndrăgi ceva ce nu-i **al** ei, Atîta-i de-iigîmfată!
Eu vă cred;
Da, fără doar şi poate, nu c bine Să ştie c-o iubeşte — **l-ar lua-n rîs.** Ce-i drept, o drept. N-am **întîmit** bărbat, Oricât de chipeş, tînăr sau deştept, Să nu-l repeadă; de-i bălan, se **jură**
?69

tui, iî

URSULA: HERO:

URSULA: HERO:
URSULA:
HERO:
URSULA:

HERO: URSULA:
HERO:
270

Că s-ar cădea să-i fie soră; oacheş?
Natura, zugrăvind un arlechin,
A scos o mîzgaleală; e înalt?
O lance strîmbă-n vîrf; e îndesat? :A.i'JisJ'.
Atunci e un agat neşlefuit![31]

Vorbeşte? E-o morişcă zăpăcită;
Nu scoate-o vorbă? E un bolovan.
Aşa-i răstălmăceşte ea pe toţi
Şi-n ruptul capului nu-i dă virtuţii
Ce este meritul şi fala ei. ■*OÂ',*
Ce urîcios — să-i foarfece pe toţi!
Te cred, e urîcios să fie cineva
Ca Beatrice, prea într-o ureche, zău,
Dar poţi să-i spui? De i-aş vorbi, m-ar fece
Cu ouă şi oţet; şi-ar bate joc
Şi m-ar strivi[52] cu vorbele-i de duh.
De-aceea, să se mistuie săracul,
Şi-oftînd, să ardă ca un foc mocnit.: A.T1R;
Să mori batjocorit o mult mai rău, -ui-:.
E ca şi cum te-ar gîdila de moarte. *
Şi totuşi, spuneţi-i; vedeţi ce zice. ;/.:
Nu; mai curînd o să mă duc la el, :
Să-l sfătuiesc să lupte cu el însuşi,
Şi, cu gînd bun, am s-o vorbesc de rău
Pe verişoara mea. Ah, nici nu ştii
Cum otrăveşte vorba rea iubirea.
Nu, nu! De ce să-i faceţi acest rău?
Nu poate fi-ntr-atîta de lipsită
De dreapta judecată — sclipitoare,
Cum ştim că e — încît să-ndepărteze
Un om ales ca domnul Benedick!
Afar' de Claudio al meu, eu cred
Că nu mai e bărbat ca el în ţară.
Vă rog să nu fiţi supărată, doamnă,
Că spun pe faţă ceea ce gin dese;
Dar, după mine, domnul Benedick,
Prin frumuseţe, minte şi bravură,
Pereche nu-şi găseşte-n ţară noastră.
Aşa-i, are-un renume strălucit.
L-a meritat 'nainte de-al avea.
Pe cînd e nunta, doamnă?
Ca mîine —ce zic, mîine chiar! Să mergem;
URSULA *(ap&tte):* HERO: , •:-.,

BEATRICE *(îminihid):*

[III, 21
*. Vreau să-ţi arăt nişte găteli de nuntă 4% Şi să te-ntreb pe care s-o port mîine.
S-a prins, vă-ncredinţez; a inoastră-i doamna. Vezi, dragostea e după cum se-ntîmplă, După cum Cupidonii ce-s de strajă fa
Ori trag cu arcul, ori întind o mreajă. K[1]
(Hero şi Ursida ies.)
id'd

SCENA 2

Ce foc simt în urechi? E-adevărat? Mîndria mi-e atît de osîndită? Dispreţ, adio! Fumuri, v-am lăsat! Nu voi o să mă faceţi fericită! Iubeşte, Benedick, te-oi răsplăti Cu-o inimă-mblînzită de-al tău drag, Şi dacă stărui, te voi

îmboldi Să trecem amîndoi al nunţii prag; Spun toţi că meriţi; ci eu, pasămite, O ştiu mai mult deeît din auzite!
ftesc.)

O cameră în casa lui Leonuln.
Intră Don Pedro, Claudio, Benedick şi Lconaio.

DON PEDRO: Rămîn numai pîuă cînd se va Ii săvîrşit Bunta[53] dumitale, iar după aceea plec spre Aragpn.
CLAUDIO: O să te-nsoţesc acolo, înălţimea ta, ducă o să-mi îngădui.
DON PEDRO: Nu — ar fi să-ţi întunec fericirea primelor zile după nuntă —■ e ca şi cum i-ai arăta unui copil o hăinuţă nouă şi nu i-ai da voie s-o poarte. O să-l rog numai pe Benedick să mă însoţească; pentru că omul acesta c numai voioşie din creştet pînă în tălpi; a tăiat de vreo două-trei ori coarda arcului lui Cupidon, iar acest gîdc mic nu îndrăzneşte să tragă în el. Inimai lui e ca un clopot şi limba ca un ciocan; cînd izbeşte cu ciocanul, clopotul sună, pentru că ce-i gîndeşte inima, limba rosteşte.
BENEDICK: Dragii mei, nu mai sînt cum am fost.
LEOXATO: Aşa zic ?i eu, îmi pari mai trist.

CLAUDLO: Să sperăm **ca** e **îndrăgostit.**
BON PEDRO: Da' de unde! N-are **în** ei strop du sînge adevărat
pe care sâ-l îi atins dragostea. Dacă e amărît, înseamnă câ arc
nevoie de bani.
BENEDICK; Mâ doare **o** măsea[54]. DON PEDRO: Scoate-o. **0LÂUD1O:** Pune-o mai **întâi** în **laţ** si numai după aceea s-o tragi
afară[65].
DON PEDRO: Cum? Oftezi **din** pricina durerii de măsele? **LEONATO:** Ori **e** o umoare la mijloc, ori îl roade un vierme.
BENEDICK: E lucru ştiut: oricine poate stăpini durerea afară de cel **ce** o are.
CLAUDIO: Eu unul susţin totuşi că e îndrăgostit.
DON **PEDRO: N-are** pic de dragoste într-însul, afară de dragostea pentru hainele străine[56]. Aşa, de pLldâ, azi c **olandez şi** mîine francez, sau, dacă nu, înfăţişează, două ţări **dintf-o data** — — e neamţ de la mijloc **în** ios pentru că poartă **pantaloni** lungi, şi spaniol de la şolduri **în** sus pentru câ n-are pieptar. **Afară** numai dacă ar avea o dragoste pentru această nebuneală, cum se şi pare că o arc, nu e nebun din dragoste, cum aţi voi să pară.
CLAUDIO: Dacă nu e îndrăgostit de vreo femeie, nu mai trebuie să credem **în vechile** semne de dragoste. Aşa, de pildă, îşi perie pălăria dimineaţa — ce să **însemne** asta?
DON PEDRO: L-a văzut cineva la bărbier?
CLAUDIO: **Nu,** dar ucenicul bărbierului a fost văzut la el şi vechea podoabă a feţei sale a şi umplut **cîteva** mingi de tenis[57].
LEONATO: Adevărat, de eînd şi-a pierdut barba, arată mai tînăr.
DON PEDRO: Unde mai pui câ se dă cu parfum de **zibetă.** Poţi să-l miroşi după asta?
CLAUDIO: Asta e ca şi cum ai spune că omul nostru **c** îndrăgostit.
DON PEDRO: Un semn caro nu dă greş e melancolia **lui.**
CLAUDIO: Avea parcă obiceiul să se spele cîndva pe faţă?
DON PEDRO: **Da,** sau să se sulemenească? Cel puţin aşa mi s-a
spus. CLAUDIO: Ce să **mai** vorbim! Spiritul lui de zeflemist se odihneşte
într-o coarclă de lăută[33] şi nu ciripeşte decît atunci cînd e ciupit! DON PEDRO: Asta e foarte grav, într-adevăr! Ce mai încoace şi
încolo, o îndrăgostit.
CLAUDIO: Ei bine, eu ştiu şi cine-l iubeşte. DON PEDRO: Asta aş vrea să ştiu şi eu — prin mina **în** foc **că** e cineva care **mi4** cunoaşte. CLAUDIO: **Da,** după cum nu-i **cunoaşte nici** metehnele; şi cu toate
acestea, se **prăpădeşte** de dragul iui.

DON **PEDRO: O** să fie înmormîntată cu **faţa** în sus.
BBNEDICK: Toate astea nu sînt un deseîntec pentru durerea de dinţi[59]. Domnule guvernator, veniţi cu mine; vreau să **vă** spun cîteva vorbo înţelepte pe care le-am învăţat şi pe care aceşti măscărici[00] nu trebuie să le audă.
(Beiiediek şi Leonalo ies.)
DON PEDRO: îmi pun capul că vrea să-i vorbească despre Bcatrice. CLAUDIO: Fără doar şi poate. Horo şi Margaret şi-au jucat rolul

în faţa lai **Beatrice,** aşa că cei doi urşi n-au să se mai muşte cînd se vor întîlni.

(Intră John.)

DON JOHN: Stăpîne şi frate, Domnul să te ocrotească.

DON PEDRO: Bună ziua, frate.

DON JOHN: Dacă ai timp, aş vrea să vorbesc cu tine.

DON PEDRO: între patru ochi?

DON JOHN: Dacă vrei, totuşi contele Claudio poate să asculte, pentru că lucrurile pe care vreau să le spun îl **privesc.**

DON PEDRO: Ce s-a **întâmplat?**

DON JOHN *(lui Claudio):* Aveţi de ghid să vă căsătoriţi mîine, senior?

DON PEDRO: Ştii asta foarte bine.

DON JOHN: N-aş mai şti asta, dacă dînsul ar şti ce ştiu eu.

CLAUDIO: Dacă este vreo piedică, spune-i pe nume, te rog.

DON JOHN: Senior, îţi închipui probabil că eu nu ţin la dumneata. Aştept ca viitorul să-ţi arate care este adevărul; o să ai o părere mai bună despre mine după ce vei afla cele ce vreau să-ţi spun. Pentru că socotesc că fratele meu ţine la dumneata şi în dragostea lui te-a ajutat să te căsătoreşti. Curte zadarnică şi trudă irosită de-a surda.

DON PEDRO: Dar ce s-a **întîmplat?**

DON JOHN: Am venit aici ca să-ţi spun; şi ca să nu lungesc vorba — s-a şi vorbit prea mult despre asta — doamna nu-ţi este credincioasă.

CLAUDIO: Cine? Hero?

DON JOHN: Chiar dînsa: Hero **a** lui Leonato, Hero a dumitale, Hero a tuturor. CLAUDIO: Necredincioasă?

DON JOHN: **Cuvîntul** nu e îndeajuns de tare pentru a-i zugrăvi ticăloşia; după mine o mult mai rău decît atît — gîndeşte-te la un cuvînt mult mai necruţător iar eu voi dovedi că **i** se **potri-**

yeşte. Nu te mira pînă cînd nu vei avea şi alte dovezi; vino doar cu mine la noapte şi o să vezi cum intra cineva pe fereastra camerei ei, chiar în ajunul nunţii; dacă o s-o mai iubeşti, atunci însoară-te cu ea mîine; dar cred că ar ii mai cu cale i să-ţi muţi gîndul.

CLÂUPIO: E cu putinţă?

DON PEDRO: Mei nu vreau să mă gîndesc la aşa ceva.

DON JOHN: Dacă nu aveţi curaj să credeţi în ceea ce vedeţi, să nu mai spuneţi că ştiţi. Dacă veniţi cu mine, o să vă arăt destule ; iar după ce veţi vedea şi auzi mai multe, să faceţi cum e mai bine.

CLAUDIO: Dacă se-ntîmplă să văd ceva deseară, n-o să mă mai însor cu ea mîine; am s-o fac de ruşine chiar în biserică, ia' nuntă. DON PEDRO: Iar eu, care m-am făcut luntre şi punte ca s-o cîştig do partea ta, o să mă unesc cu tine pentru a o face de ocară. DON JOHN: Eu n-am s-o mai vorbesc de rău pînă cînd veţi fi şi voi martori. Păstraţi-vă sîngele rece pînă după miezul nopţii şi aşteptaţi să vedeţi singuri. DON PEDRO: Ce-ntorsătură nenorocită! CLAUDIO: Ce năpastă! DON JOHN: Un blestem oprit la timp! aşa veţi spune cînd o să vedeţi deznodămîntul. *(Ies.)*

SCENA 3

O stradă.

*Intră **Dogberry** şi Verges, urmaţi de slrăjeri.*

DOGBERRY: Sînteţi oameni do ispravă şi încredere?

VERGES: D;v, altminteri ar fi păcat să fie condamnaţi la mîntuirca trupului şi a sufletului.

DOGBERRY: Asta ar fi încă o pedeapsă prea uşoară dacă ar arăta cît de puţină loialitate, aleşi cum au fost pentru paza prinţului. VERGES: Ei, spune-le ce au de făcut, cumetre Dogberry. DOGBERRY: Mai întîi, cine crezi că este cel mai nedemn dintre ei ca să fie străjer?

PRIMUL STRĂJER: Hugh Datenke sau George Seacoal, domnule, pentru că ştiu să serie şi să citească.

DOGBERRY: Seacoal — dă-te-ncoace, vecinică. Cel-de-Sus te-a blagoslovit cu un nume bun; eşti chipeş şi ăsta e un dar al ursitei; dar scrisul şi cititul —de, cu astea te naşti. AL DOILEA STRĂJER: Meştere, amîndouă aceste daruri... DOGBERRY: Le ai, fireşte, ştiam că o să răspunzi aşa. Pentru înzestrare, vericule, mulţumeşte-i lui

Dumnezeu şi rm te făloşi; cît despre scris şi citit, astea să se vadă atunci cînd n-o să fie nevoie de o astfel de vanitate. Eşti socotit acilea omul cel mai iraţional şi cel mai potrivit ca să fii străjer; de aceea o să porţi felinarul. Asta e însărcinarea dumitale. O să-i duci în tratative pe toţi bagabonţii; să le strigi tuturor oamenilor să stea pe loc, în numele prinţului.
AL DOILEA STRĂJER: Şi dacă vreunul nu vrea să se oprească? DOGBERRY': Atunci nu-l mai băga în seamă şi lasă-l să-şi vadă de drum; apoi cheamă imediat pe ceilalţi străjeri şi mulţumeşte cerului că ai scăpat de un ticălos. VERGES: Dacă nu stă cînd îl somez, care va să zică înseamnă că
nu e un supus al prinţului.
DOGBERRY: Precum zici! Iar străjerul musai să aibă de-a face
numai cu supuşii prinţului. Iarăşi, nu trebuie să faci pic de
zgomot pe uliţă, fiindcă trăncăneala şi vorba sînt lucrul cel
mai tolerabil pentru un străjer şi nu se poate înghiţi.
AL DOILEA STRĂJER: Mai de grabă o să dormim decît o să vorbim
— ştim noi care-i treaba străjerului.
DOGBERRY: Ei da, vorbeşti ca un străjer vechi şi cu frica lui Dumnezeu, pentru că nu văd în ce fel poate fi somnul o călcare a legii; numai că trebuie să băgaţi de seamă să nu vi se fure alebardele. Să nu uitaţi să treceţi prin cîrciumi şi să-i poftiţi la culcare pe cei care s-au îmbătat. AL DOILEA STRĂJER: Şi dacă nu vor?
DOGBERRY: Atunci să-i lăsaţi în pace pînă cînd o să se dezmeticească. Iar dacă nici atunci n-o să vă poată da un răspuns mai acătării, să le spuneţi că nu sînt ei oamenii pe care i-aţi crezut voi.
AL DOILEA STRĂJER: Bine, domnule.
DOGBERRY: Dacă întîlniţi un hoţ, trebuie să-l bănuiţi, după cum vă cere slujba voastră, că nu e un om cinstit; cu cît aveţi mai puţine de împărţit cu astfel de oameni, cu atît mai multă cinste vă face.
AL DOILEA STRĂJER: Dacă ne dăm seama că e hoţ, să nu punem muia pe el?

DOGBEERY: Ce e drept, legea va dă dreptul; dar eu unul cred că cei care se ating de păcură se mînjesc. Dacă **daţi** peste un hoţ, lucrul cel mai sănătos pentru **voi** este să-l lăsaţi să se dovedească un bun hoţ şi s-o şteargă hoţeşte. VERGES: Te ţine o lume de om milos, cumetre. DOGBERRY: E adevărat, n-aş spînzura un dine dacă ar fi după
mine; darmite un om cu un pospai de cinste într-insul. VERGES: Dacă auziţi un copil că ţipă noaptea, trebuie să vă duceţi
la doică şi s-o rugaţi să-l liniştească.
AL DOILEA STRĂJER: Dar dacă doica doarme şi nu ne **aude?** DOGBERRY: Atunci vedeţi-vă de drum şi lăsaţi-l pe corn! s-o deştepte cu ţipetele lui; pentru că oaia care-l aude pe **miel** cum behăie n-o să-i răspundă unui viţel care mugeşte. VERGES: Asta aşa-i.
DOGBERRY: Şi cu asta, basta. Dumneata, străjerc, îl reprezinţi chiar pe prinţ; dacă-l întîlneşti pe prinţ noaptea, poţi să-l
opreşti.
VERGES: Nu, nu, pe legea mea, asta cred că nu poate s-o facă. DOGBERRY: Pun rămăşag pe cinci şilingi contra unul cu orice om care cunoaşte regulamentul, că arc dreptul să-l oprească. Bineînţeles nu fără voia prinţului; pentru că nu se cade ca straja să jignească pe nimeni, şi este o jignire să opreşti ur; om împotriva voinţei lui.
VERGES: Pe legea mea, nici nu se poate să fie altfel. DOGBERRY: Ha, ha, ha! Ei, cetăţeni, noapte bună, şi dacă se întîmplă să fie lată, să mă chemaţi pe mine. Ascultaţi de povaţa celorlalţi şi do a voastră, şi, noapte bună. Hai, vecine. AL DOILEA STRĂJER: Ei, leat,' ştim ce avem de făcut. Să ne aşezăm pe banca de lingă biserică pînă pe la două după miezul nopţii şi, după aceea, toată lumea la culcare. DOGBERRY: Nenişorilor, încă o vorbă. Vă rog să străjuiţi în preajma casei lui senior Leonato. Cum nunta are loc mîine, o să fie mare tămbălău la noapte. Cu bine, şi să fiţi cu ochii în patru, aveţi grijă!
(Dogherry şi Verges ies.) (Intră Borachio şi Conrade.)
BORACHTO: Hei! Conrade! STRĂJERUL *(aparte):* Ssst! **Nici** o mişcare! BORACHIO: Conrade, ascultă!
CONRADE: Sînt lîngă cotul tău, ce naiba!
BORACHIO: Zăăău? D-aia mă mînca pe mine cotul! M-am închipuit eu că o să vină şi rîia!

CONRADE: îţi rămîn dator un răspuns pentru asta — pînă una
alta, spune mai departe.
BORAOHIO: Ascunde-te bine sub cerdacul ăsta pentru că a început
să bureze, iar eu am să-ţi povestesc tot, ca un beţivan înrăit.[61]

STRĂJERUL *(aparte):* E o trădare la mijloc, fraţilor; totuşi staţi
pitiţi. BORACJ1IO: Află dar, că am cîştigat o mie de dueaţi de la Don
John.
GQNRADE: E cu putinţă ca un ticălos să eîştige atîta? BORACHIO: Mai bine ai întreba dacă e cu putinţă ca o ticăloşie să fio preţuită atît de mult; pentru că atunci cînd ticăloşii bogaţi au nevoie de ticăloşi săraci, ticăloşii săraci cer preţul pe care-l vor.
CONRADE: îţi spun drept că sînt uimit.
BORACHIO: Asta dovedeşte că eşti nou în meserie. Ştii că felul în care un bărbat îşi poartă pieptarul, sau pălăria, smi mantaua, nu are nici o importanţă pentru el. CONRADE: Ehei, haina face pe om. BORACHIO: Eu mă gîndeam la moda. CONRADE: Mă rog, moda e modă. BORACHIO: Păi aşa pot să spun că nebunul e nebun. Dar nu vezi
tu ce tîlhar pocit e şi moda asta?
STRĂJERUL *(aparte):* îl cunosc pe acest domn Pocitanie; de şapte ani c un **tîlhar** fără pereche — se plimbă-ncoace şi încolo ca un gentilom. Vezi, nu i-am uitat numele. BORACHIO: Parcă s-a auzit cineva... CONRADE: Nu — e sfîrleaza de vînt de pe acoperiş. BORACHIO: Şi cum spuneam, nu vezi tu ce tîlhar pocit e moda? Cum mai zăpăceşte sîngele aprins între patrusprezece şi treizeci şi cinci de ani! Uneori zici că aceşti oameni sînt altă aia — îi face să semene cu nişte soldaţi ai lui Faraon zugrăviţi pe o pînză afumată[62]; alteori, aduc ca nişte preoţi ai zeului Baal[fi3] de pe vechea fereastră a bisericii: alteori, cu un Hereule tuns chilug de pe tapetele mîncate de viermi, unde prohabul e maro cît măciuca lai[84].
CONRADE: Toate astea le ştiu şi mai ştiu că moda ponoseşte mai mult haina **decît** omul. Dar moda nu ţi-a zăpăcit şi ţie capul, de vreme ce-mi tot vorbeşti acum **despre** ca? **BORACHIO:** Asta nu, fii pe pace; dar află că în noaptea asta i-am făcut curte Margaretei, servitoarea seniorei Hero, sub numele (le Hero. Dînsa a ieşit la fereastra stăpînei, mi-a urat de o mie de ori noapte bună — dar văd că-**ţi** povestesc cam anapoda. Ar fi trebuit mai întîi să-ţi spun cum **prinţul,** Claudio şi stapîmil

meu, duşi în*grădină de Don Jolm, au văzut de acolo această drăgăstoasă întîlnire.
CONRADE: Şi au crezut ei că-ntr-adevăr Margaret e Hero? BORACHIO: Doi din ei da. prinţul şi Claudio; dar diavolul de stă-pînul meu ştia că e Margaret; şi pe o parte prin **Jurămintele** lui, care l-au smintit, pe de altă parte eu ajutorul nopţii care i-a înşelat, dar mai ales mulţumită ticăloşiei mele care a adeverit toate bîrfelile lui Don John, Claudio a plecat cu o falcă în cer şi alta în pămînt. A jurat că o sa dea ochi cu ea, aşa cum a fost hotărît, mîine dimineaţă la biserică şi acolo, în faţa tuturor credincioşilor, o va face de ocară povestind tot ee-au văzut în noaptea asta şi o va trimite înapoi, acasă, fără bărbat.
PRIMUL STRĂJER: în numele prinţului, stai!
AL DOILEA STRĂJER: Cheamă-l pe şeful străjerilor. Am relevat aici cea mai primejdioasă trădare ce s-a pomenit în ţara asta!
PRIMUL STRĂJER: Printre ei e şi unul Pocitanie — îl cunosc, poartă o buclă[05].
CONRADE: Domnilor, domnilor!
AL DOILEA STRĂJER: O să mi-l daţi voi pe Pocitanie, eredeţi-mă!
CONRADE: Domnilor!
PRIMUL STRĂJER: Vorba! îţi poruncim să ne dai voie să te luăm
cu noi.
BORACHIO: O să ne stea frumos între suliţe... CONRADE: Grozav. Hai, vă urmăm.
(Ies.)
SCENA 4
O cameră în casa lui Leonato. Intră Hero, Margaret şi Vrsula.
HERO: Dragă Ursula, trezeşte-o pe verişoara mea Beatrice şi
roag-o să se scoale. URSULA: Da, stăpînă. HERO: Şi s-o pofteşti încoace. URSULA- Bine.
(Iese.)
SIARGARET: Zău, cred că celălalt guleraş e mai frumos. HERO: Nu, Meg, te rog, am să-l port pe ăsta.

MARGARET: Nu-i aşa de frumos, credoţi-ină — nu mă îndoiesc că
si verişoara dumneavoastră o să spună la fel. HERO: Verişoara mea e o zăpăcită, şi tu alta. Nu-l port deeît pe ăsta.
SIARGARET: îmi place grozav noua dumneavoastră diademă, numai de-ar fi părul ceva, ceva mai închis — cît despre rochie, e cea mai aleasă croială, zău! Ştiţi, am văzut rochia ducesei de Milan pe care o tot laudă lumea[66]. HERO: Se spune că e neîntrecută.
SIARGARET: Da, dar pe lîngă a dumneavoastră nu e decît o cămaşă de noapte. Ce e drept, stofa e de aur şi tăietura e cu dantelă de argint, e garnisită cu perle la mînecile lungi, iar fusta e brodată cu fluturaşi albaştri; dar a

dumneavoastră e făcută după un model atît de fin, de elegant şi de graţios, încît o întrece de zece ori. HERO: Numai de-ar da Dumnezeu să fiu veselă cînd am s-o port,
pentru că mi-e inima grea.
MARGARET: în curînd o să fie mai grea din pricina unui bărbat. HERO: Kuşine să-ţi fie! Cum poţi să vorbeşti aşa? MARGARET: De ce să-mi fie ruşine, stăpînă? Pentru că vorbesc cinstit? Nu este căsătoria onorabilă chiar pentru un cerşetor? Seniorul dumneavoastră nu e onorabil fără a fi căsătorit? Poate că, ruşinoasă cum sînteţi, aţi fi vrut să nu spun „un bărbat" ci „un soţ"; nu jignesc po nimeni dacă vorbele sincere nu trădează gînduri urîte. Ce rău vedeţi în cuvintele: „mai grea din pricina unui bărbat" atunci cînd e vorba de soţ şi soţie? Altminteri povara ar fi mai curînd uşoară decît grea. întrebaţi-o şi pe domnişoara Boatrico — iat-o că vine.
(Intră Bcalricc.)
HERO: Bună dimineaţa, verişoara.
BEATRICE: Bună dimineaţa, dragă Hero.
HBRO: Dar ce s-a întîmplat? De co tonul acesta pîmgăreţ?
BEATRICE: Mi-am pierdut toate tonurile şi toanele.
MARGARET: Cîntaţi-ne „Lumina dragostei"[67], e un cîntec fără refren. Cîntaţi-l şi eu o să dansez.
BEATRICE: „Lumina dragostei" — sub călcîiele dumitale? Ce zici, soţului ei îi sfîrîio călcîiele după ca?
MARGARET: Sînteţi răutăcioasă, din creştet pînă-n tălpi.
BEATRICE: E aproape ora cinci, verişoara, e timpul să te pregăteşti. Zău, nu ştiu ce am, mă simt foarte prost. He, hei! He, hei!

MARGARET: Ce vă, lipseşte? Un bîtlan, un bucstru sau un bărbat? **BBATRIOE:** Litera B, care Ic începe pe toate. MARGARET: Dacă n-o să vă turciţi[08] într-o zi, înseamnă că marinarii nu se **mai** pot călăuzi după steaua polară...
BEATRICE: Ce vrea să spună zăpăcita?
MARGARET: Nu vreau să spun nimic; dar să dea Dumnezeu ca fiecare să capete ce-i doreşte inima!
1IER0: Mănuşile astea mi le-a trimis contele — smt foarte parfumate.
BEATRICE: Mi-e nasul înfundat, verişoară, nu miros nimic.
MARGARET: O domnişoară căreia i s-a înfundat... Cred că aţi răcit zdravăn.
BEATRICE: îndură-te, cerule! De cînd te-ai umplut de **atîla** duh?
MARGARET: De cînd aţi renunţat dumneavoastră la el. Şi nu mă prinde de **minune?**
BEATRICE: Nu se prea vede, ar trebui să-l porţi în bonetă. Zău, mă simt cît se poate de prost,
MARGARET: Luaţi nişte Carduus Bcnedictus, şi piuieţi-l la inimă; e singurul leac împotriva strîngerii de inimă.
HERO: Asta c ghimpe, nu leac.
BEATRICE: Benedictus! De ce Bcnedictus? E un tîlc ascuns în acest *Benedictus.*
MARGARET: Un tîlc ascuns? Da' de unde! Nu e nici un tîlc ascuns; **m-am** gîndit la spinul sacru care vindecă toate bolile — Carduus Benedictus[69]... Vă închipuiţi, poate, că vă cred îndrăgostită. Ei aş! Nu sînt atît de mărginită încît să cred tot ce doresc sau să doresc să cred ceea ce aş putea crede. De ce să-mi chinuiesc inima spunîndu-mi că sînteţi îndrăgostită sau că vă veţi îndrăgosti, sau că vă, puteţi îndrăgosti. Cît despre Benedick, nu mai e ce-a fost; e un alt om — e un bărbat! Jura că n-o să se însoare niciodată; şi totuşi, acum, în ciuda hotărîrii sale, s-a dat pe brazdă. Nu ştiu dacă dumneavoastră v-aţi convertii,; dar cred că vedeţi cu propriii dumneavoastră ochi, ca şi celelalte femei.
BEATRICE: Cum îţi mai merge gura!
MARGARET: A luat-o la galop...
(Intră din nou Ursula.)
URSULA: Stăpîuă, plecaţi de aici, prinţul, contele, senior Benedick, Don Jolm şi toţi cavalerii din oraş au venit ca să vă ducă la biserică.
HERO: Dragă verişoară, **dragă** Meg, dragă Ursula, ajutaţi-iuă să
mă îmbrac.
(Ies.)

SCENA S
O alia** cameră în casa lui **Leonalo.
Intră Leonalo, urmat de Dogbernj şi Tcrges.
LBONATO: Ce doreşti de la mine, vecin de treabă? DOGBERRY: Vreau să am cu dumneavoastră o confidenţă

care vă cointeresează do aproape.
LEONATO: Dar te rog să fii scurt, fiindcă sînt foarte ocupat, după cum vezi.
DOGBERRY: Domnule guvernator, asta o.
VERGES: Da, domnule guvernator, asta e.
LEONATO: Ei, ce este, prieteni?
DOGBERRY: Domnule guvernator, cumatrul Vergea vorbeşte — cum să spun? — mai hacana. E om batrîn, domnule guvernator, şi nu-i e mintea tocită cum aş dori eu să fie, cu voia Celui-de-Sus; dar zău, om mai cinstit ca el nici că se poate — Cum să spun? cum e pielea dintre sprîncenele lui.
VERGES: Asta aşa e; slavă Domnului, sînt tot atît de cinstit ca oricare altul, vreau să spun, ca orice alt om bătrîn, ba chiar mai cinstit decît orice om bătrîn care **nu** e mai cinstit ca mine. DOGBERRY: Comparaţiile sînt urduroase — vorbe de clacă, vecine !
LEONATO: Sînteţi cam agasanţi.
DOGBERRY: Cam voiţi dumneavoastră, înălţimea ta, dar noi sîntem slujbaşii bietului duce. La dreptul vorbind şi în ceea ce mă priveşte, dacă aş fi agasant ca un rege, n-aş sta în cumpănă şi v-aş da dumneavoastră tot, tot.
LEONATO: Adică tot ce e agasant?
DOGBERRY: Aş vrea să fie de o mie de ori mai **mult!** Pentru că am auzit fel de fel de reclamaţii de dragoste pentru dumneavoastră şi cu toate că sînt un om sărac, m-am bucurat cînd am auzit.
VERGES: Şi eu aşijderea.
LEONATO: Aş vrea să aud o dată ce aveţi să-mi spuneţi.
VERGES: Păi, să vedeţi, domnule guvernator, străjerii noştri au pus **mina,** cu excepţia dumneavoastră, pe doi ticăloşi **din** cei mai grozavi, aici în Messina.
DOGBERRY: E un moşneag, ce să spun! Pîinea **Iui** Dumnezeu, domnule guvernator, are veşnic mîncărime de limbă. Vorba ceea : de ani e mare, dar minte n-are. Milostivească-se Cel-de-Sus! Să vezi şi să nu crezi! Bine-ai grăit, cumetre Verges, bine de **tot.** Mare e Cel-de-Sus! Din doi oameni călare pe un cal, unul trebuie să şadă la spate. Are o inimă de aur, pe legea mea, **nu**
un, 5]
s-a mai pomenit altul ca el. Cel-de-Sus fie lăudat! Straşnic vecin! Nu sînt toţi oamenii la fel. Din păcate, vecinică, din
păcate.
LEONATO: Adevărat, dumneata îl întreci.
DOGBERRY: Asta... vine de sus...
LEONATO: Ei, trebuie să vă las.
DOGBERRY: Numai o vorbă, domnule guvernator. Străjile noastre au arestat doi indivizi susceptibili şi noi am vrea să fie examinaţi azi-dimineaţă în faţa înălţimii voastre.
LEONATO: Cercetaţi-i voi şi să-mi spuneţi ce-aţi aflat. Acum sînt foarte grăbit, după cum vă puteţi da seama.
DOGBERRY: Sigur, asta o să fie insuficient.
LEONATO: Beţi un pahar de vin înainte de a pleca. Cu bine.
(It^trâ un sol.)
SOLUL: Stăpîne, sînteţi aşteptat ca să o încredinţaţi pe fiica dumneavoastră bărbatului ei. LEONATO: Mă duc la ei, sînt gata.
(Leonato şi solul ies.)
DOGBERRY: Cumetre, du-te la Francis Seacoal; spune-i să-şi ia pana şi călămara şi să vină la închisoare. Trebuie acum să-i punem la examen pe aceşti oameni.
VERGES: Cu multă înţelepciune.
DOGBERRY: N-oi să no cruţăm deşteptaciunea, fii pe pace. Am destulă glagole *(îşi duce mina la frunte)* ca să-i fac pe unii să-şi ia cîmpii. Pînă una alta, vezi de-l găseşte pe cărturarul care o să scrie excomunicarea. Ise-ntîlnim la închisoare.
(Ies.)

ACTUL IV

SCENA 1

Interiorul unei biserici.
Intră Don Pedro, Don John, Leonato, Călugărul Francis, Claudio, Benedick,
Hero, Beatrice ele.
LEONATO: Hai, părinte Francis, fii scurt: rosteşte numai formula cununiei — o să le arăţi toate îndatoririle în parte după aceea.

CĂLUGĂRUL: Seniore, ai venit aici ca să te cununi cu această doamnă?
CLAUDIO: Nu.
LEONATO: Ca să fie cununat cu ea; dumneata, părinte, ai venit
s-o cununi. CĂLUGĂRUL: Doamnă, ai venit aici pentru a fi cununată cu acest
conte? HERO: Da.
CĂLUGRUL: Dacă unul din voi cunoaşte vreo piedică în calea
acestei uniri, îi cer, pe mmtuirea sufletului lui, s-o spună. CLAUDIO: Cunoşti vreuna, Horo? HERO: Mei una', stăpîne. CĂLUGĂRUL: Dar dumneata, conte? LEONATO: îndrăznesc să răspund pentru el — nici una.
CLAUDIO: O, co îndrăznesc oamenii să facă! Ce sînt oamenii în
stare să facă! Ce fac oamenii zilnic, fără să ştie ce fac! BENEDICK: Ce face? Exclamaţii? Păi dacă e vorba pe-aşa, sînt
şi exclamaţii vesele, cum ar fi „ha! ho!" sau „he!" CLAUDIO: Stai, Francis. Tată-ţi cer îngăduinţă:
Mi-o dai pe-această fată, fiica ta,
Cu inima uşoară, nesilit?
LEONATO: Precum mi-a dat-o'Domnul, dragul meu. CLAUDIO: Eu ce să-ţi dau în schimb, ca să răscumpăr
Bogatul şi nepreţuitul dar?

DON PEDRO: **CLAUD1O:**
LEONATO:
CLAUDIO:
LEONATO: CLAUDIO:
HERO: **CLAUDIO:**
HERO: CLAUDIO: DON PEDRO:
LEONATO: DON JOHN: **BENEDICK:**

Nu poţi dccit să i-o **înapoieri.**
Mă-nveţi cum să-mi arăt recunoştinţa.
Primeşte-o, Leonato, înapoi;
Nu-i da prietenului un măr putred —
Cinstită nu-i decît pe dinafară,
Şi cum roşeşte! **parc-ar** fi fecioară!
Ah, cum se poate-nvcşmînta păcatul
în haina dc-mprumut a vredniciei! lloşeaţa ei nu-i oare mărturia Virtuţii prea sfioase? **N-aţi** jura, Toţi ce-o vedeţi aici, că e fecioară, Cum o arată chipul? Dar nu este! Ea jarul patului l-a cunoscut; Roşeaţa ei e vină, nu sfială.
Ce vrei să spui?
Că nu vreau să mă-nsor
Şi sufletul să-mi leg de-o desMnată.
Iubite domn, dc-ai încercat cumva
Să-i împresori, năvalnic, tinereţea'
Şi fecioria n-ai cătat să-i cruţi...
Pricep ce vrei să, spui: de-ain cunoscut-o,
Am fost îndreptăţit, ca soţ, s-o fac,
Şi pentru asta nu mă ţii de rău.
Nu, Leonato,
Frîu liber gurii nu i-am dat nicicînd;
Ca fratele cu sora m-am purtat,
Cuviincios şi sincer în iubire.
Dar eu, eu ţi-am părut vreodată altfel?
„Părut!" îţi smulg eu masca, fii pe pace!
E drept, pari mai lipsită de prihană
Dccît Diana-n sfera ei[70] sau, iarăşi,
Decît un mugur ce n-a-mbobocit.
Dar, vai, nestăpmită eşti ca Venus[71].
Şi sîngele-ţi întrece, pofticios,
Pe cel al **ghiftuitelor** jivine.
Nu o cumva bolnav stăpînul meu?
Nu spui nimica, prinţe?
Ce să spun?

Ocara e a mea; am căutat Să-mi leg prietenul de o stricată. Aud aceste lucruri sau visez? Lo-auzi, şi ele sînt adevărate. Numai a nuntă im aduce!
IIEBO: CLAUDIO:
LEONATO: CLAUDIO:
LEONATO: **HERO**:
CLAUDIO: HERO:
CLAUDIO:
HERO:
DON PEDRO:
DON JOHN:
CLAUDIO:

285

[IV, 1]
Doamne!
Stau cu aicea, Leonato?
Acesta-i prinţul? E acesta John?
E faţa Herei? Sînt ai noştri ochii?
Da, sînt; dar ce-nsemnează **toate-acestea?**
Un lucru-aş vrea s-o-ntreb pe **fiica** ta,
Iar tu, cu trecerea ce-o ai ca tată,
Fii bun şi fă-o să-mi răspundă sincer.
De eşti copilul meu, răspuiule-ndată.
O, Doamne, apără-mă! Ce năpastă!
De ce mă iscodeşti în acest fel?
Ca să răspunzi cu-adevăratu-ţi nume.
Nu-i Hero? Cine poate să-l păteze,
Pe drept învinuindu-l?
Numai Hero!
Doar ea virtutea poate să-şi păteze.
Cu ce bărbat ai stat de vorbă-aseară
La geamul tău, trecut de miezul nopţii?
Fecioară dacă eşti, te rog, răspunde.
Stăpâne, n-am vorbit atunci cu nimeni.
Atunci nu eşti fecioară. Leonato,
îmi pare rău, dar pe cuvîntul meu,
Nefericitul conte, eu şi John
Aseară-am auzit-o şi-am văzut-o
Vorbind c-un ticălos la geamul ei,
Un dezmăţat ce, nestrimit la vorbă,
A pomenit de sute de-ntîiniri
Ce le-a avut cu ea în taină.
Să le-aminteşti, măria ta, şi încă
E lucru de ocară;
Cuvintele, oricît de ruşinoase,
Jignesc, cînd sînt rostite. Doamna mea,
Nesăbuita-ţi faptă o deplîiig,
O, Hero! Ce mai Hero ai fi fost,
De-ţi strămutai din nuri măcar o parte
în gînduri şi-n a inimii poveţe!
Urîtă frumuseţe, eu te las;
Cu bine, feciorie vinovată!
Eu o să ferec porţile iubirii
Şi ochii mei, închişi pe jumătate,
Vor bănui de-a pururi frumuseţea
De gînduri necinstite şi păcat.

[IV, 11
LEONATO:
BEATRICE: **DON JOHN:**
BENEDICK: **BEÂTEICE:**

LEONATO:
BEATRICE: CĂLUGĂRUL: LEONATO: CĂLUGĂRUL: LE0NAT.0:

îs[T]u-î un pumnal aici şi pentru mine? *(Eero leşină.)*
Se poate, verişoară? Ţine-ţi firea! Să mergem. Scoase la lumina zilei, Aceste lucruri au cam tulburat-o. *(Don Peclro, Don John şi Claudio ies.)*
Ce face doamna?
Cred că a murit. Ajutor, unchiule! Hero!
Auzi, Hero!
Unchiule! Senior Benedick; Părinte! O, soartă! Nu-ţi retrage mîna grea — Mai potrivit zăbranic al ruşinii Nu-i altul decît moartea.
Hero! Hero!
Vino-ţi în fire, doamnă. Te uiţi la noi?
De ce să nu se uite?
De ce? N-o face tot ce-i pămîntese De rîsul lumii? Dezminţi-va ea Povestea ce-o destăinuie roşeaţa-i? Mori, Hero; ochii nu ţi-i mai deschide; Iar dac-aş şti că n-o să mori curînd, Că viaţa ta-i mai tare ca ruşinea, Eu însumi ţi-aş răpune-o, spre-a zori Nevolnicele tale remuşcări. Tînjeam că am doar un copil? Huleam, Spunîndu-mi că natura e zgîrcită? Prea mulţi copii prin tine! Pentru ce Te-am mai avut? De ce te-am îndrăgit? De ce cu nună dornică, de suflet N-am luat copilul unui cerşetor? Căci aş fi spus văzînd că e mînjit De-o astfel de ocară: „Nu-i al meu — E rodul altor coapse mîrşăvia!" Ci ea-i a mea, iubită, lăudată, Mîndria mea; a mea atît de mult îneît eu însumi nu eram al meu, Tot preţuind-o; ea, mînjită astăzi Atît de rău îneît întinsa mare Nu are-atîţia stropi ca s-o mai spele,
BENEDICK:
BEATRICE: BENEDICK: BEATRICE:
LEONATO:

CĂLUGĂRUL:

LEONATO:

CĂLUGĂRUL; HERO;

286

287

HV, 1]
Şi sare prea puţină ca să **dreagă** Stricata carne!
Să nu fim pripiţi! Eu unul sînt atît de uluit Că nu ştiu ce să spun. La mijloc **e** o clevetire, jur! I-ai fost tovarăşă de pat aseară? Aseară, nu — cu toate că de-un an Am împărţit cu ea întruna patul.'[2] Se-adcvereşte, da, se-adevereşte! S-au strîns mai tare scoabele de fier! Să mintă cei doi prinţi? Claudio însuşi Ce-afit a îndrăgit-o-neît a plînş Cînd i-a smuls masca? Nu, să moară! Haideţi! O vorbă doar:
Dac-am tăcut atît şi n-am cercat s-abat Făgaşul întîmplărilor, a fost Ca să mă uit la doamna; şi-am văzut Mii de bujori împurpurîndu-i faţa Şi mii de ruşinări neprihănite Gonind bujorii cu albeaţa lor; Şi-n ochii ei s-a fost ivit un foc Ce-a mistuit năpasta abătută **Asupra** ei. Să-mi spuneţi că-s smintit; Să rîdeţi de ştiinţa mea; de ochii Cu care-am cercetat şi dovedit Cuprinsul cărţilor; do vîrsta mea Şi slujba ce mi-a fost încredinţată De n-a căzut această fată pradă Unei greşeli.
Părinte, nu se poate. lin singur lucru bun i-a **mai** rămas Din tot ce-avea: acela că nu vrea Să jure strîmb. Ea nu tăgăduieşte! Şi-atunci de ce doreşti s-aseurrzi ceva Ce-apare în firească goliciune? Ce tînăr vi se spune că iubiţi?
O ştiu pîrîşii; nu cunosc nici unul. De ştiu un alt bărbat decît acela Ce l-a văzut sfiala-mi de fecioară, Să fiţi ne-ndurători! Ah, tată, tată, De poţi să dovedeşti că-n miez de noapte Am stat de vorbă cu-im bărbat

[IV, 1]
CĂLUGĂRUL: BENEDICK:
LEONATQ:
CĂLUGĂRUL:
LEONATO:
CĂLUGĂRUL:
Sau am schimbat cu cineva o vorbă, Să mă urăşti şi morţii să mă dai! Ciudată o a prinţilor greşeală. Dintr-înşii, doi suit einsten-ntruehipată, Iar dacă şi-au pierdut înţelepciunea, La mijloc nu e decît John, bastardul Al cărui duh c din urzeli ţesut. Nu ştiu. De nu mint ei, a ceste mîini Vor sîîşia-o; de-o nedreptăţesc, Cel mai semeţ din ei va pătimi. Nu, vremea sîngele nu mi l-a stors, Nici anii mulţi, vioiciunea minţii; Năpasta n-a dat iama în averea-mi, Nici viaţa de prieteni nu m-a rupt; Ei vor vedea cum se deşteaptă-n mii Tăria trupului şi-a minţii vlagă, Belşug din plin, prieteni pe sprinceană Destul ca să le tiu pe p!ac!
O clipă.

[IV, 1]
mine
îno-ăduie-mi să-ţi dau un
sfat, Cei doi
S-au dus, convinşi că fiica ta o moartă; Ce-ar ii s-o ţii în taină-aici un timp, Dînd tuturor de veste c-a murit? îmbracă, dar, veşmînt cernit, şi-atîrna Un epitaf[73] în cripta stirpei voastre Şi fă, după tipie, tot ce se cerc Cînd cineva se stinge dintre vii. Ce rost să, aibă-acestea? La ce bun? Ducînd la bun sfîrşit ce vrem să facem, Putem schimba bîrfea!a-n remuşeare» Atîta însă nu e maro lucru; Aştept un rod mai bun al trudei noastre. Murind — cum se va spune — chiar în clipa în caro au scuipat-o în obraz, Vor plînge-o, căind-o şi ieriînd-o, Toţi cei ce-au auzit. Aşa se-ntîmplă: Nu preţuim cu-adevărat un lucru Atunci cînd îl avem; dar dacă-l pierdem Tînjim de dorul lui, aîlînd virtutea Ce n-am văzut-o cît îl stăpîneam. Cu Claudio la fel se va petrece; Aflînd că vorba lui a omorît-o,

BENEDICK:

LEOXATO:
CĂLUGĂRUL:

în gîndu-i se voi' furişa tiptil Duioase amintiri din viaţa ei; Făptura ei, în tot ce-avea mai gingaş Cu strai mai mîndru se va-nveşmînta. Mustind de viaţă nouă, mai bogată, în ochii minţii lui. El o va plînge Şi, dac-a fost vreodată-ndrăgostit, Se va căi în sinea lui amarnic, Chiar dacă va mai crede-o vinovată. Aşa să facem; şi nu te-ndoi Că biruinţa ne va fi mai mare Decît pot eu acum s-o zugrăvesc. De vom da greş, atuncea vestea Că doamna a murit va domoli Uimirea ce-a stîrnit-o fapta ei; Iar dumneata o vei putea trimite (Pătatu-ţi nume o să-ţi ceară asta) La mănăstire să-şi trăiască viaţa. Ferită de sminteală şi bîrfeli. Ascultă-i sfatul; şi deşi cunoşti Iubirea ce le-o port în sinea mea Şi prinţului, şi contelui, îţi jur Că voi lucra în numele dreptăţii, Mai tăinuit de cum lucrează-n trup Un suflet omenesc.
Zdrobit cum sînt,
Mă poate trage acum şi-un fir de aţă. Ne-am înţeles. Durerile ciudate Cer leacuri pe potriva lor. Hai, doamnă, Să mori ca să trăieşti. Cît despre nuntă -A fost doar amînată. Dar, răbdare!
(Călugărul, Hero şi Leonato ies.)

BENEDIGK:
•'*' Domnişoară Beatrice. ai plîns în tot acest î
timp?
Da, şi o să mai plîng multă vreme. r
O să-mi pară rău. >'
De ce să-ţi pară rău? O fac de bunăvoie. Sînt încredinţat că frumoasei dmuitale verişoare i s<ţ feee o nedreptate.
y • . , , .:,»>> &>% ,tvx ;;■' iiHTAHS
BEATRICE: BEXEDICK BEATRICE:

dar lip-

BEATRICB: Ah! Ce recunoscătoare i-aş fi bărbatului care i-ar reda
bunul ei nume! BENEDICK: Există vreun mijloc pentru a face dovada unei astfel
de prietenii? BEATRICE: Un mijloc ar fi — şi încă unul foarte bun —
seşte un astfel de prieten.
BENEDICK: Stă în puterea unui bărbat să facă asta? BEATRICE: E treabă de bărbat, nu e pentru dumneata.
BENEDICK: Şi eu care te iubesc pe dumneata mai mult ca orişice
pe lume. Nu e ciudat? BEATRICE: Ba da, ciudat, ca un lucru de care nu am cunoştinţă.
Şi aş putea să spun că dumneata eşti fiinţa pe care o iubesc
cel mai mult; totuşi, să nu mă crezi, cu toate că nu te mint.
Nu mărturisesc nimic şi nu tăgăduiesc nimic. îmi pare rău de
verişoara mea.
BENEDICK: Pe spada[74] asta, Beatrice, tu mă iubeşti. BEATRICE: Nu jura pe spada dumitale, mai bine înghite-o! BENEDICK: Pe ea vreau să jur că mă iubeşti; iar pe acela care
spune că nu te iubesc, o să-l fac s-o înghită. BEATRICE: Nu cumva o să-ţi înghiţi vorba? BENEDICK: Nu, cu nici un sos din cîte se cunosc pînă acum. Te-asi-
gur că te iubesc.
BEATRICE: Atunci... Dumnezeu să mă ierte. BENEDICK: Pentru ce păcate, dragă Beatrice? BEATRICE: M-ai întrerupt la timp, tocmai voiam să-ţi spun că
te iubesc.
BENEDICK: Spune-o din toată inima.
BEATRICE: Te iubesc cu atîta inimă, că nu mai rămîne nici o părticică pentru a te mai încredinţa de asta.
BENEDICK: Hai, cere-mi să fac tot ce vrei.
BEATRKE: Omoară-l pe Claudio.
BENEDICK: Mă faci să rîd! Nu fac asta o dată cu capul.
BEATRICE: Dacă nu-l omori pe el înseamnă că mă omori pe mine.
Adio.
BENEDICK: Stai, draga mea Beatrice. BEATRICE: Am plecat, ou toate că sînt aici. N-ai pic de dragoste
în dumneata. Nu, te rog, lasă-mă să plec. BENEDICK: Beatrice... BEATRICE: Zău, mă duc.

BENEDICK: Mai întîi să fim prieteni.
BE-VTRICE: Va să zică îndrăzneşti mai degrabă să fii prieten cu mine decît să te lupţi cu duşmanul meu!
BENEDICK: Claudio e duşmanul dumitale?
BEATRICE: N-a dovedit că e cel mai ticălos dintre ticăloşi, bîrfind-o. dispreţuind-o şi făcînd-o de ruşine pe ruda mea? Ah, de ce nu sînt bărbat?! Cum? S-o amăgească pînă în clipa cînd să zică „Doamne-ajută", şi pe urmă, în faţa tuturor, s-o învinovăţească, s-o ponegrească făţiş, cu atîta neruşinare şi cruzime? O, Doamne, de ce nu sînt bărbat?! I-aş mînca inima în piaţă!
BENEDICK: Ascultă, Beatrice...
BEATRICE: Să vorbească la fereastră cu un bărbat! Grozav! .
BENEDICK: Dar, Beatrice...
BEATRICE: Drăguţa de Hero! E nedreptăţită, e terfelită, e pierdută.
BENEDICK: Beatr...
BEATRICE: Prinţi şi conţi! Cu adevărat o mărturie de os domnesc! Şi ce contisor! Un viteaz neîntrecut! Ah, dacă aş fi bărbat — de dragul lui! sau dacă aş avea un prieten care să vrea să fie bărbat de dragul meu! Dar bărbăţia s-a topit şi s-a prefăcut în curtenie, vitejia în complimente şi bărbaţii sînt nişte farfa-rale — e numai gura de ei. E de ajuns ca un bărbat să spună o minciună şi să jure, ca să fie viteaz ca Hercule. Şi cum n-o să mă fac bărbat numai pentru că doresc să mă fac, de supărare o să mor femeie.
BENEDICK: Stai, dragă Beatrice. Te iubesc — pun mîna mea zălog.
BEATRICE: Foloseşte-ţi mîna pentru dragostea mea într-alt chip decît jurîtid pe ea.
BENEDICK: Eşti încredinţată în sufletul dumitale că Hero a fost nedreptăţită de contele Claudio?
BEATRICE: Da, pe cît sînt de încredinţată că gîndesc sau că am suflet.
BENEDICK: Destul! Poţi să te bizui pe mine. îl provoc. Să-ţi sărut mîna şi să te las. Pe mîna[75] aceasta, Claudio o să-mi dea socoteală, şi încă cum! Să mă judeci după cele ce-ai să auzi despre mine. Du-te şi mîngîie-ţi verişoara — cred că e mai mult moartă decît vie. Deocamdată, la revedere,
(Ies.)

[IV, 2]
SCENA 2

O închisoare.
Intră Dogberry, Verges şi paracliserul (ca grefier), ***îmbrăcaţi*** *în* ***robe,<***
străjerii cu Conrada şi Borachio.
DOGBERRY: Este de faţă toată adunătura?
VERGES: O, un scaun şi o pernă pentru domnul paracliser.
PARACLISERUL: Unde sînt delicvenţii?
DOGBERRY: Păi, care va să zică sînt eu şi cumătrul.
VERGES: Mă rog, asta se ştie — noi trebuie să vedem la faţa loeuh
cercetarea. PARACLISERUL: Dar unde sînt criminalii pe care trebuie |
cercetăm? Să vină în faţa domnului sergent. DOGBERRY: Vorba dumitale, să se înfăţişeze în faţa mea, Cu
te cheamă, prietene? BORACHIO: Borachio. DOGBERRY: Te rog, scrie Borachio. Numele dumitale, jupîne?
CONRADE: Eu sînt un gentilom, domnule, şi numele meu
Conrade. DOGBERRY: Scrie, domnule, gentilomul Conrade. Domnilor,
slujiţi pe Dumnezeu?
COXRADE, BORACHIO: Da, domnule, aşa nădăjduim. DOGBERRY: Scrie că-l slujesc pe Dumnezeu, aşa trag nădej
Scrie Dumnezeu mai întîi; pentru că ferească Dumnezeu
Dumnezeu să fie trecut înaintea unor astfel de ticăloşi! Do
lor, e lucru bine dovedit că nu sînteţi alta decît nişte tic;
prefăcuţi şi n-o să treacă mult şi asta o să se creadă de
voi. Voi ce aveţi de spus? COXRADE: Domnule, noi mi zicem aşa. DOGBERRY: E deştept foc, ce mai încoace şi încolo! Dar, las'
mine! O să-l ian pe ocolite. Fă-te-neoaee, jupîne: o vorbi
ureche: domnule, se spune că sînteţi nişte ticăloşi prefac
zău, aşa se spune.
BORACHIO: Domnule, îţi spun că nu este adevărat. DOGBERRY: Bine, daţi-vă mai încolo. Juri că s-au vorbit!
scris că nu este adevărat? PARACLISERUL: Domn' şef, nu-i cercetezi acătării, trebuie
chemi pe străjerii care i-au acuzat.
292
UV, 2]
DOGBERRY: Că bine zici! Mai lesne decît aşa nici că se poate. Să vină străjerii. Domnilor, în numele prinţului, vă cer să-i acuzaţi pe aceşti oameni.
PRIMUL STRĂJER: Domnule, omul acesta a spus că Don John, fratele prinţului, e un ticălos.
DOGBERRY: Scrie, prinţul John e un ticălos. Bine, dar asta e un sperjur vădit, să numeşti ticălos pe fratele unui prinţ.
BORACHIO: Domnule sergent...
DOGBERRY: Cetăţene, te rog să taci. Dă-mi voie să-ţi spun că nu-mi place mutra dumitale.
PARACLISERUL: Altceva ce-a mai spus?
AL DOILEA STRĂJER: Păi, că a primit o mie de ducaţi de la Don John pentru că. a învinovăţit-o pe doamna Hero pe nedrept.
DOGBERRY: Mei că s-a pomenit sperjur mai vădit!
VERGES: Aşa e, pe legea mea,
PARACLISERUL: Altceva, cetăţene?
PRIMUL STRĂJER: Că în felul acesta, contele Claudio, dînd crezare vorbelor lui, o s-o facă de ocară pe Hero înaintea întregii adunări şi n-o să se însoare cu ea.
DOGBERRY: Iraaa! Netrebnicule! O să te osîndească la graţiere veşnică pentru asta!
PARACLISERUL: Altceva?
AL DOILEA STRĂJER: Asta e tot.
PARACLISERUL: Ei, jupînilor, asta e mai mult decît puteţi tăgădui. Prinţul John a şters-o în taină azi-dimineaţă. în felul acesta, Hero a fost învinovăţită, în felul acesta a fost bîrfrtă şi, de durere, a murit pe neaşteptate. Meştere, să-i legăm pe aceşti oameni şi să-i ducem la Leonato. Eu mă duc înainte ca să-i arăt cercetarea.
(Iese.)

DOGBERRY: Hai, puneţi-le bandajele.

VERGES: Legaţi-i cobză,
COXRADE: în lături, maimuţoiule!
DOGBERRY! Auzi-l, Doamne! Unde e paracliserul? Să scrie că slujitorul prinţului e un maimuţoi: Hai, legaţi-l! Slugoi netrebnic!
COXRADE: Mai dă-te-ncolo! Eşti un netot! Eşti un netot! OGBERRY: Nu suspectezi funcţia mea? Nu suspectezi anii mei? Ha! Ce păcat că nu-i aici paracliserul, ca să scrie că-s un netot!

Dar, domnilor, să vă aduceţi aminte că sînt un netot; cu toate că nu s-a scris, nu uitaţi că sînt un netot. Ticălosule, eşti plin de pietate, după cum o să se dovedească cu martori în lege. Eu sînt un om cu scaun la cap; ce zic, sînt şi slujbaş; ce zic, şi gospodar; ce zic, un boţ cu ochi ca oricare altul din Messina; unde mai pui că mai ştiu şi legea, pricepi? sînt şi un om destul de chivernisit, mă-nţelegi? un om care a îndurat şi pierderi şi care are două perechi de haine şi alte lucruri frumoase. Scoa-teţi-l afară! Ah, dacă ar fi trecut acolo, negru pe alb, că sînt un netot!

(Ies.)
;

ACTUL V
SCENA 1
Înaintea casei lui Leonuto. Intră Leonato şi Antonio.
ANTONIO:

LEONATO:

Dac-o mai ţii aşa, te prăpădeşti;
Şi singur să-ţi faci rău, dînd ghes durerii,
Nu e-nţelept.
Păstrează-ţi sfatul,

Căci trece prin urechea mea de-a surda Ca printr-o sită apa. Lasă sfatul; Să nu-mi dea sfaturi binevoitorii, — Afară doar de suferă ca mine. Să vină-un tată ce-şi iubea copila Ca mine, şi ca mine şi-a pierdut-o, Acesta să-mi vorbească de răbdare! Durerea să-şi măsoare-n lung şi-n lat Cu-a mea,, să pună-n cumpănă amarul, Atîta chin aici, atît dincoace, — Acelaşi chip, o formă şi-un tipar, Acesta de zîmbeşte şi strigînd „Durere, piei!" în faarbă se dezmiardă Şi-n loc să geamă, îşi tot drege glasul, Cîrpindu-şi suferinţa cu zicale, Şi-amarul şi-l îmbată cu cheflii, Să vină să mă-nveţe cum să rabd! Dar nu s-a pomenit astfel de om: Povăţuiesc şi-alină suferinţa Doar cel care n-o-ncearcă; cei ce-o gustă îşi ies din minţi, cînd sfatul lor, cîndva, Dădea mîniei leacuri iscusite, Lega sminteala-n fee de mătase

IV, 11
ANTONIO: LEONATO:
ANTONIO: LEONATO:
ANTONIO: DON PEDRO: CLAUDIO: LEONATO: DON PEDRO: LEONATO:
DON PEDRO: ANTONIO:
CLAUDIO: LEONATO:

CLAUDIO: LEONATO:

Şi bolile cu vorbe Ic vrăjea. "Nu, nu, de cînd e lumea, toţi dau sfaturi Celor ce gem împovăraţi de jale; Dar omul virtuos şi-ntreg la minte De dăscălit se lasă cînd el însuşi Bea cupa cu amar. Mă cruţă, dar; în strigăt jalea mea-ţi întrece sfatul.
Nu-s oamenii copii?
Te rog să taci.
Eu sînt făcut din carne şi din sînge
Căci n-a fost încă filozof să-ndure,
Făr-a crîcni, durerea de măsele,
Chiar dac-a scris frumos cum scriu doar zeii
Şi-a luat în rîs durerea şi-ntîmplarea.
De ee să suferi însă numai tu?
Sa sufere şi cei ee te-au jignit!
Acum vorbeşti cu tîlc; aşa voi face.
Presimt că Hero nu e vinovată — .
Şi-o vor afla şi Claudio şi prinţul,
Precum şi toţi acei ee-au terfelit-o.
(Intră Don Pedro şi Claudio.)
Sosesc în grabă Claudio şi prinţul.
A, bună ziua.
Bine v-am găsit.
Vreau, domnii mei...
Sîntem grăbiţi, ne iartă.
Grăbiţi, alteţă? Mergeţi, dar, cu bine! Grăbiţi chiar într-atîta? dar — totuna-i. Să nu te cerţi cu noi, bătrîn de treabă! Ah! Cearta de l-ar mulţumi, din noi Ar geme unii.
Cine-l supără?
Chiar tu, amăgitorule, chiar tu! Ia mîaa de pe spadă căci de tine Eu nu mă tem.
Usuce-mi-se mîna, De-i dă prilej de teamă vîrstei tale! N-am vrut să fac nimic cu spada, jur! Hei, tinere, nu-ţi bate joc de mine; Eu nu vorbesc ca un bătrîn smintit, Nici, ocrotit de-al anilor hrisov,
CLAUDIO: LEONATO: DON PEDRO:
LEONATO:
CLAUDIO: LEONATO:
ANTONIO:
LEONATO: ANTONIO:
LEONATO: ANTONIO:
297
296
[V, 1]
Nu mă fălesc cu ce-am făcut de tînăr Sau cu ce-aş face de n-aş fi bătrîn. Să-ţi spun făţiş: ai fost atît de strîmb Cu

cinstea fetei mele şi a mea, Că sînt silit să-mi las deoparte vîrsta Şi-albit, trudit de zile cum mă vezi. Să te poftesc la luptă bărbătească. Mi-ai ponegrit copila mea cinstită; Veninul vorbei tale a răpus-o Şi zace-acum alături de străbuni, în cripta unde n-a dormit ocara. Afar' de rodul mîrşăviei tale. Al mîrşăviei mele?
Da, întocmai. Greşeşti amar, bătrîne.
Prinţe, prinţe,
Tot trupul cu dovezi i-l voi cresta, Cu toată iscusinţa lui în luptă Şi primăvara vîrstei şi-a puterii. Dă-te-napoi! Cu tine n-o să lupt! Cum, mă-mbrmceşti? Mi-ai omorît copila; Omoară-mă pe mine, un bărbat! Ne va ucide pe-amîndoi — prea bine! Dar nu-i nimic; întîi să moară unul. Nu? Cine îndrăzneşte, biruieşte! Băiete, hai! Hai, domnule băiat! Ştiu să parez şi să lovesc, şi eu — îţi dau cuvîntul meu de gentilom. Frate...
Fii tare! Ştii că mi-am iubit nepoata, Răpusă azi de vorba unor fameni Ce îndrăznesc să lupte, după cum Mi-e frică mie să mă lupt **cu-un** şarpe. Ţîngăi, maimuţe, fanfaroni!
Antonio...
Dar fii bărbat! Ce om! Eu îi cunosc Şi ştiu cît preţuiesc pîn' la centimă; Copii ţîfnoşi, umflaţi în pene. fanţi Ce mint şi-nşeală, strică şi hulesc, Se grozăvesc în haine de bufoni Şi spun pe dinafară vorbe mari Despre duşmani: „să îndrăznească numai!" Si asta-i tot.

IV, 11
LEONATO: ANTONIO:
DON PEDRO
:
LEONATO: DON PEDRO: LEONATO:
ANTONIO:
Antonio, dar...
Nu e treaba ta!
Tu nu te-amesteci; eu mă răfuiesc. Seniori, nu vrem să redeschidem rana... Sînt întristat de moartea fiicei tale; Dar, jur că n-am spus împotriva ei Decît ce-a fost vădit şi dovedit. Ah, Doamne!
Nu vreau să te-aud.
Nu vrei?
Hai, frate! Mă voi face auzit. De nu, vor sîngera unii din noi.
(Leonato şi Antonio ies.) (Intră Benedick.)
DON PEDRO: Ia te uită — vine chiar omul pe care-l căutam.
GLAUDIO: Ei, seniore, ce veşti bune ai?
BENEDICK: Bună .ziua, înălţimea ta.
DON PEDRO: Bine ai venit, seniore; dacă soseai puţin mai înainte,
ai fi împiedicat ceva ce putea să semene cu o încăierare. CLAUDIO: N-a lipsit mult ca să rămînem fără nas într-o păruială
cu doi moşnegi fără dinţi.
DON PEDRO: E vorba de Leonato şi fratele lui. Ce zici? Dacă
ne-am fi bătut, nu ştiu dacă n-am fi fost prea tineri pentru ei.
BENEDICK: într-o ceartă nedreaptă nu poate fi vorba de vitejie
adevărată. Vă căutam pe amândoi.
CLAUDIO: Iar noi, pe unde n-am fost ca să te căutăm pe dumneata! Ne-a cuprins o tristeţe fără margini şi tare am mai dori să scăpăm de ea. Vrei să-ţi pui deşteptăciunea la bătaie? BENEDICK: E în teaca spadei —s-o scot? DON PEDRO: îţi porţi deşteptăciunea la şold? CLAUDIO: Asta n-a mai făcut-o nimeni, cu toate că mulţi sînt cam
într-o ureche... Ei, zi-i, trubadurule, cîntă-ne în strună! DON PEDRO: Pe cinstea mea, arată foarte palid la faţă. Eşti bolnav sau supărat? CLAUDIO: Hai, curaj! Deşi se spune că necazurile au omorît pisica,
ai destulă vlagă în dumneata ca să omori necazurile. BENEDICK: Seniore, sînt gata să răspund vorbă pentru vorbă
dacă mă provoci. Vă rog, alegeţi alt subiect. CLAUDIO: Daţi-i o altă lance, asta s-a rupt. DON PEDRO: Ia uită-te la el, face feţe-feţe! Îmi vine să cred că e supărat de-a binelea.

GLAUDIO: Dacă este, nu mă-ndoiesc că ştie cum să mi-arunce o provocare.
BENEDICK: Să-ţi şoptesc ceva la ureche?

CLAUDIO: Cerule — numai să nu fie o provocare!
BENEDICK: Eşti un laş. Nu glumesc. Am să ţi-o dovedesc cum doreşti, cu ce doreşti şi cînd doreşti. Nu te lăsa mai prejos, altfel voi da de ştire tuturor că eşti un mişel. Ai omorît o doamnă distinsă şi vei plăti scump pentru moartea ei. Ce ai de răspuns?
CLAUDIO: Sînt gata să te-ntîlnesc dacă îmi făgăduieşti o masă bună.
DON PEDRO: Cum? E vorba de o petrecere?
CLAUDIO: Ce pot face alta decît să-i mulţumesc? M-a poftit la un cap de viţel şi un clapon pe care dacă n-am să-i tai graţios, să nu daţi para chioară pe cuţitul meu. Ai şi sitari?
BENEDICK: Domnule, deşteptăciunea dumitale merge bine în buiestru — vorba ceea, ca o găoace pe apă.
DON PEDRO: Să-ţi povestesc cum ţi-a lăudat Beatrice deşteptăciunea mai deunăzi. I-am spus că eşti un om de duh. „E adevărat — zice ea — este, dar e cam pirpiriu." „Nu — zic — are mult duh." „Cum să nu — zice — mult şi prost." „Nu — zic — e de soi bun." „Se poate — zice — nu face rău nimănui." „Păi — zic — e deştept foc." „Da — zice — rage de deşteptăciune." „Cred — zice — pentru că luni seara mi-a jurat ceva ce a dezminţit marţi dimineaţă. Asta înseamnă să ai o limbă furcată, ca de viperă, adică două limbi." Un ceas încheiat mi te-a luat în răspăr în felul acesta; cînd a încheiat, însă, a oftat spunînd că eşti bărbatul cel mai desăvîrşit din toată Italia.
CLAUDIO: Şi pentru asta a plîns cu hohote şi a spus că puţin îi pasă.
DON PEDRO: Da, aşa s-au petrecut lucrurile. Totuşi, dacă nu l-ar urî de moarte, l-ar iubi de mama focului. Fata bătrînului ne-a povestit tot.
CLAUDIO: Tot, din fir-a-păr; unde mai pui că Dumnezeu l-a văzut cînd s-a ascuns în grădină.
DON PEDRO: Ei, dar cînd o să aşezăm coarnele taurului sălbatic pe creştetul prea înţeleptului Benedick?
CLAUDIO: Cu inscripţia: „Aici îl puteţi vedea pe Benedick, bărbatul căsătorit"?
BENEDICK: Cu bine, băiete, ţi-am spus ce mă doare. Te las acum cu limbuţia şi eu glumele ce le tot vînturi întocmai aşa după cum îşi flutură palavragiii paloşele care, slavă Domnului, nu rănesc pe nimeni. înălţimea ta, îţi mulţumesc pentru curtenie. Trebuie să plec. Fratele dumitale, bastardul, a fugit din Mes-
^ *mi*

şina; aţi pus tustrei la cale omorîrea unei fete nevinovate. Cit despre băieţaşul de colo, o să ne întîlnitn noi. Fînă atunci, sălaşluiască în pace,
(lese.)
DON PEDRO: ÎJu glumeşte.
CLAUDIO: Nu glumeşte de loc — şi asta, te încredinţez că e de dragul lui Beatriee.
DON PEDRO: Te-a provocat, va să zică? |
CLAUDIO: în chipul cel mai hotărît.
DON PEDRO: Ce fiinţă drăguţă e bărbatul cînd nu se gîndeşte deeît cum să se gătească cu pieptarul şi pantalonii şi-şi ia rămas bun de la deşteptăeiune! CLAUDiO: Seamănă atunci cu un uriaş în puterea unei maimuţe; o maimuţă devine doctoral unui astfel de bărbat. DON PEDRO': Ei, să lăsăm gluma. Inimă, potoleşte-te — pregă-te'şte-te pentru lucruri serioase. Fratele meu a fugit, va să zică — aşa spunea.
(Intră Dogberry, Verges şi Străjerii cit Conrade şi ***Borachio.)***
DOGBERRY: Apropie-te, domnule. Dacă justiţia nu te poate îm-blînzi, atunci n-o să mai pună niciodată raţionamentul pe cîntar. Dacă eşti un fariseu scîrbos la gură, trebuie să fii supra- ; vegheat. DON PEDRO: Cum se poate? Doi dintre oamenii fratelui meu legaţi? Şi Borachio e unul dintre ei? CLAUDIO: Să auzim ce isprăvi au făcut, înălţimea ta. DON PEDRO: Domnilor, în ce vină au căzut aceşti oameni? DOGBERRY: P-onoarea mea, stăpîne, au comis zvonuri neînteme-j late; mai mult, au rostit neadevăruri; în al doilea rînd, suit bîrfitori; în al şaselea şi ultimul rînd, au spus verzi şi uscate pe socoteala unei cucoane; în*al treilea rînd, au verificat lucruri neadevărate; şi, ca să închei, stat nişte ticăloşi mincinoşi. DON PEDRO: în primul rînd, te-ntreb c'e-au făptuit; în al treilea rînd, te-ntreb ce vină au; în al şaselea şi ultimul rînd, de ce i-ai arestat; şi, ca să închei, ce învinuire le aduci. CLAUDIO: Asta înseamnă sa vorbeşti limpede şi desluşit. DON PEDRO: Faţă de cine v-aţi făcut vinovaţi, domnilor, de-aţi fost legaţi în felul ăsta? Acest străjer învăţat e prea subtil ca să fie înţeles. Ce vină aveţi?
BORACHIO: înălţimea ta, răspunsul meu o să fie scurt; asculta-ţi-mă, iar după aceea contele poate să mă ucidă. V-am înşelat

pîuă şi vederea ochilor; ceea ce înţelepciunea dumneavoastră nu a putut descoperi, nătărăii ăştia au scos la lumina zilei. <Vu tras noaptea cu urechea şi m-au auzit spovedindu-mă omului acestuia cum Don John, fratele dumneavoastră, m-a învăţat s-o iac de ocara pe domnişoara Hero; cum v-a adus în grădină si de-acoJo m-aţi văzut făeîndu-i curte lui Margaret, care era îmbrăcată în hainele domnişoarei Horo; cum aţi făcut-o de rîsul lumii cînd urma să se cunune. Dînşii an luat cunoştinţă de fapta mea ticăloasă pe care aş dori mai degrabă s-o plătesc eu viaţa decît s-o mai aud zugrăvită de cineva. Doamna a murit din pricina falselor mele învinuiri şi ale stăpînului meu. pe scurt, nu-mi doresc altceva decît răsplata cuvenită unui netrebnic.
Nu simţi fiori în sînge auzindu-l?
Otravă am băut cît a vorbit.
Zici, frate-meu te-a îndemnat la asta?
Da, el — şi fapta mi-a plătit-o gras.
E-un ticălos din creştet pînă-n tălpi
Şi, săvîrşindu-şi fapta, a fugit.
O, Hero! Chipul iar ţi-e luminos
Ca-n clipa cînd l-am îndrăgit, văzîndu-l. DOGBERRY: Hai, scoateţi-i afară pe acuzatori — paracliserul între timp l-a reformat pe senior Leonato despre chestiune. Vedeţi, domnilor, cînd va fi la o adică să nu uitaţi să specificaţi că eu sînt un netot. VERGES: Iată că vine domnul senior Leonato şi paracliserul.
(Intră din nou Leonato, Antonio şi paracliserul.)
DON PEDRO CLAUDIO: DON PEDRO BORACHIO: DON PEDRO
CLAUDIO:
LEONATO:
BORACHIO • LEONATO:
BORACHIO-L

Şi care-i ticălosul? Să-i văd ochii — Atunci cînd o să văd un om ca el Să-l ocolesc. Dintre aceştia care-i? De vreţi să-l ştiţi, uitaţi-vă la mine. Suflarea-ţi otrăvită a ucis Nevinovatul meu copil?
A mea.
Nu, nu, tîlharule, te ponegreşti; Sînt doi oameni cinstiţi în faţa mea — A. treia sculă a fugit. Eu, prinţe, îţi mulţumesc că mi-ai ucis copila; E-o faptă de viteji, să n-o uitaţi: Crestaţi-o pe răbojul vredniciei. Nu vreau să-ţi pun răbdarea la-neercare, Dar voi vorbi. Răzbună-te cum crezi;

Supune-mă la chinuri pe mâsura Greşelii mele, chiar dac-am greşit Fără să vreau. DON PEDRO:
Şi eu de-asemeni, jur!
Dar vrînd să-l mulţumesc pe-aeest om bun Sfert gata să port or'ce jug ar crede Să-mi pună pe grumaji. LEONATO: Din morţi s-o înviaţi nu vă pot cere;
Ar fi cu neputinţă; dar vă rog Să spuneţi la Mcssina cum s-a stins Nevinovată. Dacă dragostea Te-ajută să compui un cîntec trist, Aşază-i pe mormînt un epitaf Şi noaptea cîntă-i-l la căpătâi. Să vii la mine mîine dimineaţă Şi ginere cum nu mai poţi să-mi fii, Să-mi fii nepot măcar. Fratele meu Are-o copilă — juri că-i Hero-ntreagă. E singura moştenitoare-a noastră[76] Dă-i dînsei dreptul verişoarei; astfel îmi sting eu răzbunarea.
Nobil domn,
Mărinimia ta îmi stoarce lacrimi. Primesc, adînc mişcat; de-acum încolo, Poţi face tot ce vrei din Claudio. Te-aştcpt, aşadar, mîine. Deocamdată Vă las cu bine. Pe-acest om netrebnic Cu Margaret îl voi pune faţă-n faţă; Şi ea a fost momită de Don John, „
Şi-şi are partea ei de vină.
Nu,
Vorbind cu mine n-a ştiut ce face, Şi eu, din cîte o cunosc, pot spune C-a fost întotdeauna virtuoasă. DOGBERRY: Mai este ceva, senior, ceva ce n-a fost aşternut negru pe alb, şi anume: acest acuzator, adică criminalul, m-a numit netot — vă rog stăruitor să nu treceţi asta cu vederea cînd o să-i daţi pedeapsa. Aşijderea, străjerii i-au auzit vorbind despre unul Pocitanie. Spuneau că poartă un cercel în ureche de care-j atîmă o şuviţă de păr. Acest Pocitanie ia cu împrumut ban[1] pe care îi ţine atîta la el — sau nu-i mai dă înapoi niciodată -îneît oamenii s-au învîrtoşat în suflet şi nu mai vor să <

CLAUDIO:
LEONATO:
BORACHIO:
[V, 2]
nimic cu împrumut în numele Domnului. Vă rugăm să-l cercetaţi cu privire la această chestiune.
LEONÂTO: îţi mulţumesc pentru grijă şi osteneală.
DOGBERRY: înălţimea voastră vorbeşte ca un tînăr foarte recunoscător şi respectuos. O să mă rog Celui-de-Sus pentru dumneavoastră.
LEONATO: Ţine pentru osteneală.
DOGBERRY: Dumnezeu să bmecuvînteze casa asta!
LEONATO: Du-te, acum lasă-i aici — şi-ţi mulţumesc.
DOGBERRY: Las un păcătos înrăit în seama'înălţimii voastre; şi rog pe înălţimea voastră să-l cercetaţi singur ca să ia pildă şi alţii. Dumnezeu să vă apere — cele mai bune urări înălţimii voastre — Dumnezeu să vă însănătoşească. Vă dau cu toată smerenia permisiunea de a pleca şi, dacă putem dori o altă întîinire veselă, s-o desfiinţeze Cel-de-Sus! Hai, vecine.
LEONATO: ANTONIO: DON PEDRO: CLAUDIO:

LEONATO:
SCENA 2
Grădina lui Leonato.
(Dogberry, Verges şi Străjerii ies.)
Cu bine pînă mîine, domnilor. Cu bine domnilor — vă aşteptăm. Venim.
La noapte-o voi jeli pe Hero. *(Don Pedro şi Claudio ies.)*
Duceţi-i. S-o-ntrebăm acum pe Margaret Ce fel l-a cunoscut pe-acest netrebnic. *(Ies.)*
Benedick o
e pe Margaret.
BESEDiCK: Scumpă doamnă Margaret, fii bună si ajută-mă să , vorbesc eu Beatriee.
-T: O să scrii, în schimb, un sonet în care să-mi lauzi ■ irunnisetea?
; într-un stil atît de înalt, Margaret, îneît nici un bărbat, wieît de îndrăzneţ, n-o să se încumete să se urce deasupra-Pentru că, sincer vorbind, meriţi asta,
^

IV, 21
MARGARET: Ce merit? Să nu se urce nici un bărbat deasupra?
Adică să fiu veşnic osîndită să stau în camera fetelor? BENEDICK: Deşteptăciunea ta muscă tot atît de repede ca gura
ogarului — înhaţă numaidecît. MARGARET: Iar a'dnmitale e ca floreta boantă — loveşte tară
să rănească. BENEDICK: Deşteptăciunea unui bărbat. Margaret, nu vrea să
rănească o femeie. Ei, fii bună şi cheam-o pe Beatrice. Eu mă
dau bătut şi îţi încredinţez scuturile. MARGARET: Daţi-ne săbiile — scuturi avem şi noi. BENEDICK: Dacă vă folosiţi scuturile, Margaret, să aveţi grijă
de partea lor ascuţită şi de... menghină. Pentru fete sînt arme
primejdioase. MARGARET: Bine, mă duc s-o chem pe Beatrice — bănuiesc că
mai are picioare.
DICK Care va să zică, o să vină.

(Margaret ieee). (Cînlă.)
Zeul Amor De sus, din cer, Este cunoscător Al slăbiciunii mele
77
vreau să spun ca poet! Ca îndrăgostit, Leandru[78], neîntrecutul înotător, Troilus[79], primul care s-a slujit de un codoş, şi oastea nesfîrşită a vînătorilor de fuste ale căror nume se mai rostogolesc încă pe drumul neted al versului iambic — toţi aceştia n-au fost niciodată atît de răvăşiţi de dragoste. Partea proastă e că n-o pot exprima în versuri. Am încercat, dar degeaba. Singura rimă pe care am găsit-o pentru „tronc" a fost „prunc", o rimă prea săracă cu duhul; pentru „răstoarne", „coarne", o rimă prea aspră; pentru „şiroaie", „marţafoaie", o rimă pros-tească— terminaţii de rău augur. Na, hotărît, nu ra-am născut sub o planetă poetică şi nu mă pricep să fac curte cu fraze sforăitoare.

(Intră Beatrice.)

Dragă Beatrice, ai fost gata să vii cînd te-am chemat? BEATRICE: Da, seniore; după cum sînt gata să plec cînd îmi v[el]
porunci. BENEDICK: O! De-ai rămîne pînă atunci!

BEATRICE: Pe „atunci" l-ai rostit, aşadar, la revedere. Totuşi, înainte de a pleca, lămureşte-mă asupra chestiunii pentru care am venit. Ce s-a petrecut între dumneata şi Claudio?
BENEDICK: Am schimbat doar nişte cuvinte urîte; drept care. lasă-mă să te sărut.
BEATRICE: Cuvintele urîte sînt gură rea, şi gura rea e aer stricat, si aerul stricat e vătămător; de aceea o să plec nesărutată.
BENEDICK: Eşti atît de avană încît sperii cuvintele şi acestea îşi schimbă înţelesul. Dar să te lămuresc. Claudio a primit provocarea mea, aşa eă în curînd ne vom încaieră, iar de nu vine să dea piept cu mine, va trebui să-l socotesc un laş. Pînă una, alta, spune-mi, te rog, care din cusururile mele te-a făcut să te îndrăgosteşti de mine?
BEATRICE: Toate la un loc. Alcătuiesc o republică atît de prost organizată, încît nu îngăduie amestecul nici unui dar cu adevărat frumos. Dar tu, pentru care anume însuşire a mea ai îndurat dragostea faţă de mine?
BENEDICK: îndurat dragostea! Nu e rău spus. E adevărat, îndur dragostea pentru tine pentru că te iubesc împotriva voinţei mele.
BEATRICE: în ciuda inimii tale, cred. Vai, sărmană inimă! Dacă o dispreţuieşti din cauza mea, o voi dispreţui şi eu din pricina ta — nu-nţeleg să iubesc ceea ce prietenul meu urăşte.
BENEDICK: Şi tu şi eu sîntem prea înţelepţi ca să ne facem curte într-un fel paşnic.
BEATRICE: După o astfel de mărturisire, nu s-ar prea putea spune. Din douăzeci de oameni înţelepţi nu e unul care să se laude siiîgur.
BENEDICK: E un proverb vechi de cînd lumea, Beatrice. şi se bucura de trecere pe vremea cînd oamenii trăiau în bună vecinătate. Astăzi, dacă un om mi-şi clădeşte singur un mormînt înainte de a muri, amintirea lui nu ţine mai mult decît sună clopotele şi boceşte văduva[80].
BEATRICE: Cît anume, după părerea ta?
BENEDICK: Iar mă-ntrebi? Cam un ceas de văicăreli şi un sfert ele ceas de lacrimi. De aceea, lucrul cel mai înţelept pentru im înţelept — afară dacă Domnul Vierme[81], vreau să spun conştiinţa lui, nu se zburleşte — este să fie trîmbiţa propriilor sale virtuţi, aşa cum sînt eu faţă de mine însumi. Dar să trecem peste meritele mele care, după cum pot adeveri eu însumi, sînt vrednice de laudă. Ei, spune-mi acum ce-ţi mai face veri-
şoara?

BEATRICE: Foarte prost, BENEDICK: Şi tu cum te simţi? BEATRICE: Şi eu foarte prost.
BENEDICK: Pe Dumnezeu ascultă-L, pe mine iubeşte-mă şi pe tine drege-te. Şi cu asta te las — vine cineva în fuga mare.
(Intră Ursula.)
DRSULA: Vă cheamă unchiul, domnişoară, toată casa e cu fundul în sus! S-a dovedit că stăpîna mea Hero a fost învinuită pe nedrept, că prinţul şi Claudio au fost înşelaţi, iar Don John, vinovat de toate acestea, a spălat putina şi dus a fost. Veniţi?
BEATRICE: Nu vrei să auzi aceste nouăţi, seniore?
BEKEDICK: Vreau să trăiesc în inima ta, să mor în poala[82] ta şi să fiu înmormîntat în ochii tăi; şi, pe lîngă asta, te mai însoţesc şi la unchiul tău.
(Ies.) SCENA 3
Interiorul unei biserici.
Intră Don Pedro, Claudio şi însoţitori cu muzică şi torţe.
CLAUDIO: Cavoul este al lui Leonato?
ÎNSOŢITORII: Da, seniore.
CLAUDIO *(citind un sul):*
Hero zace-aici — muşcată De a clevetirii fiere; însă moartea, ca răsplată, I-a dat slava ce nu piere. Viaţa stinsă ruşinos Va renaşte glorios. Eu te'^am pus pe-acest mormînt S-o slăveşti cînd nu mai sfiit, Intonaţi solemnul cînt!

Cîntec
Iartă-le, o, tu, Diana[83], Celor ce-au ucis fecioara Şi rostind un jalnic cînt Stau de veghe la mormînt. Noapte, inima să-ţi frîngi Şi cu hohote să plîngi.

CLAUDIO

Jalnic, jalnic. O, deschide-te, mormînt, Ca s-asculţi prohodul sfînt Jalnic, jalnic.
Cu bine, Hero, draga mea — Noi an de an te-om priveghea. PEDRO: Prieteni, stingeţi torţele acum,
Căci lupii au plecat, iar dimineaţa, Vestind a soarelui rădvan[84], în drum A început să risipească ceaţa. Puteţi pleca, vă mulţumesc. Cu bine. Cu bine, domnilor. Plecaţi acum. Să mergem, să ne punem alte haine, Apoi spre Leonato să pornim. Iar Hymen[85] de-azi încolo să ne-ndrume Mai cu noroc decît ca pîn-acum.
(Ies.)
CLAUDIO: DON PEDRO:
CLAUDIO
SCENA 4

/ı.'(ı *O cameră în casa lui Leonato.* , ■■ ,j
Intră Leonato, Antonio, Benedich, Beatriee, Margaret, Ursula, Călugărul Francis şi Hero.
CĂLUGĂRUL: LEONATO•
ANTONIO: BENEDICK:
LEONATO:
-
Nu v-am spus eu că mi e vinovată? Nici prinţul şi nici Claudio nu sînt, Căci vină i-au adus dintr-o greşeală. Dar Margaret greşit-a mi se pare, Deşi nu a făcut-o cu ştiinţă, Precum a dovedit-o cercetarea. Mă bucur că sfîrşesc cu bine toate. Şi eu, altminteri aş fi fost silit Să-l iau pe Claudio la răfuială. Copila mea, şi dumneavoastră, doamne, Duceţi-vă în cea dintîi odaie Şi cînd vă voi pofti, veniţi în măşti, Don Pedro va sosi curînd cu Claudio. *(Doamnele ies.)*
Tu, frate, ştii ce-nsărcinare ai: Vei fi părintele nepoatei tale Şi i-o vei da lui Claudio.

ANTONIO:
BENEDICK:
CĂLUGĂRUL:
BENEDICK:
LEONATO:
BENEDICK: LEONATO:
BENEDICK:
LEONATO: CĂLUGĂRUL:
DON PEDRO: LEONATO:
CLAUDIO: LEONATO:
DON PEDRO:
CLAUDIO:
CLAUDIO: ANTONIO: CLAUDIO:

Cu faţa nemişcată, ca de ceară.
Părinte, am o mare rugăminte.
Ce trebuie să fac, seniore?
Mă legi sau mă dezlegi — din două una.
Nepoata dumitale, Leonato,
Mă vede cu ochi buni... plini de primţa...
Sînt ochi împrumutaţi de fiica mea.
Cu ochii dragostei răspund şi eu.
Privirea le-am împrumutat-o eu Ou Claudio şi prinţul. Ei, ia spune. Seniore, enigmatic ţi-e răspunsul; Dar aş voi ca voia dumitale Pe voie să ne facă: dă-nc voie Cununa căsniciei să ne-o punem Chiar azi. Sfinţia ta, dă-ne ajutorul. Au binecuvîntarea mea.
Sînt gata. Soseşte Claudio şi prinţul.
(Intră Don Pedro şi Claudio, eu însoţitori.)
Cinstite feţe, bună dimineaţa. Bine-aţi venit. Vă aşteptam aici. Ei, gîndul nu ţi l-ai mutat? Eşti gata S-o iei de soaţă pe nepoata mea? Sînt gata chiar de-ar fi o arăpoaică. Părintele-i aici — pofteşte-o, frate.
(Antonio iese.)
Ce face Benedick? Ce s-a-ntîmplat De-arăţi la chip ca luna februar — înnourat, bătut de ger şi vînturi? Şi-a amintit de taurul sălbatic. Ţi-om auri noi coarnele, n-ai grijă! Europa-ntreagă se va-nveseli Precum Europa[86] ce şi-a rîs de Zeus, Cînd el i-a dat tîrcoale-n chip de taur.

(Intră din nou Antonio, însoţit de doamne in măşti.)
De care dintre doamne să **m-apropii?**
De-aceasta. Iată, eu ţi-o-ncredinţez.
A mea e. Draga mea, vreau să-ţi văd chipul.
tSONATO:
CLAUDIO:
HERO:

Nu, să-i iei mîna-ntîi şi-apoi să juri în faţa preotului că te-nsori. în faţa lui, dă-mi mîna. Daeă-ţi plac, Sînt hotărît să fiu bărbatul tău. Dacă trăiam, ţi-eram prima soţie.
(îşi scoate masca.)
[V, 4]

CLAUDIO HERO:
DON PEDRO
LEONATO:
CĂLUGĂRUL
De mă iubeai, mi-erai primul bărbat.
O altă Hero?
Da, e-adevărat.
O Hero şi-a dat duhul, ponegrită;
Dar eu trăiesc, aşa cum sînt şi lata.
E Hero! Hero cea de altădată;
Da — ea trăieşte; a murit ocara.
Voi tălmăci această întâmplare
Cînd sfînta slujbă se va fi sfîrşit.
Voi spune multe despre moartea ei.
Dar pîn-atunci, vă înfrînaţi uimirea
Şi mă urmaţi cu toţii la altar. BENEDICK: Am consimţit, părinte. Care-i Beatrice? BEATRICE: Aşa mă cheamă. *(Scoţîndu-si masca:)* Ce pofteşti,
mă rog?
BENEDICK: Nu mă iubeşti? BEATRICE: Nu, nu, atîta doar cît se cuvine. BENEDICK: Atunci şi unchiul tău, şi prinţul, şi Claudio s-au înşelat;
ei au jurat că mă iubeşti. BEATRICE: Nu mă iubeşti?
BENEDICK: BEATRICE:
BEATRICE:
BEATRICE:
LEONATO:
CLAUDIO:
HE*O:
309
§
Eu? NH! Atîta doar cît sade bine. Atuncea Hero, Margaret şi Ursula S-au înşelat jurînd că mă iubeşti. Mi-au spus că te topeşti de dragul meu. Şi mie că te prăpădeşti cu zile. De unde! Aşadar, nu mă iubeşti? Ba, cum de nu, dar numai ca prieten. Nepoată, lasă, ştiu că-ţi este drag. Eu pot să jur că dînsul o iubeşte. Poftim, priviţi şi voi hîrtia asta Sonetul şchiop e scris de mîna **Iui** — O-nalţă-n slăvi pe Beatrice.
Iată alta;
A scris-o dînsa pentru Benedick. S-a întîmplat din buzunar să-i cadă.

[V, 4J
BENEDICK: Mare minune! Mîinile noastre împotriva inimilor' noastre! Bine, a mea să fii; dar, pe onoarea mea, te iau din milă.
BEATRICE: Mei eu n-o să te reneg; dar, crede-mă, mă dau bătută numai în urma stăruinţelor şi, pe de altă parte, ea să-ţi scap viaţa pentru că mi s-a spus că te oftici.
BENEDICK: Taci! îţi închid eu gura! *(O sandă.)*
DON PEDRO: Cum îţi merge ca bărbat însurat, Benedick?
BENEDICK: Să vă spun ceva, **prinţe.** O academie de zeflemişti n-o să mă facă să-mi mut gîndul. Credeţi că mă sinchisesc de o satiră sau de o epigramă? Aş! Vai de bărbatul care se supără dacă e dat în tărbacă! Pe scurt, vreau să mă-nsor şi lumea n-are decît să trăncănească; de aceea, n-are nici un rost să rîdeţi de tot ce-am spus eu

împotriva căsătoriei. Nestatornică ființă e omul! Şi cu asta am isprăvit. Claudio, pe tine mă gîndeam să te bat; dar, fiindcă o să-mi fii rudă, trăieşte nevătămat şi iubeş- te-mi verişoara.
CLAUDIO: Nădăjduiam că vei renunţa la Beatrice; te-aş fi burduşit; pînă cînd făceam doi din tine. Dar şi aşa o să fii taler cu două feţe, dacă verişoara mea nu te urmăreşte de aproape.
BENEDICK: Ei, haide, haide, sîntem prieteni. Să dansăm pîn-a ff bărbaţi însuraţi — nouă să ne sprintenim inimile şi soţiilor[1] noastre călcîiele.
LEONATO: O să dansăm mai tîrziu.
BEATRICE: Acum, nu mai tîrziu! De aceea, să cînte muzica! înălţimea ta, eşti trist — caută-ţi o soţie, caută-ţi o soţie! Nu se află toiag mai vrednic de cinstire decît toiagul cu vîrf do corn[87].
(Intră un sol.)
SOLUL;
Don John e arestat în clipa asta[88] A fost adus, sub. pază, la Messina. BENEDICK: Nu vă gîndiţi la el pînă mîine — o să născocesc ea nişte pedepse grozave pentru el. Să cînte muzica![89]
(Dans. Ies.)

HULT ZGOMOT PENTRU NIMIC
Comentarii

în *Palladis Tamia* (1598), Francis Meres nu aminteşte piesa pe lista producţiilor dramatice shakespeariene de pînă atunci, dar este sigur că ea a fost compusă în 1598—1599, fiind „jucată pentru public de mai multe ori" înainte de a fi fost tipărită în 1600 — unica ediţie in-cvarto. Textul acestei foarte îngrijite ediţii reapare — cu modificări nesemnificative — în prima ediţie in-folio a „canonului" din 1623, unde e clasificat drept „comedie" (a 6-a în presupusa ordine cronologică).
Dintre cele trei intrigi principale, Claudio-Hero, Benedick-Beatrice şi Dogberry-Verges, prima se inspiră din cea de a 22-a *novella* a lui Ban-dello (1554), tradusă în franceză în *Histoires tragiqv.es* (1562) de Belieforest şi, probabil, din *Orlando furioso* de Ariosto (traducere de Sir John Har-rington) precum şi din *Faerie Queene (Crăiasa zînelor,* II, 4) de Edmund Spenser; celelalte două sînt socotite contribuţii originale ale dramaturgului.
Multă vreme titlu! piesei nu i-a intrigat pe cercetători, astfel îneît traducătorii ei au căutat doar echivalări formale cîf: mai apropiate: *Viei Lärmen unt niehts, Beaucoup de bruit pour rien, Mnogo suma iz nieevo, Midi zgomot pentru nimic.* înainte de a citi sau audia textul shakespearian^ este firesc să bănuim, că ne aşteaptă un divertisment fără pretenţii, vorbe (le clacă, nimicuri, fum fără foc şi alte lucruri de soiul acesta (avizaţi că este vorba despre o *comedie,* ne putem gîndi şi la... „mai mare daraua decît ocaua"). *După* citirea sau audierea textului, furaţi de vioiciunea extraordinară a dialogului, a comicului de situaţie, de caracter sau de limbaj, a spiritului general de bună. dispoziţie care se degajă din numeroase scene, puţin ne sinchisim de titlu, chiar dacă ne dăm seama că, *în duda* titlului, „zgomotul" sau „frămîntarea" sau „zarva" nu au fost pricinuite ʿie «nimic", ci de „ceva": Hero a fost învinuită de necredinţă (în faţa altarului) nu numai de Claudio ci şi de tatăl ei; Benedick şi Beatrice, pînă la un moment dat duşmani neîmpăcaţi, îşi declară, reciproc, dragostea, tică-°sul Don John e capabil de orice ca să-i vadă nefericiţi pe alţii. Surprin-* W este faptul că pînă şi în secolul nostru numeroşi shakespeariologi lscută acest *ceva* pe toate feţele fără să se refere la discrepanţa dintre *unicul* din titlu şi conţinutul bogat ai piesei: ori li se pare jenant şi ire-
311
verenţios să-i mai găsească încă un cusur lui Shakespeare (un cusur ae, esenţial, pe semne, în comparaţie cu acelea care li se par evidente), ori se prefac surzi (ca Falstaff chid dă ochii cu judecătorul, în *Henrie al* /F-îe« *Partea a II-a)* la comentariile lingviştilor, ori nu le cunosc pur şi simplj (ceea ce pare de-a dreptul incredibil). Pentru că, totuşi, problema titlul^ piesei a fost discutată, dnpă cum se poate vedea din comentariile de ^ jos, pe care le-am avut la îndemînă.
încă în 1907, într-o valoroasă *Introducere în studierea lui Shak*^ Hiram Carson, profesor de literatură engleză la universitatea Corneli, scria, printre altele:
„Cuvîntul «nothing»se pare că se pronunţa ca «noting» în vremea Iu, Shakespeare; iar în actul II, scena 3, v. 57, există un calambur bazat pj cele două cuvinte. Balthazar spune:
„Note this before my notes;
There's not a note of mine that's worth the noting[1])
/ înainte de a nota notele mele, notaţi-vă acestea: / Nici una din notele mele nu merită să fie notată *sau* auzită/.
La care Don Pedro răspunde:
«Why, these are very erotchets that lie speaks;
Notes, notes, forsooth, and nothing. *o*
/Dumnealui vorbeşte în pătrimi curate; / Notaţi, notate — zău, o nimica toată/.

Theobald a schimbat ultimul cuvînt în «noting».
Richard Grant White vede acelaşi calambur în titlul piesei. «Piesa este Much Ado abont Nothing», spune el, «numai într-un sens foarte vai ş general, dar Much Ado about Noting. într-un sens deosebit de adecv»! si definitoriu; pentru că marea îrămîntare; zarvă e stirnită în întregime de notare/observare / ascultare. Ba începe cu observarea prinţului şi a iui Claudio, mai întîi de omul liiî Antonio, apoi de Borachio, care-i cleştii-nuie lui John convorbirea lor secretă; continuă cu Benedick care îi ascultă pe prinţ, pe Leonato şi pe Claudio în grădină, apoi cu Beatrice, can tot acolo, aude ce-şi spun Margaret şi Ursuki; incidentul în jurul cărui! se învirteşte acţiunea este surprinderea de către prinţ şi Claudio a cot vorbirii dintre Borachio şi Margaret; în sfîrşit, incidentul care dă la lumii? uneltirea este înregistrarea de către Paznic a lui Borachio şi Conradl Această interpretare este cel puţin cit se poate de ingenioasă. Ar trew să adăugăm că înregistrarea eronată a lui Benedick de către Beatricef aceea a lui Beatrice de către Benedick determină trăsătura comică don"' nantă a piesei. într-adevăr, comedia se desfăşoară în jurul acestei îiuri trări *eronate* (mis-noting)".[1]

[1] Hiram Carson, *An Introduetion to the Study of Shnkespeare,* Londo' 1907, pp. 176—177.

fu 1962, într-o lucrare de maximă sinteză privind comediile „tirzii" le iui Shakespeare, G.K. Hunter subliniază:
„în lumia amăgirilor pe care oamenii de lume o aduc cu ei este mult zgomot despre *noting* (sau trasul cu urechea), precum şi despre *nothing* (sau auto-înşelare) — *noting* şi *nothing* erau pe atunci omofoni".
în 198], A.R. Humphreys, îngrijitorul de ediţie al piesei în „The Arden Shakespi'arn", comentează în subcapitolul *The Tiile (Titlul)* al *Introdu-*
cerii:
Mueh Ado Aboul Nothing sună ca un titlu potrivit pentru un amuza. ment efemer, dar aproape deloc pentru o piesă a cărei forţă comică şi tragicomica produce o impresie atît de copleşitoare. Este pasibil ca explicaţia să fie frecventa indiferenţă a lui Shakespeare faţă de titlurile comediilor sale.[1] Adevărul este, însă, că s-ar putea ca în această problemă să intre mult mai multe elemente. După cum observa Richard Grant White în ediţia sa din 1858, în vorbirea elisabetană «nothing» şi «noting» aveau o pronunţie foarte asemănătoare; intriga piesei, argumenta White, depinde de «noting» /notare/ —adică de urmărire, observare. Trasul cu urechea are o importanţă fundamentală pentru intrigă; tot astfel, transmiterile si concluziile ce rezultă (adesea greşite) şi, cu siguranţă, principala «zarvă/ /frâmîntare/agitaţie», păcălirea lui Benedick şi a lui Beatrice — şi principala frămîntare serioasă—învinuirea adusă lui Hero; iar acestea, deşi sînt o consecinţă a «notării», se sprijină pe «nimic» *(noting—nothing).*
/.../ *[Contextul notaţiei muzicalei* concordă cu sesizarea crizelor dramatice dezlănţuite de zvonuri, înţelegeri greşite, bănuieli care se transformă în certitudini, muşuroaie de cîrtiţă luate drept munţi. Simpla «notare» sau simplul «nimic» nu reprezintă motivul integral pentru care Benedick şi Beatrice sînt păcăliţi atît de lesne; atracţia reciprocă pe care ei refuză să o recunoască există deja în chip pronunţat, este, cît se poate de clar, «ceva». Dar trucurile care o scot din ascunziş sînt ficţiuni ingenioase («nimicuri»); astfel că, pînă şi aici, zgomotul / zarva / frămîntarea izvorăşte din «notare», oricît de meşteşugită ar fi invenţia. De fapt, titlul piesei este încărcat de înţelesuri exasperante".[2]
Ţinînd seama de cele de mai sus, înseamnă că viitorii traducători ai comediei vor trebui să revizuiască formularea titlului folosit pînă acum

dau impresia cale putem accepta sau nu ca *Mueh Ado About* », *As You Like It (Cum vă place)* şi *Twelfth Night; or, What You io* t ■ *douăsprezecea noapte; sau Ce poftiţi)* sugerează un dramatug IQa„"e sigur de publicul său (J.D. Wilson, *Shakespeare's Eappy Comedies, "'l>* p. 121).
"• Humphreys, *Introducerea* la *Mueh Ado About Nothing* în „the » Shakespeare", Methuen, London, 1981, pp. 4—5.

în limbile respective: astfel, în limba noastră *Mult zgomot pentru j* nu numai că nu spune nimic, dar induce în eroare, pentru că, fie nuniai pînăla un punct, se află chiar în opoziţie cu conţinutul piesei. (Ar fi terne rar să ne gîndim la sugestii; fiind atît de „încărcat de înţelesuri", este prac. tic imposibil să traducem titlul într-o altă limbă fără pierderea unor corio-taţii ale. originalului). Pînă atunci să reţinem o faţetă în definitiv raj importantă a problemei şi anume faptul că, mai discret pentru noi deeîtl pentru contemporanii săi elisabetani (pe baza unui calambur într-o piesj plină de calambururi), Shakespeare ne introduce în ceea ce considera el ^ fi problematica principală a piesei: rolul *important* pe care îl pot jueju şoaptele, vorbele, spionarea, trasul cu urechea, informaţiile greşite sau pe jumătate înţelese în viaţa oamenilor.
Dacă datarea pieselor shakespeariene propusă de F.B. Halliday este corectă şi în consecinţă *Henric al IV-lea Partea a Ii-a* precede comedia, personajul *Zvonul* (cel care rosteşte prologul piesei istorice) anticipeazi tema într-un chip succint:
„Fiţi doar urechi. Cînd trîmbiţează Zvonul, / E-n stare cineva să nu-l asculte?... / Pe-aceste limbi atîrnă clevetiri / Pe care le răspîndesc în mii de graiuri, / Smintind pe mulţi cu ştiri fără temei... / Zavistia, prepusul, bănuiala, / Din mine fac o trişcă de copil..."
Dar în 2 *Henric al IV-lea* tema „zvonului" era, propriu zis, o subtemă (subordonată Timpului), pe cîtă vreme în *Mult zgomot pentru nimic,* comparabilul *noting* (notare, înregistrare etc.) domină atît „întregul" cît ţ „partea" şi îi conferă piesei unitatea tematică fundamentală.
Fără îndoială, tema de mai sus se înscrie între coordonatele meta-temei „esenţă-aparenţă", după cum arată Rossiter, referindu-se la actul II, scena 1:
„...perechile îşi joacă rolul mascate, rostind cuvinte care sprijin» deghizarea falselor chipuri prin amăgire trivială. Defăimarea lui Hero, «jucată» cu ajutorul unor veşminte de împrumut cu care se îmbrăca » altă femeie (cu nume de împrumut), întruchipează o paralelă perfect! în ambele cazuri adevărul se ascunde *îndărătul* înfăţişării şi vorbelor. «Balul mascat» nu este decît un joc al aparenţei; dar el este un simbol foarte adecvat al întregului".[1]
La rîndul ei, relaţia esenţă-aparenţă este un aspect fundamentali concepţiei lui Shakespeare despre cunoaşterea umană în general. D* „şoaptele", „vorbele", „pînda", „trasul cu urechea" sînt atît de puterrf

[1] A.P. Rossiter, *Fifleen Lectures on Shakespeare.* 1961. Lonşrman. don, 1970, p. 75.

implicate în *Mult zgomot pentru nimic* îneît, deşi aspecte particulare ale jocului dintre esenţă şi aparenţă, ele capătă în piesă statutul distinct şi privilegia* de care se bucură şi în viaţa reală,

Conexiunile între „emiţător", „mesaj", „receptare", „receptor" şi, în unele cazuri, şi „transmitere" sînt multiple, diferenţiate tranşant sau discret, toate contribuind şi la caracterizarea personajelor.

„Comedia erorilor" prilejuite de „şoapte" începe din prima scenă a actului I, unde- Pon Pedro. *bănuind* că tînărnl Claudio e îndrăgostit de Hero, îl determină pe acesta să-i adeverească bănuiala şi se oferă să-i facă declaraţii fetei ca din partea lui Claudio la balul mascat din casa lui Leo-nato. Din scena următoare aflăm că „omul lui Antonio" a tras cu urechea la convorbirea dintre prinţ şi Claudio dar că, de fapt, *n-a auzit bine,* că „mesajul" *a fost receptai greşit,* deoarece Antonio este informat că îndrăgostit de Hero este Don Pedro însuşi. *Lesne crezător,* Antonio se grăbeşte *să transmită dezinformarea mai departe,* respectiv lui Leonato, tatăl lui Hero. In actul I, scena 3, Borachio îl informează pe stâpînul său, Don Jolm, că, „ascuns în dosul unei tapiserii", a ascultat o convorbire dintre Don Pedro şi Claudio din care a reieşit intenţia acestuia din urmă de a se căsători cu Hero. *Informaţia este corectă,* dar una din frazele lui Borachio pare să implice o uşoară ambiguitate: „Prinţul o va curta pe Hero pentru sine şi după ce o va cîştiga *(ollain),* i-o va da lui Claudio". In prima scenă din actul al Il-lea, cînd după qui-proquo-urile măştilor pe scenă rămîn Don John, Borachio şi Claudio (care se dă drept Benedick, dar este recunoscut de Don John), Don John îi spune lui Borachio: „Hotărît lucru, fratele meu e îndrăgostit de Hero...", apoi lui Claudio (ca şi cum acesta ar fi Benedick): „Domnule, fratele meu ţine foarte mult la prietenul dumitale. S-a îndrăgostit de Hero şi vreau să te rog să-i abaţi gîn-durile în altă parte..." în spirit „baconian", Olaudio îi cere o dovadă („De unde ştii că o iubeşte?"), Don John îl încredinţează că l-a auzit chiar el „jurîndu-i dragoste" (Don John *na minte,* dar stîrneşte gelozia lui Claudio care *interpretează greşit informaţia* printr-un fel de amnezie auditivă ce aminteşte de generalizările lui Berowne din *Zadarnicele chinuri ale dragostei:* „Auzul dragostei mai ascuţit e / Decît al hoţilor de drumul mare", IV, o; nu fusese Claudio de acord cu Don Pedro ca acesta s-o peţească pe Hero pentru el, respectiv să-i facă declaraţii de dragoste?), Borachio îi Wiareşte spusele *minţind, probabil numai în legătură cu ziua* (... i-a jurat * ° va lua în căsătorie chiar în seara aceasta"). Claudio se aliază cu Jwcitorii rău-intenţionaţi, apoi, într-un monolog semnificativ tematic, acuză pe bine-intenţionatul mijlocitor, Don Pedro, prin cîteva genera-

tre \ ^ Care' ^e ^aP*> n'c' nu le"a "bănuit" pînă acum, pentru că nu use Illcă prin ceea ce Stauffer socotea, referindu-se la întreaga piesă,

că este scos în prim plan ca „singura şcoală (adevărată), experienţa"! („Prietenia-i credincioasă-n toate, / Afară doar de dragoste; de-aceea / Tot ochiul să peţească pentru sine, / Să nu se-ncreadă în mijlocitori ; Căci frumuseţea e o vrăjitoare / Ce face trădători din buni prieteni. / .\ces-tea se întîmplă des, / Şi eu n-am bănuit"). Neexperimentat, impu],j, pripit în judecăţi şi liotărîri, el renunţă la Hero tot atît de repede n» cit de repede a luat drept bune vorbele lui Don John şi Borachio, pjj. retoricul „Adio, Hero!" Dacă lăsăm deoparte accesele de gelozie ale luj Claudio (stîrnite şi de Benedick), şoaptele nu au avut pină acum efecte nocive; iar declaraţia lui Don Pedro, „Ascultă, Claudio, am făcut curte în numele dumitale şi frumoasa Hero e cîştigată; am vorbit cu tatăl ei şi dînsnl şi-a dat consimţămîntul", pare a prevesti un deznodămînt fericit. Totuşi, lucrurile iau o turnură tragică datorită unei alte informări, *dea berat falsă:* în actul II, scena 2, Boraehio îl sfătuieşte pe Don John: „Găsiţi clipa potrivită cînd Don Pedro şi contele Claudio o să fio singuri şi spu. neţi-le că, după ştiinţa dumneavoastră, Hero mă iubeşte pe mine..." Cu numeroasele ei urmări nefaste această informare va domina scenele chiar şi după ce va fi contracarată prin descoperirea adevărului de către paznici, respectiv după ce ci se vor strădui să-i transmită lui Leonato o *informaţie corectă.* Pentru că Leonato nu are timp să-i asculte, iar ei m ştiu să se facă ascultaţi şi înţeleşi. Se împiedică în cuvinte, tot aşa cum s-au mai împiedicat folosind malapropismele, „radicalele" pe caro nu le pricepeau...

Implicaţii tematice pe marginea cunoaşterii prin comunicare orală se întîlnesc şi în intriga Benedick—Beatrice. De data aceasta autorii şi răs-pînditorii şoaptelor sînt oameni *bine intenţionali,* informaţiile lor sînt *dare, line rostite,* iar „victimele" ştiu să asculte.

Cele două „piese-în-piesă" sînt în mod vădit „simetrice". Grupul de bărbaţi Don Pedro—Claudio—Leonato discută în grădină (II, 3) despre Benedick (care trage cu urechea) şi-l informează în felul acesta că Beatrice moare de dragul lui, iar grupul feminin Hero—Ursula (111, 1) discută despre Beatrice (care, de asemenea, trage cu urechea) că se dovedeşte ingrată faţă de Benedick, care se stinge de dragul ei. Iar rezultatul înscenărilor va fi cel scontat de „regizori". Există şi unele „asimetrii", dintre care voi semnala cîteva, atît pentru caracterul lor inedit cit şi pentru câ ele dezvăluie şi unele aspecte de tehnică dramatică şi caracterologică.

Benedick se ascunde în boschet *din proprie iniţiativă* („Să mă ascund în boschet") ca să audă ce-şi vor spune Don Pedro, Leonato şi Claudl pe cîtă vreme Beatrice *este îndemnată* (de Margaret) să asculte în tain»

[1] Donald A. Stauffer, *Shakespeare's World of Images,* 1949, India»[1] University • Press, 1966, p. 74. ■■■<■■-. . ^.,.:.,,...

nversaţia dintre Hero şi Ursula *(Hero: Şopteşte-i— stibl.* >?,?. — 'whisper ear'__că mă plimb pe o alee / Vorbind cu LTrsula pe seama ei"). Ascun-

(ndu-se, Benedick *nu bănuieşte* că va auzi o discuţie despre ci. fiind încre-V tat că va fi vorba despre Hero; dar Beatrice *ştie* că ea va fi subiectul onversaîiei dintre Hero şi Ursula. Pe de altă parte, în instrucţiunile ,'ate de ^ero Mar"aretei se strecoară — ca din întîmplare—ideea ca Margaret să-i spună lui Beatrice (poate ca anticipare a statutului scenic 1 acesteia) că şi ea, Margaret, a traseu urechea: „Să-i spui că ne-ai auzit vorbind (fără să vrei)".

Onorarea titlului piesei interpretat în sensul de „unde pot duce vorbele/şoaptele" are loc şi prin conotaţii lexicale. în pregătirea scenetei cti Benedick apar jocurile de cuvinte ale lui Don Pedro şi Balthazar, legate fundamental de „notare" (le-am menţionat anterior), precum şi remarca Jui Balthazar: „Nu cere, doamne, spartei mele voci / Să strice muzica a doua oară", în care verbul englez *to slanăer* (aici „a strica, a pă-o-ubi, a desfigura" etc.) trimite şi la înţelesul său prim, acela de „a cleveti, a bîrfi"; după cum în convorbirea dintre Hero, Margaret şi Ursula surprindem formulări ca „şopteşte-i", „ne-ai auzit fără să

vrei", „Acolo să, se-ascundă, / S-asculte ce vorbim", „...săgeata lui Amor /.Răneşte fără greş pe om şi-atimci / Cînd trage cu urechea". Dar unele diferenţe sînt prezente şi aici: subtextul reacţiilor Iui Don Pedro şi Balthazar este grefat *pe un fond muzical (notes* înseamnă şi „note muzicale"; Balthazar cîntă despre dragoste, pregătindu-l psihologic pe Benedick), în timp ce instrucţiunile date de Hero Ursulei sugerează *regia de teatru.*

în lumina de reflector a celor de mai sus, ne putem gîndi că, întocmai ca în Danemarca din *Hamlet,* şi în Messina din *Mult zgomot pentru nimic,* dar şi în Anglia şi chiar în lutnea largă „este ceva putred", şi că replica: .,0, ce îndrăznesc oamenii să facă! Ce sîrrt oamenii în stare să facă! Ce fac oamenii zilnic, fără să ştie ce fac!" (IV, 1, 19—20), rostită de Claudio, deci de un tmăr aflat abia în pragul generalizărilor vitale poate fi foarte bine reluată (dar nu în tonalitatea uimirii, ei în aceea a amărăciunii) de Hamlet, tînărul gînditor matur. Pentru că, aşa cum atrage luarea aminte Hunter, în *Mult ggomot pentru nimic:*

«modul în care este sesizată insuportabila prăpastie dintre aparenţă S[1] realitate ţine de esenţa viziunii tragice a lui Shakespeare ... Piesa ne arată cum evoluţia autocunoaşterii individuale depinde, în ultimă instanţă, * inteligenta conştiinţă a faptului că noi toţi sîntem trecuţi acolo, negru pe a"b, ca «netoţi»".[1]

K. Hunter, *Op. cit.,* pp. 25—27.

Aplicarea formulei lui Dogberry la „noi toţi" nu se justifică prin textul shakespearian din care Hunter a reprodus *la plural* ultimele cuvinte ale paznicului: „Ah, dacă ar fi trecut acolo, negrii pe alb, că sînt un netot!" (O that I had been writ down an ass! IV, 2, 93) — reluare (deci *subliniere)* a primei părţi din replica sa finală: „Nu suspectezi funcţia mea? Nu sus. pectezi anii mei? Ha! Ce păcat că nu-i aici paracliserul, ca să serie eă-s un netot! Dar, domnilor, să vă aduceţi aminte că sînt un netot; cu toate că nu s-a scris, nu uitaţi că sînt un netot". Incriminat este un om si incriminată este, fără doar şi poate, *o categorie de oameni,* aceea din care, în *Furtuna,* va face parte şi umanoidul Caliban. Şi totuşi, Hunter are dreptate să amplifice generalizarea pînă la cuprinderea unei părţi majoritare a omenirii şi ne facem vinovaţi de a fi trunchiat citatul (numai pentru a-l confrunta cu textul shakespearian imediat). Hunter se refer» la *întreaga piesă* şi vorbeşte despre posibilitatea unei „evoluţii a auto, cunoaşterii individuale" care depinde „în ultimă instanţă, de *inteligenta (subl. ns.)* conştiinţă a faptului" că ştim atît de puţine, că, de fapt, nu ştim nimic...

Iar observaţia lui Hunter, *-piesa privită în întregul ei,* nu ne poartă înspre socraticul „ştiu că nu ştiu nimic", după „filozofia începe cu uimirea" şi „cunoaşte-te pe tine însuţi" din *Comedia erorilor?* Insă, oricum ar sta lucrurile, în *Mult zgomot pentru nimic* teza nu este exploataţi ca an dat tragic al existenţei umane, ci ca *o altă treaptă necesară în procesul cunoaşterii-* necesară pentru că neglijarea ei afectează nu numai cunoaşterea ca atare, ci şi preceptele filozofiei morale, ale convieţuirii întri; oameni, care devin tragici, tragi-comici şi comici cînd, din diferite motive^ se socotesc atotştiutori, în primul rînd oamenii proşti şi plini de sine, opaci la experienţele de viaţă ale altora — asemenea copiilor preveniţi în zadar de părinţi binevoitori că, de-o vorbă, focul arde, apa multă îneacă sau dulciurile înghiţite hulpav produc dureri de stomac.

Cele mai multe personaje din *Mult zgomot pentru nimic* iau contact cu pragul de sus: cu mijloacele de care dispune arta sa comică, Shakespeaie le învaţă lecţia modestiei şi a unei autoaprecieri mai obiective pentru a-i aduce la „treapta necesară" — dovadă hohotele de rîs ale spectatorilor, în primul rînd ale galeriei, dezlănţuite nu numai în momentul cînd şi ţes „intrigile" şi se ţese intriga dramatică (mascarada, credulitatea prostească a celor din Messina dar şi a altora, neghiobia străjerilor, ironiile lui Benedick şi Beatrice etc), ci şi atunci cînd cei păcăliţi îşi dau seaină în ce chip ridicol au fost păcăliţi, cînd Dogberry recunoaşte —implicit* că e un „netot" şi cînd Benedick şi Beatrice recunosc că sînt îndrăgostiţi unul de celălalt.

Mai mult decît atît: într-un mod indirect, lecţia modestiei şi a un» autoaprecieri mai obiective o simţim pînă şi noi, spectatorii de ieri * de astăzi ai piesei; noi, inclusiv cei care pretindem că am înţeles pr0*

, | capodopera lui Shakespeare şi că nu putem fi acuzaţi de (nu inaî aduc titlul) „much ado about nothing"... „Comedia înţelesurilor greşite" u g-a terminat odată cu fericitul ei final. O ilustrare amplă a modului . care personajul Claudio a fost interpretat de critici şi regizori mai vechi • maj noi ne-o oferă Humphreys din a cărui prefaţă voi spicui şi rezuma: *Critici.* Pentru Swinburne, Claudio este „un personaj jalnic"; pentru \ndrew Lang, „un ţingău respingător"; pentru Ridley, „un specimen mizerabil"; pentru Harbage, „cel mai puţin simpatic îndrăgostit din întreaga operă shakespeariană". Humphreys însuşi îi recunoaşte unele deficienţe, dar, în general, caută să-l reabiliteze (cu motivări nu întotdeauna convingătoare), astfel:

„El este, indiscutabil, un tînăr brav şi neexperimentat. Smuls din devoţiunea romantică de un duşman nebănuit şi viclean şi, o victimă rănită el însuşi, nu trebuie învinuit peste măsură pentru cumplita sa eroare şi, deci, socotit nevrednic de viitoarea sa fericire. Dar pentru a reda toate acestea e nevoie de un meşteşug plin de sensibilitate...

... Potrivit concepţiei elisabetane (şi de mai tîrziu), un ipocrit ca Don Jolm era în mod firesc crezut victimă; ipocrizia, viciul travestit ca virtute, era masca diavolului şi nu o puteau identifica decît cei aflaţi în cunoştinţă de cauză (aici, de complicii lui Don John). Experimentatul şi onorabilul Don Pedro e înşelat şi el. Escapada de la fereastră de care depind toate trebuie considerată întru totul convingătoare — motiv pentru care, discret, Shakespeare nu o aduce pe scenă. în plus, Don Pedro reproduce mărturisirea lui Borachio, potrivit căreia, „nestrunit la vorbă, / A pomenit de sute de-nttlniri / Ce le-a avut cu ea în taină" (IV, 1, 93—95), aşa că vina lui Hero pare evidentă. Cît despre cinstirea condiţionată de virtutea ei, aceasta nu este doar o formulă privind «aspectul» ei social; este o cinstire a reputaţiei meritate; în cazul lui Hero, desăvîrşita ei integritate, în cazul lui Don Pedro şi al lui Claudio, desăvîrşitul sens al comportării lor onorabile, precum şi acela de a fi trataţi onorabil. O asemenea cinstire implică nu numai prestigiul ci şi recunoaşterea publică a probităţii.

Este însă oare necesar ca învinuirea Iui Claudio să fie atît de publică I[1] de necruţătoare? Din punct de vedere omenesc, nu. Din punct de vedere teatral (ca şi respingerea lui Falstaff de către Hali în *2 Henrie al IV-leu),* <**■ Atît de gravă este eroarea lui Don Pedro şi a lui Claudio îneît descoperirea adevărului trebuie să-i înveţe umilinţa şi înţelegerea. Intrucît Vestea se petrec într-o comedie, nici şocul tragic (atenuat pentru spec-ori de constatarea prealabilă a străjerului), nici procesul de

răseumpă-[te] nu se pot compara, să zicem, cu acelea din *Poveste de iarnă,* iar răscumpărarea lui Claudio se efectuează fără dificultăţi de prisos". 319

Regizori. Potrivit lui Humphreys, producţiile din ultimele decenii au recurs la două abordări în interpretarea personajului: „Una din ele îi scoate în evidenţă tinereţea, lipsa de experienţă si decenţa funciară, vulnerabilă, în limite îngăduite, la înşelăciunea aparent justificată. în producţia lui Gielgud, Claudio a fost foarte «vioi şi serios» *(Slage,* 21 aprilie 1949), în cea a luiDouglas Scale din 1959, un tînăr eeoist stresat, «simpatic şi convingător, atît de copleşit de durere încît violenta sa reacţie a putut fi înţeleasă şi chiar iertată» *(Stratford-upon-Avon Herald* 29 august). în 1971, «descumpănit de furie şi nesiguranţă» *(Stage,* 22 decembrie), el şi-a cîştigat o oarecare simpatie. Cealaltă, tendinţă este de a-l înfăţişa stigmatizat de păcatele mediului. în legătură cu Claudio diti 1958, atît de atrăgător prezentat mai sus, Robert Speight observa că singurul lucru care ne împiedica să-l considerăm un nemernic a fost faptul că era «un cazon tîmpit», nu întru totul condamnabil de vreme ce «serviciul militar i-a to-cit simţul decenţei obişnuite» *(Tabiet,* 13 septembrie 1958). în 1976 era un infatuat stăpînit de convenţiile popotei ofiţerilor. Dar, tratat în aceste moduri, Claudio face, cît de cît, o figură mai buna decît ca însoţitorul fără inimă al unui prinţ lipsit de griji; i se acordă un caracter şi un context. Iar intriga serioasă devine mai convingătoare, chiar dacă este redată mai puţin fidel".[1]

Dar de ce este necesar ca intriga serioasă să devină mai convingătoare decît a socotit Shakespeare de cuviinţă şi de ce să fie scuzată colaborarea unui regizor pînă la „redarea mai puţin fidelă" (în originalul lui Humphreys, *though ii suffers misrepresentation)?* Sau ne facem a uita un adevăr îndeobşte recunoscut şi anume că, în comparaţie cu Beatrice, Benedick sau Dogberry, Claudio este mult mai puţin „individualizat"? Iar, pe de altă parte, că, indirect, prin gura altor personaje, el este, totuşi, categorisit precis? Deosebit de atent la text, Stauffer face următoarele remarci pertinente despre Claudio dar şi despre întreaga piesă:

„Piesa constituie cea mai severă critică de pînă acum a lui Shakespeare împotriva slăbiciunilor inerente dragostei romantice. El îşi ia ca, intrigii principală o poveste extrem de fantezistă — ce poate fi mai romantic decît o scenă crucială în care o doamnă leşină şi, chipurile, moare auzind că onoarea ei este ponegrită în chip feroce de iubitul ei în faţa altarului? Totuşi, Hero, ireală şi aproape mută, este neaşteptat de ineficace, tic»' losul este ceva mai mult decît un nemulţumit convenţional, iar Shate-speare se mărgineşte să dezvolte prin cîteva trăsături fine anemice»' impulsuri ale tînărului şi deşteptului său gentilom Claudio.

[1] A.R. Humphreys, *Op. cit.,* pp. 54—57 şi 47—48.

Fantezia e atît de nestăpînită încît, în melodramatica scenă a acu-.-,.ji Claudio o învinovăţeşte de «păcat viclean» şi «sînge pofticios» pe TI ,o care e pe atît de modestă, neprihănită şi sinceră pe cît o acuză el - e «cinstită doar pe din afară»... Scena împăcării este mat puţin melodramatică decît cea a demascării...

Situaţiile de operă şi personajele superficial dezvoltate sau superficial motivate nu conving. Shakespeare le salvează prin favoriţii săi, Benedick şi Beatrice. [...] Benedick are de ales între lealitatea faţă de prietenul său Claudio şi dragostea pentru Beatrice. Dragostea mai mare o]j,jsează pe cea mai mică şi Benedick acţionează împotriva dovezilor, pe temeiul încrederii sale în dragostea loială a lui Beatrice. Credinţa generează credinţă. I-a pus o singură întrebare: «Eşti încredinţată în sufletul dnmitale că Hero a fost nedreptăţită de contele Claudio?» Ea răspunde: «Da, pe cît sînt de încredinţată că gîndesc sau că ara suflet.» Iar conflictul din cugetul Ini decide în favoarea lui Beatrice.

E o problemă serioasă pentru comedie. Dar pe Shakespeare îl frămîntase de mult gîndul că manierele ca atare trec drept monedă bună. La curtea dragostei existase prea multă curtoazie şi curtenie, nu însă şi destulă dragoste. Lucrul acesta reiese clar din renunţarea lui Berowne la «sentenţele de tafta, cuvintele-anume de borangie», precum şi din zugrăvirea ticălosului Tybalt din *Romeo şi Juliela* ca unul dintre «bărzăunii ăştia caraghioşi, peltici şi spilcuiţi... atît de lihniţi după tot ce-i nou»! Porţia însăşi e sarcastică la adresa neamului de lăndăroşi imberbi... Iar Beatrice toarnă vitriol pe asemenea curajoşi căpitani ai complimentului:

«Dar bărbăţia s-a topit şi s-a prefăcut în curtenie, vitejia în complimente şi bărbaţii sînt nişte farfarale—o numai gura de ei! E de ajuns ca un bărbat să spună o minciună şi să jure ca să fie viteaz ca Hereule» (IV, 1, 325—329).

Bătrinul Antonio, unchiul lui Beatrice şi al lui Hero, mîhnit de comportările tinerei generaţii, îi biciuieşte pe aceşti «ţingăi, maimuţoi, fanfaroni». «Eu îi cunosc», spune el,

«Şi ştiu cît preţuiesc pîn-la centimă:
Copii ţîfnoşi, umflaţi în peno, fanţi
Ce mint şi-nşală, strică şi hulesc.
Se grozăvesc în haine de bufoni
Şi spun pe dinafară vorbe mari
Despre duşmani: 'să îndrăznească numai!'
Şi asta-i tot» (V, 1, 92—99).

De rtiMte această antipatif a lui Shakespearo faţa de Vanitoşii calont-niatori tineri, flăcăiandrii înficrbîntaţi şi mincinoşi" dintre cwa Tybait şi Olaudio... reprezintă variante posibile? în parte pentru că Ura în mod deosebit elementele negative eaSe îţi întomeiau acţiunile ostile pe suspiciuni fără fond sau, pur şi sifflpîfl, pe nimic. Gelozia şi calomnia îl dezgustau în primul rînd, deoarece cum sînt în stare castitatea şi integritatea să li se opună? îşi bat joc de ochii noştri cu baloane de săpun [...]

Pe do o parte, Shakespeare se ridică împotriva tinerilor calomniatori fanfaroni ca unul care dispreţuieşte în mod obişnuit pretenţia sub orice formă. Pe de altă parte, se pare că el a cultivat, perfect conştient, repnlsia faţă de înfumurarea tinerilor cu inima împietrită. Adoptă o atitudine destul de stranie: tinerii spilcuiţi privilegiaţi sînt prea imaturi ca să ştie ce spun, iar bătrînii, cu maximele lor înţelepte, nu sînt în stare să con» vingă pe nimeni. [...] Vîrstnicul frate *(al lui Leonaio),* Antonio, are

dreptate cînd afirmă: «Nu-s oamenii copii?» Cunoaşterea acestui tragic aspect al condiţiei umane nu este un monopol al bătrînilor...

[...] Principalul interes al piesei capătă consistenţă în lumea judecăţii sănătoase. Zeflemeaua şi vorbele de duh apără spiritele voioase. «Este o măsură în toate», spune Beatrice şi pentru ca această remarcă să nu parii cumva din cale afară de serioasă, ea o preschimbă într-un calambur.., îndrăgostiţii au o viziune mult prea clară despre lucruri ca să nu fie auto* critici".[1]

S-a afirmat că faţă de piesele shakespeariene anterioare, marea noutate a comediei stă în coerenţa şi unitatea ei. Dramaturgul este

„...mai concentrat decît de obicei asupra intereondiţionării părţilor în vederea veracităţii sociale şi a coerenţei intrigilor. Despre această piesă, mai mult decît despre majoritatea celorlalte, se poate spune că leagă partea de parte şi pe fiecare din acestea cu întregul şi că nici o replică nu pluteşte în vid".-

Noiifca,tea „părţilor" este mai discutabilă, deşi desluşim, pe alocuri, dezvoltări în evantai. Pînă şi în problemele cunoaşterii, generalizarea lui Claudio este anticipată de Benvolio prin „Nu ştiţi ce faceţi" *(Romeo şi Julieta,* I, 1, 68) sau de Puck: „Doamne, ce nebuni sînt muritorii ăştia!" *(Visul unei nopţi de vară,* III, 2, 115). îndemnul la moderaţie este formulat pregnant în *Neguţătorul din Veneţia* şi în *Romeo şi Julieta.* Antisen-timentalismul lui Benedick şi Beatrice este proclamat şi de Faulconbridge

[1] Donald A. Stauffer, *Shaltespeare's World o Images,* 1919, Indiana University Press, 1966, pp. 69—74.

[2] A.R. Humphreys, *Op. cit.,* p. 67>.

•

(Regele loan), exaltările verbale fără acoperire sînt puse Ia index aproape în toate piesele anterioare. Mala.propismele apar încă în *Visul unei nopţi ,j e vară,* iar Bottom, cel care le foloseşte, este nn tiz al lui Dogberry. Din anumite puncte de vedere Beatrice este comparabilă cu Porţia (din *Neguţătorul din Veneţia)* şi chiar cu Katharina (din *îmblîusirea îndărătnicei),* deşi „Beatrice este o doamnă; nu foloseşte pumnul iar agresivitatea ei £enlpera.mentală poate fi scuzată, acceptară şi admirată ca «bună-dispozi-tje», ca o voioşie a prezumţiei. [...] Mai mult decit atît,... ea este neîntrecută ca persoană independentă, a cărei veselie vădeşte controlul asupra propriei sale fericiri. [-..] supusă înfometării, Katharina depune armele in faţa unui îmblînzitor de şoimi. [...] Beatrice nu are nevoie de un bărbat îinblînzitor de şoimi; ea ştie să se autoeduce".[1]

Structura muzicală a comediei *Mult zgomot pentru nimic* ne aminteşte de *Richard al III-lea* şi, mai cu seamă, de *Zadarnicele chinuri ale dragostei* (cu care, de altfel, piesa are numeroase alte elemente comune). Versuri nepoetice şi proză ritmată întîlnim şi în *Richard al Il-lea* etc.; dar în *Mult 3/jomoi pentru nimic* procedeul este mai bine ilustrat:

„Ritm există chiar şi în absurdităţile în proză ale lui Dogberry. [...] Scuzele adresate de Don Pedro lui Leonato ilustrează noua exprimare în limba vorbită *(eolloguial),* versul lipsit atît de poezia prozei lui Beatrice cit şi de vechea retorică:

«Seniori, nu vrem să redeschidem rana...
Sînt întristat de moartea fiicei tale,
Dar, jur că n-ani spus împotriva ei
Decît ce-a fost vădit şi dovedit.»

[...] Beatrice este prima eroină creată din proză — ea nu rosteşte mai mult do douăzeci de versuri — şi, totuşi, rămîne întrucîtva îndatorată poeziei lui Hero".[2]

Cît priveşte reverberările comediei în creaţia shakespeariană care i-a urmat, s-au făcut substanţiale referiri la *Othello* (astfel, Claudio îl prefigurează pe maur, Don John pe Iago, Hero o prefigurează pe Desdemona. **Margaret** pe Emilia), pentru motivul că în nici o altă piesă ulterioară nu vom mai întîlni un asemenea *grupaj* specific. Altminteri, proiectările în viitor se întîlnesc şi în alte piese — şi nu numai cînd este vorba de personaje.

Debitoare pieselor anterioare şi creditoare faţă de următoarele, *Mult zgomot pentru nimic* rămîne, însă, „credincioasă sie însăşi". Ea este ceea

[1] G.K. Hunter, *Op, cil.,* p. 18.

[a]F.E. **Halliday,** *The Poetry of Shakespeare's Plays,* 1954, Duckworth, iondon, 1964, pp. 118—110,

ce este, unică, asemenea atîtor alte capodopere ale dramaturgului, irepe-tibilă prin îmbinarea fericită a tuturor elementelor constitutive şi integrarea lor fără cusur în tematica anunţată în titlu. O piesă despre „vorbe" şi „cuvinte", ea zugrăveşte poetic şi dramatic, pe linia realismului care de acum înainte va caracteriza cele mai multe creaţii ale „canonului" din 1623, referirile teoretice lapidare la „idolii forului" pe care, mult mai tîrziu, Bacon avea să le facă în *Noul organon* spre folosul filozofilor, nu al spectatorilor şi cititorilor obişnuiţi: „...oamenii se asociază, prin vorbire [...] ... reaua şi nepotrivita alegere a cuvintelor împiedică într-un chip uimitor activitatea intelectului... [...] cuvintele siluiesc intelectul şi tulbură totul, împingîndu-i pe oameni în controverse şi închipuiri sterile şi nesfîr-şite".[1] Atît că „închipuirile" eroilor din *Mult zgomot pentru nimic* nu au fost deloc „sterile".

L. LeviţcM

[1] Franeis Bacon, *Noul organon,* traducere de N. Petrescu şi M. Florian, Editura Academiei R.P.R., 1957, p. 42.

NOTE

1 Port important pe coasta Sicilici în faţa peninsulei Italiei.

2 Unii comentatori văd în aceste cuvinte o aluzie la expediţia Contelui
de Essex în Irlanda, în 1599, pe care Egina Elisabeta nu a considerat-o reuşită, dar care nu costase sînge, motiv pentru care Shakespeare o apreciază ca de două ori mai merituoasă, decît acelea scump plătite cu vieţi de soldaţi. Aprecierea lui Shakespeare se explică însă, şi probabil ca fiind datorată sentimentelor sale de simpatie pentru Essex, mulţi biografi ai dramaturgului eonside-rîndu-l ca favorabil răscoalei încercată de conte, motiv pentru care Shakespeare ar fi fost chiar socotit suspect în ochii autorităţilor. Aluzia la expediţia de mai sus ar fi întărită dealtfel şi de cuvintele lui Beatrice, ceva mai departe, care îi spune solului că li s-a dat soldaţilor mîncare mucegăită cînd au luptat sub comanda lui Benedick, — o acuzaţie că şi-a hrănit prost trupele fiind adusă şi lui Essex.
într-o altă ordine de idei, data de mai sus ajută la stabilirea datei cînd a fost scrisă comedia, care nu poate fi, prin urmare, anterioară anului 1599.
3 Unchiul la care se referă Leonato nu apare, însă, în piesa de faţă. *i Monlanto,* — cuvînt italian, pe care Beatrice îl foloseşte, în mod ironic, ca poreclă pentru Benedick, — este un termen desemnînd un anumit fel de lovitură în scrimă, îimemnînd o împungere sau mişcare ascendentă. Termenul are şi sensul de duelgiu şi se întîlneşte folosit şi în *Nevestele vesele din Windsor,* act. II, se. 3. [0] *Cuptdon* sau *Amor* este numele pe care romanii îl dădeau lui Eros, zeul dragostei la greci, care nu era însă considerat zeu şi Ia romani. O însoţea în mod obişnuit pe Afrodita (Venus), mama sa, şi era imaginat, de cele mai multe ori, ca un copil, deşi, cîteodată şi ca adolescent. Purta o tolbă de aur în care îşi ţinea săgeţile şi avea şi aripi, tot de aur. Cu unele săgeţi făcea pe cel lovit să se îndrăgostească de fiinţa în prezenţa căreia se afla iar cu altele sădea un resentiment puternic în cel lovit, pentru fiinţa respectivă. 323
Referirile la Cupidon sînt extrem de frecvente in comediile lui
Shakespeare.
6 Asemenea săgeţi erau singurele pe care le puteau folosi măscăricii, pentru
a preîntîmpina eventuale accidente.
în replica sa ironică Beatrice îl consideră pe Benedick adoptînd postura de mare cuceritor şi luîndu-se la întrecere cu Cupidon, făcînd tinerele din Messina să se îndrăgostească de el.
7 Cele cinci daruri (facultăţi) ale minţii erau, după Galen, medic grec
(secolul al II-lea e.n.), inteligenţa, fantezia, imaginaţia, gîndirea şi memoria. Shakespeare se referă la acestea şi în *Romeo şi Julieta,*
act. I, se. 4.
Poetul Geoîfrey Chaucer Io consideră, în *Povestea Preotului* din *Povestirile din Canterbury,* ca fiind corespunzătoare color cinci simţuri ale corpului: văzul, auzul, mirosul, gustul şi pipăitul.
8 Aluzie la obiceiul medieval ca doi cavaleri sau soldaţi să se lege printr-un
jitrămînt, conform unui anumit ritual, devenind *fratres juraţi,* ca să se ajute reciproc în toate împrejurările (v. nota 43 la *Henrie al V-lea).*
9 Aluzie la faptul că numele lui Bencdick reaminteşte de călugării roma-
no-catolici benedictini, al căror ordin practica izgonirea duhurilor necurate — nebunii ca şi epilepticii, fiind consideraţi, în mod obişnuit, ca posedaţi de diavol. Benedick, însă, nu vindecă nebunia, ci o dă altora, după cum spune Beatrice.
10 Cuvintele lui Leonato arată că acesta îl consideră pe Benedick dropt
un afemeiat, cu toate asigurările de contrariu ale acestuia, faţă
de Beatrice.
11 Cupidon este uneori legat la ochi, aşa îneît trage cu arcul orbeşte (v. şi
nota 5).
12 Zeul focului la romani (la greci *Hefaistos).* In *Odiseea* o are de soţie
pe *Afrodita* (Venus) şi e prezentat în legendele antice drept tin foarte iscusit meşter fierar. A făurit armele lui Ahile la rugămintea lui Thetis, mama acestuia. A spune cineva că. Vulcan ar fi dulgher, înseamnă că ar spune o absurditate.
13 Probabil aluzie la viaţa austeră a puritanilor, care nu-şi permiteau
nici un fel de distracţii duminica, şi petreceau ziua respectivă ta suspine şi gemete — după cum se spunea —pentru cîştigarea harului dumnezeiesc; Aceasta era şi viaţa care îi aştepta po cei care se căsătoreau, după spusele lui Benedick.
14 Aluzie la povestea unui barbă-albastră englez, ucigaş a numeroase
femei. O tînără locuind la ţară., cu familia ei, făcînd o vizită inoM nată unui vecin, cate le caută prietenia, intră in casa lui, în timp ce acesta lipsea de acasă şi descoperă, îngrozită, o încăpere pli"* de schelete şi putini Cu sînge. Vrînd să fugă îl vede aducîtid cu fort[8]
326
o tinără şi se ascunde sub o scării. Cînd victima încearcă să se' prindă de balustrada scării, îi taie rnîna, care cade, împreună cu o brăţară, lîngă tînăra ascunsă sub scară. Profitîiid de faptul că ucigaşul îşi duce prizoniera în camera sîngeroasă, fuge acasă, dacjiid cu ea dovezile crimei. La cîtva timp, vecinul fiind invitat la un ospăţ dat de familia ei, tînăra fată povesteşte întîmplarea, în timp ce ucigaşul spune mereu cuvintele reproduse în piesa de faţă: „Nu este aşa şi niei n-a fost aşa, dar, zău, ferească Dumnezeu să fie aşa". Atunci ea arată mîna tăiată şi brăţara şi comesenii îl omoară pe ucigaş.
16 Benedick se referă la haiducul *Adam Bell* din părţile de nord ale Angliei, vestit în baladele medievale engleze, pentru iscusinţa lui în mînuirea arcului şi săgeţilor, asemenea lui Bobin Hood, legendarul arcaş din pădurile din centrul Angliei de la sfîrşitul secolului al XIHea.
16 Zicala este preluată din *The Spanish Tragedy (Tragedia spaniolă)* de
Thomas Kyd, contemporanul lui Shakespeare (act. II, se. 1) şi se întîlneşte şi în literatura italiană mai veche ca şi în operele lui Ovidiu *(Tritiia* IV, 6 şi *Ars Amatoria,* I).
17 Veneţia se bucura, în vremea lui Shakospeare, de o faimă foarte
proastă, dia cauza numeroaselor sale curtezane.
18 Shakespeare a arătat deseori disperarea de neremediat a bastarzilor

şi tendinţa lor mai mult decît firească de a distrage o ordine socială, care îi excludea din sînul ei. Situaţia de bastard al *Im* Don John «ontituie o circumstanţă atenuantă pentru el, dar nu suficientă pentru a-i justifica cruzimea.

19 Conform credinţei comune a timpului, Satura era o planetă nefastă, rece şi uscată şi cei născuţi sub semnul acesteia aveau firi morocănoase şi nu erau mai niciodată veseli, fiind stăpîm'ţi de o stare sufletească permanent trista, după cum găseşte în scrierile vechi shakespeariologul Horace Howard Furness (sec. XIX). Şi în engleza contemporană adjectivul *saturnine* apare ca un antonim al adjectivelor „jovial, vesel".

80 In italiană şi spaniolă *borachio* înseamnă „beţivan".

21 Anglia vremurilor lui Shakespeare nu cunoştea reguli de igienă. Timp de şase luni se aşterneau pe pardoseală, din cînd în cînd, unul peste altul, straturi de paie. Odată la şase luni, fărîmiţate şi murdare, acestea erau aruncate la gunoi, iar între cele două curăţenii generale locuinţele erau parfumate în special cu fum de ienupăr. Se relatează faptul că în 1603, contesa d« Dorset s-a întors *de* la o vizită, plină de păduchi. Asemenea condiţii explică, în bună măsură, motivele pentru care ciuma făcea, în mod regulat, ravagii la Londra, pînă la marele incendiu din 1666, care a distrus aproape

în întregime vechea cetate (city) a Londrei, ocnpind o suprafaţă de o milă pătrată şi constituind azi, după reclădire, centrul comercial şi financiar al Londrei.

22 Probabil o aluzie la piesa lui Christopher Marlowe, contemporana! lui Shakespeare, *The Jew of Malta (Evreul din Malta),* în care Bara-bas otrăveşte călugăriţele dintr-o rnînăstire dîndu-lo să mănlnce pilaf.

23 O zicală foarte comună în acele timpuri consideră că fetele bătrîne sînt osîndite, din cauza condiţiei lor, să conducă maimuţele la iad, acestea fiind socotite creaturi ale diavolului. Ursarii prezentau la spectacolele cu urşi şi scene hazlii cu maimuţe jucînd şi făcînd tumbe pe spinarea ursului.

24 Aluzie la faptul că în legenda biblica a creaţiunii Dumnezeu l-a făcut pe Adam din ţărînă.

25 Dans vioi considerat ca potrivit femeilor uşoare.

26 *Cinque pas* (cinci paşi) era mişcarea cea mai animată dintr-un dans atunci la modă, deseori licenţios.

27 Aluzie la legenda lui *Philemon şi Bau-cis,* relatată de Ovidiu în *Meta-morfoze,* VIII, 611-645.

într-un sat în Frigia, în Asia Mică, trăia o pereche de bătrîni săraci locuind într-o colibă acoperită cu stuf şi trestie şi ducînd o viaţă pioasă. Jupiter, însoţit de Mercur, deghizaţi în simpli muritori, călătorind pe pămînt, ajunseră într-o seară şi în satul celor doi bătrîni. Cerînd adăpost pentru noapte, la o mie de case, au fost refuzaţi, numai Philemon şi soţia sa Baucis i-au primit cu toată inima, oferind zeilor din puţinele lor merinde şi aşternîndu-le patul cu tot ce aveau mai bun în casă. Atunci zeii li se dezvăluia cine sînt şi îi luară cu ei pe o colină înaltă, din apropiere, de unde au putut să vadă satul scufundîndu-se şi acoperit de apele unui lac, apărut în locul lui, iar modesta lor casă transformîndu-se într-un templu al zeului. Jupiter îi numi pe cei doi bătrîni preoţi la, templul său, iar cînd ajunseră la sfîrşitul vieţii lor, la adînci bătrî-neţe, îl transformă pa Philemon într-un stejar şi pe Baucis într-uM tei, alături unul de altul şi dăinuind peste secole.

28 O colecţie de povestiri hazlii şi grosolane, publicată în Anglia în 1526, care o înveseleau pe Regina Elisabeta, în ultimul an al vieţii sale, cînd ajunsese foarte deprimată, şi, aşa după cum relatează un document al timpului, citat de Furness, nu mai suporta nici un fel de discuţii cu sfetnicii săi privind treburile statului.

29 Don John ştie prea bine că vorbeşte cu Claudio, dar se preface că îl crede a fi Benedick, pentru reuşita intrigii sale.

30 Claudio este încă mascat, deşi ceilalţi şi-au scos deja măştile.

ol Salcia era emblema iubitului sau iubitei părăsite. Aceeaşi referire, '* cazul unei dragoste nefericite apare şi în cîntecul Desdeinonei

din *Oihello,* act. IV, se. 3: „Cintaţi cu toţii că din salcie verde trebuie să-mi fac eu ghirlandă".

qo **Ne^nstorfi** bogaţi, care erau deseori şi cămătari, purtau lanţuri de aur în jurul gîtului, care le atîrnau pe piept, — un obicei foarte răspîndit în epoca elisabetană.

33 o eşarfă lată purtată în diagonală, peste umărul drept şi pe sub braţul sting, indica rangul de locotenent al unui comandant. Comentatorul Emile Saillens vede un înţeles ascuns în cuvintele lui Benedick, în sensul că îl întreabă pe Claudio dacă intenţionează să profite material de pe urma nefericirii lui sau intenţionează să se răzbune.

34 *Ale* era fiica cea mai mare a **lui** Zeus şi era zeiţa discordiei. Din această cauză Zeus o aruncase din cer pe pămînt, interzieîndu-i să mai revină în sălaşul zeilor. *Ate se* complăcea în a face tot felul de nedreptăţi, a răspîndi calomnii şi a provoca certuri şi neînţelegeri. In cîntul al IX-lea al *Iliadei* Homer o descrie ca fiind puternică şi iute de picior şi întrecînd cu dibăcie *Rugăciunile* şchioape şi urîte care se chinuiau implorînd îndurare. Fiind fiica lui Zeus, *Ate* se presupunea că este foarte frumoasă.

în poemul *Crăiasa Zînelor,* Edmund Spenser prezintă în cartea a IV-a, Cîntul 1, strofele 17—31, în forma unei descrieri epice, fărădelegile făptuite de *Ate.* Shakespeare se referă la *Ate* în mai multe cazuri în opera sa.

35 Conform credinţei epocii Renaşterii, în lumea duhurilor nu se cunoştea decît limba latină, ceea ce însemna că numai învăţaţii puteau des-crnta pe cei stăpîniţi de duhuri necurate. în mod asemănător în *Hamlet,* act. I se. 1, Marcellus îi cere lui Horatio să-i vorbească stafiei regelui, spunîndu-i: „Eşti un om învăţat, deci vorbeşte-i tu Horatio!" Dramaturgii Beauniont şi Fletcher, se referă la aceeaşi credinţă populară în piesa *The Night Walker (Somnambulul)* în actul II, scena 1.

36 Folosirea scobitorilor era considerată o notă de distincţie, obiceiul fiind adus în Anglia de englezii care se întorceau din străinătate.

37 Regele creştin legendar, de o bunătate fără margini, domnind în Abi-sinia, descrisă ca o ţară fantastică şi nespus de bogată.

38 Titlu dat hanilor mongolilor, şi în special lui Kublai, nepotul lui Gen-ghiz Han, al şaptelea din şirul hanilor, şi acela, foarte probabil, la care se referă Benedick. Marco Polo (sec. XIII—XIV) vorbeşte pe larg, în cartea lui, de puterea, bogăţia şi palatul hanului Kublai. John Mandeville (sec. XIV) descrie de asemenea splendoarea imperiului lui Kublai în cartea sa *Călătoria lui Sir John Mandeville.*

[3]9 Pigmeii sînt menţionaţi pentru prima oară de Homer, în *Iliada,* Cîn-tul III, ca oameni foarte mărunţi, înalţi de numai 33 cm şi locuind

pe ţărmul oceanului, unde erau atacaţi şi învinşi de cocori, în fiecare primăvară. Ei apar şi în literatura antică de mai tîrziu şt

medievală şi sînt pomeniţi atît de Marco Polo cit şi de John Maa-
tfeville.
40 Beatrice se referă la culoarea galbenă, considerată simbol al geloziei
invidiei şi bănuielii, probabil datorită faptului că melancolia eta asociată* cu hepatita (popular: gălbinare).
41 Stind la soare, Beatrice se înnegreşte şi, prin urmare, se urîţeşte,
în conformitate cu concepţiile estetice curente ale englezilor din acea vreme, care considerau numai pielea albă un atribut al frumuseţii.
42 Aluzie la credinţa populară că în ziua de Paşti soarele joacă de bucurie.
43 Firea omului era considerată să depindă de proporţia în care erau com-
binate cele patru umoruri (elemente) ale corpului: sîngele aprins, calmul, mînia" şi melancolia, corespunzătoare celor patra elemente constitutive ate lumii: aerul, apa, focul şi păftiîntul. Melancolia asemenea pămiatului, era uscată şi rece şi era produsă de fierea neagră. In cazul unei firi omeneşti perfecte se considera că cele patru elemente' se găseau într-o combinaţie ideală.
44 Referirile la eroul grec Hercule şi cele douăsprezece munci supraome-
neşti care i s-au cerut de regele Euristen, pentru a cîştiga nemurirea, sînt foarte frecvente îa piesele lui Shakespeare, ca şi în literatura Renaşterii.
45 V. nota 5.
46 Borachio vrea sa spună că o va convinge pe Margareta să joace cu el,
ea* amuzament, o scenă d« dT-agoste, în care ea să imite pe stăpîna ei, iar ei pe Claudio.
47 Dueaţii cran monede de aur sau de argint şi aveau valori variabile,
cuprinse între a şasea parte dintr-o liră sterlină de aur şi. o jumătate de liră.
48 Shakespeare se referă la această modă şi *în Zadarnicele efrimtri ale dragostei,*
act. V, se. 1, cînd Holofernes obiectează împotriva exagerărilor acelora care inventează termeni în căutarea unui stil cît mai bombastic. 4$ Muzica efa foarte apreciată de publicul spectator în vremea lui Shs-kespeare, motiv pentru cate şi dramaturgul introduce cîntece în multe din piesele sale. Benedick însă nu se arată deloc cucerit d» acest gust extrem de popular.
50 Comparaţia- se refera la Hectar, eroul troian, considerat ea unul dintre
cei nouă mari viteji ai istoriei antke şi medievale.
Referirile la Hector sînt foarte frecvente în literatura Renaşterii (v. nota 74, 2 Henric al IV-lea).
51 în sens metaforic *atjat* înseamnă „pitic", de la faptul că inelele şi peee-
ţile din agat aveau cele mai mici efigii.
33Q
iî sau martorul care refuza să răspundă la întrebări .era supus
chinului de a i se aşez* o greutate mare pe stomac, ceea *ee îl* ucidea cu îjiCBţul,
„, jn actul I, scena .1, Don Pcdro îşi manifestase intenţia de a rămîne la Messina col puţia o lună, probabil pentru a-şi putea da bine seama şi a se mîornia suficient în privinţa modului cum îşi îndeplineşte Leonato funcţia de guvernator.
„ Dragostea şi durerea de dinţi erau adeseori asociate în literatura timpului, probabil din cauza chinurilor intense încercate *de* îndrăgostiţii ijeferkiţi.
55 în text apare verbid *draiv,* care înseamnă „a trage", dar şi executarea unui condamnat la moarte într-un mod cumplit, constînd din spîn-zurarea acestuia urmată de tăierea funiei înainte de a nwri, pentru a fi spintecat, a i se smulge inima şi a fi apoi tăiat în patru.
66 O noua aluzie la obiceiul englezilor de a imita moda străină, satirizat
şi de alţi scriitori ai timpului, pe lîngă Shakespeare. în mod asemănător, Porţia în *Neguţătorul din Veneţia* (act. I, se. 2) consideră că tânărul baron engiez Fakonbridge, „şi-a cumpărat pieptarul în Italia, pantalonii strimţi bufanţi în Franţa, tichia în Germania şi manierele cam de peste tot".
67 Gluma se datoreşte practicii timpului de a umple mingile de tenis
cu piele şi păr (cauciucul era încă necunoscut, fiind originar din '• America de Sud şi jiefiind întrebuinţat pe scară industrială decît după deseoperirea procedeului vulcanizării, în 1846).
Această practică, este menţionată de dramaturgii Nash, în 1591 şi Ţh. Bekker în 1<3O4 şi explică de ce în Henrie al V-lea, actul III, se. 7, Delfinul îşi laudă calul spunînd că sare ea şi cum măruntaiele i-ar fi din păr.
58 Lăuta era instrumentul muzical cu ajutorul căruia se acompanian
cîntecele de dragoste.
59 Aşa ca şi în cazul tuturor bolilor, existau numeroase deseîntece şi
pentru durerile de dinţi, dintre care unele sînt redate în lucrările timpului, condamnînd vrăjiie şi vrăjitoria.
60 în original: *hoJrby-liorse;* numele dat unui căluţ confecţionat din carton
şi răchită, constînd din capul căluţului şi partea posterioară, ambele fixate pe cingătoarea aceluia care le poartă. Căluţul este îmbrăcat într-o laaatie lungă pînă la pămînt, pe care se fixează clopoţei şi căra ascunde Jipsa celor patra picioare. Aceşti căluţi constituie elementul central în *dansul monis,* un vechi dans popular englez executat de un grup de bărbaţi. Această producţie folclorică se întîlneşte şi îu regiunea bască din sudul Franţei, unde căluţul se numeşte *lamakuîna.* Prin extindere, *hobhy-hwse* putea însemna,

în vremea lui Shakespeare, şi persoană lipsită de bun simţ, femeie uşoară sau „bufon, măscărici", ca în scena de faţă.
61 Boraehio face aluzie la numele său care înseamnă beţivan în limba
spaniolă (v. nota 20).
62 în tablourile şi pînzele vremii, reprezentînd scene biblice, era obiş-
nuită şi tema ieşirii israeliţilor din Egipt, pentru a se întoarce în Canaan. Scena înfăţişa pe Faraon, în fruntea oastei sale, înecîndu-se cu toţii, la revenirea bruscă, la locul lor, a apelor Mării Roşii, care se retrăseseră, la semnul pe care îl făcuse Moise cu toiagul, pentru a lăsa pe israeliţi să treacă pe celălalt mal al marii. In imaginile respective, soldaţii egipteni erau îmbrăcaţi într-un mod foarte fantezist şi cu haine multicolore.
63 Boraehio se referă, pe cit se pare, la o imagine inspirată din poves-
tea „Bel şi balaurul", din aşa numita *Cartea apoerifă a lui Daniel,* — menţionată de comentatorul piesei de faţă, H.R. llumphreys (ed. Ardeii, 1981). Preoţii apar îmbrăcaţi în haine bogate, şi extravagante. Conform legendei ei au fost ucişi de Regele C3TUS al perşilor, cînd Daniel i-a

dovedit că impuneau un dumnezeu fals poporului.
64 Imaginea unui Hercnle tuns şi bărbierit, în tapiserii, a dat naştere
la mari controverse. Unii au socotit că ar putea fi înfăţişarea lui Hercule, în casa Omfalei regina Lidiei, unde fiind îndrăgostit de aceasta a slujitt-o timp de trei ani deghizat în haine femeieşti, pentru a o feri de revolta lidienilor, aflînd că regina lor ţine în casa ei un bărbat. în acest caz, Hercule, însă, ar fi trebuit să fie înfăţişat" în haine femeieşti şi nu rezemat de o coadă mare de peşte, semă-nînd cu măciuca lui.
Alţi comentatori sînt de părere că ar fi vorba de o reprezentare a lui Samson, după ce Dalila i-a tăiat părul, în care zăcea puterea lui supraomenească. Arma lui Samson era, totuşi, o falcă de măgar. Pe de altă parte, s-ar putea, foarte bine, ca imaginile lui Boraehio să fie descrise, în mod confuz, ca venind din partea unui om lipsit de cultură, şi intenţionat prezentate astfel de Shakespeare, pentru a produce hazul spectatorilor, cărora legendele clasice şi biblice le erau prea bine cunoscute.
66 Conform unui obicei, considerat ca venind din Franţa, bărbaţii tiner' începuseră să poarte o aşa numită buclă a dragostei, atîrnîndu-le pînă la umăr şi împodobită cu rozete, primite din partea aceleia de care erau îndrăgostiţi. Scriitorii timpului condamnau şi luau în batjocură obiceiul, care dealtfel nu a ţinut prea mult. 66 în vremea lui Shakespeare rochiile elegante şi scumpe aveau o croiala extrem de complicată, în genul crinolinelor de mai tîrziu şi erau
332
confecţionate din mătase multicoloră întreţesută cu fire de aur sau argint.
«7 Cîntec şi dans foarte popular în acea vreme, menţionat şi în *Cei doi iineri din Verona,* act. I, se. 2.
08 in sensul de a-şi renega atitudinea de dispreţ faţă de dragoste, pe care o arătase pînă atunci, pentru a naviga şi ea prin viaţă, călăuzită de principiile care dau cuiva siguranţa necesară. Expresia se întîl-neşte şi în *Hamlei,* III, 2.
69 „Scaietsle binecuvîntat", numit în prezent *enieus benedictus,* o plantă
din sudul Europei, considerată ca un panaceu, vindecînd, printre altele, bolile de inimă, ciuma, frigurile, ameţeala, otrăvirile, surzenia, turbarea etc.
70 *Diana* (Artemis la greci) zeiţa lunii şi a castităţii, obţinuse de la
Jupiter permisiunea să nu se căsătorească niciodată.
71 *Ycmis* (Afrodita), zeiţa protectoare a dragostei este şi simbol al dra-
gostei licenţioase, datorită faptului că în mitologia greacă a fost înfăţişată ca înşelîndu-şi soţul (zeul Vulcan) devenind iubita zeilor Marte, Bachus, Hermes şi Poseidon precum şi a muritorilor Anchise (de la care a avut ca fiu pe Enea) şi Adonis. La romani Venus a fost la origine zeiţa primăverii şi a fost, numai mai tîrziu identificată cu Afrodita, din mitologia greacă, nemaiinsistîndu-se asupra senzualităţii acesteia din urmă. Cultul lui Venus la Roma a fost promovat de Iuliu Cezar, care se considera descendent al lui Enea şi prin urmare descinzîud şi din Venus.
72 Precipitarea acţiunii în scena de faţă a făcut să se treacă repede peste
întrebarea care ar fi firească şi anume: De ce a lipsit Beatrice în noaptea precedentă din dormitorul lui Hero şi, unde a fost?
73 în Europa a fost multă vreme obiceiul să se fixeze sau lipească pe
catafalcul, sicriul sau niormîutul decedatului scurte elogii la adresa acestuia.
74 Pe cit se pare a existat din cele mai vechi timpuri obiceiul ca bărbaţii
să jure pe sabia lor. Practica s-a păstrat şi după răspîndirea creştinismului, probabil fiindcă in cazurile în care garda săbiei este transversală peste lamă, amîndouă formează o cruce.
>° După ce i-a jurat lui Beatrice, pe mina lui, ceva mai înainte, că o iubeşte, acum Benedick jură şi pe mina ei, — după ce i-a sărutat-o şi o ţine încă în mina sa, — că îi va cere lui Claudio socoteală pentru purtarea lui faţă de Hero.
'6 In actul I, scena 2, Leonato îl întreabă pe Antonio, ce-i mai face fiul, iar acum îi saline lui Claudio că Antonio nu are alţi moştenitori
333

în afară de fiica sa, care seamănă leit cu llero şi care de fapt este, după cum se ştie, **Hero.** Este, desigur, o scăpare din vedere a dramaturgului.
77 Dragostea inspiră adeseori unele personaje din piesele lui Shakespeare
să caute să-şi exprime sentimentele în versuri. Astfel, Berowne în *Chinurile zadarnice ide dragostei,* declară în actul IV, se. 3, că dragostea l-a învăţat să scrie poezii, iar *Hamlet* spune în actul II, scena 2 că nu poate decît să scrie versuri slabe pentru a-şi exprima suferinţele. *Hernie ui V-lea* o roagă pe Caterina să nu-i ceară să-i scrie poezii, fiindcă aşa ceva este peste puterile sale (act. V, se. 2). In *Cum vă place,* Orlando îşi afişează poeziile scrise Rosalindei, pe toţi copacii (act. III, se. 2.).
78 *Mult zgomot pmiru nimic* fiind compusă în 1598—1599, publicarea
poemului liric (neterminat) al lui Christopher Marlowe, *Hero şi Leandru,* în 1598, poate să fi inspirat aluzia lui Benedick la eroul legendei clasice.
Leandru trecea înot, în fiecare noapte, strîmtoarea Hellcspont, între Europa şi Asia Mică, pentru a se întîlni cu Hero, preoteasa zeiţei Afrodita. într-o noapte, însă, marea fiind foarte agitată, s-a înecat. Cînd a aflat nenorocirea Hero s-a aruncat şi ea în mare.
Odată ce se referă la Leandru în piesa de faţă nu este exclus ca Shakespeare să fi dat numele Hero, eroinei sale principale, tot datorită poemului lui Martewe. '
79 în ceea ce priveşte aluzia la *Troilus,* probabil că Shakespeare cunoştea
faptul că dramaturgii Dekker şi Chettle lucrau la o piesă intitulată *Troilus şi Cresida* şi l-a atras subiectul, pe care dealtfel îl transpunea şi el într-o piesă, e foarte posibil, cam în acelaşi timp.
Troilus, fiul regelui Priam al Troiei, e despărţit de iubita sa Cresida, care trebuie să se ducă la tatăl său, preotul Chalcas, refugiat în tabăra grecilor, în schimbul eliberării troianului Antenor. Cresida îi făgăduieşte lui Troilus că se va reîntoarce la el, dar în tabăra grecilor se îndrăgosteşte de Diomede. Troilus, aflînd de trădarea Cresidei, aproape înnebuneşte de durere, pe cîmpul de luptă, şi este ucis de Ahile.
80 După cum se pare Shakespeare face aluzie în cazul de faţă la două
dintre snoavele din *Hundreă Merry Tales (O sută dt snoave),* o colecţie de povestiri, extrem de populare în acea vreme (v. nota 28). în una dintre acestea o femeie se plînge la înmormîntarea celui de al patrulea soţ că la fiecare din înmormîntările anterioare ea se
334
asigurase de un nou soţ, totdeauna, mai înainte ca mortul să» fi fost dus Ia cimitir, dar in acel ultim caz nu mai reuşise să se asigure si de al cincilea. *
în cea de a doua snoavă se povesteşte că în timp ce o văduvă sta îngenuncheată pe cînd se oficia slujba de înmormîntare a soţului ei, aşezat pe catafalc, în biserică, s-a apropiat de ea un tînăr care s-a oferit să o ia în căsătorie. Ea i-a răspuns că îi pare foarte rău că propunerea a venit prea tîrziu, deoarece se angajase, în ziua precedentă, să se căsătorească cu altcineva.
81 Referirea la un „vierme al conştiinţei" so mai întîlneşfce şi la alţi autori
şi pare a-şi avea originea îffi Evanghelia lui Marcu.
Printre cei eare luau parte la reprezentaţiile cu caracter teatral numite mistere, în evul mediu, erau şi unii care întruchipau „viermii conştiinţei".
82 Exprimarea dorinţei de „a muri culcat în poala fiinţei iubite" se întîl-
neşte şi în cartea I din poeziile *Les Atnours,* aparţinînd poetului francez Ronsard (1552).

83 *Diana,* fiind zeiţa castităţii, invocarea ei la moartea unei fecioare
nevinovate este cît se poate de justificată în versurile dedicate lui Hero.
84 *Apollo,* zeul soarelui, traversa cerul într-un car tras de patru cai. Sosi-
rea lui era anunţată de *Aurora* (Bos), zeiţa zorilor, călătorind şi ea într-un car tras de cai iuţi.
85 *Hymen* era zeul căsătoriilor, imaginat ca un tînăr frumos şi era invocat
ca zeitate în cîntecul nunţii.
La origine nnmele desemna însuşi cîntecul, fiind mai tîrziu dat şi zeului. Conform mitologiei antice Hymen era fiul lui Apollo şi al uneia dintre muze şi era reprezentat, în operele de artă, ca ducînd o torţă de nuntă şi un văl nupţial.
86 *Europa,* fiica regelui Feniciei, Agcnor, l-a fermecat cu frumuseţea
ei pe Jupiter, care, pentru a se apropia de ea, s-a transformat într-un taur, amesteeîndu-se printre vitele dintr-o cireada ce păştea în apropierea locului unde Europa şi tinerele ei însoţitoare îşi petreceau timpul pe malul mării. Apropiindu-se foarte blînd de Europa, taurul începu să-i lingă mîinile şi îngenunclie la picioarele ei. Aşe-
zîndu-se atunci încrezătoare pe spatele lui, taurul intră numaidecît
în mare şi o duse în insula Creta unde îi dezvălui identitatea sa.
Din legătura lor de dragoste se născură trei fii, primul dintre ei
fiind Minos, legendarul rege al Cretei.

87 Una din relicvele cele mai venerate ale evului mediu englez a fost
eîrja pastorală a lui Thomas â, Beeket, — arhiepiscopul de Canter-bury omorît din porunca regelui Hernie al Il-lea în 1170, — păstrată în prezent în catedrala din Canterbury. Oîrja era din lemn de păr avînd capătul de sus din lemn de corn curbat.
88 Don John este unul din personajele ticăloase din piesele lui Shake-
speare, fiind prezentat ca o canalie absolută, fâcînd răul fără a cânta să-l justifice cîtuşi do puţin şi numai din dorinţa de a face rău.
89 *Mult zgomot pentru nimic* este singura piesă a lui Shakespeare care se
sfîrşeste cu dans, pentru a reda şi mai complet atmosfera de armonie şi nuntă fericită cu care se încbeie acţiunea,.
V. Ştefănescu-Drăgănesti